GEMEENTEBLAD
Officiële uitgave van de gemeente Amersfoort

Nr. 471482
7 oktober
2026

Omgevings- en uitvoeringsprogramma Wij Liendert

Het college van burgemeester en wethouders van Gemeente Amersfoort

gelezen de tekstinhoud van "Omgevings- en uitvoeringsprogramma Wij Liendert" d.d. **6 oktober 2026**

gelet op artikel 3.4 Omgevingswet

besluit om het Omgevings- en uitvoeringsprogramma Wij Liendert vast te stellen;

Artikel I Omgevings- en uitvoeringsprogramma Wij Liendert

"Omgevings- en uitvoeringsprogramma Wij Liendert" opgenomen in Bijlage A wordt vastgesteld.

Artikel II Stukken inzien

Het vastgestelde omgevingsprogramma is digitaal raadpleegbaar via de service 'Regels op de kaart' van het Omgevingsloket: www.omgevingswet.overheid.nl/regels-op-de-kaart.

Artikel III Vastgesteld

Dit besluit is vastgesteld in het college van 6 oktober 2026.
Aldus vastgesteld door Gemeente Amersfoort, **6 oktober 2026**

Namens het college van burgemeester en wethouders,
Gemeente Amersfoort,
6 oktober 2026

Bijlage A Bijlage bij artikel I

Omgevings- en uitvoeringsprogramma Wij Liendert

1 Inleiding

De wijk Liendert

Liendert is een levendige en diverse wijk, met vijf verschillende buurten. Veel mensen vinden het een prettige wijk om in te wonen. Inwoners en professionals zetten zich dagelijks in om ervoor te zorgen dat de mensen in Liendert het nog beter hebben. Toch gaat het met de inwoners van Liendert gemiddeld minder goed dan in andere wijken van Amersfoort. Zo staat de leefbaarheid in sommige complexen of straten onder druk en zien we bij jongeren en gezinnen in Liendert bijvoorbeeld kansenongelijkheid, armoede en de gevolgen daarvan. Verder is de openbare ruimte aan vernieuwing toe en er worden nieuwe woningen gebouwd.

Wijkperspectief Liendert

In 2021 is een wijkperspectief opgesteld, onder regie van de gemeente, voor en met de inwoners en organisaties in de wijk. Doel van het wijkperspectief was om enerzijds het verband tussen stedelijke doelen, plannen en projecten en anderzijds de dagelijkse realiteit, behoeften en wensen in de wijk beter bij elkaar te brengen. Het wijkperspectief schetst een beeld van de aandachtspunten, wensen en ideeën van bewoners en professionals in de buurten van Liendert. Het wijkperspectief is nog geen concreet plan. Het wijkperspectief is in februari 2022 vastgesteld door de gemeenteraad, waarbij de

raad opdracht heeft gegeven om e.e.a. uit te werken in een concreet Plan van Aanpak. We hebben ervoor gekozen dit te maken in de vorm van een omgevingsprogramma. Een belangrijke rode lijn in het wijkperspectief is dat we iedereen in de stad gelijke kansen willen geven. Het vraagt lef van de overheid om juist niet in iedere wijk dezelfde inzet te plegen, maar om per wijk te beoordelen wat er voor nodig is om de kansen van bewoners in Liendert serieus en structureel te verbeteren. Met dit omgevingsprogramma maken we die keuze voor Liendert nu expliciet. Een groot deel van de meer concrete uitspraken uit het wijkperspectief heeft een plek gekregen in dit omgevingsprogramma. Bijvoorbeeld het vergroenen van de wijk, aandacht voor jeugd, de wens voor een geclusterde maatschappelijke voorziening en ruimte voor ontmoeting. In bijlage III is een overzicht opgenomen met de kernpunten uit het wijkperspectief en in hoeverre deze kernpunten onderdeel zijn van het omgevingsprogramma.

Omgevingsprogramma's

In de Omgevingsvisie Amersfoort 2030-2040 is Liendert aangemerkt als een wijk waar wijkverbetering nodig is. Voor de concretisering en uitvoering van de Omgevingsvisie worden 'omgevingsprogramma's' opgesteld. Dit is een nieuw instrument in de Omgevingswet. Het omgevingsprogramma is een instrument op het tactische niveau dat een brug slaat tussen de strategische Omgevingsvisie en de operationele projecten en het omgevingsplan (regels). Het slaat ook een brug tussen de wensen van de mensen in het gebied en de stedelijke opgaven.

Doel voorliggend omgevingsprogramma

Bijzonder aan dit omgevingsprogramma voor Liendert is dat het sociale en fysieke doelen en aanpak bij elkaar brengt. Juist door deze integrale benadering denken we het leven in de wijk te kunnen verbeteren. We stellen de noden en wensen van de wijk centraal, waarbij we zoveel mogelijk de oorzaken van de problemen aanpakken. Deze gebiedsgerichte insteek kan betekenen dat we afwijken van stedelijk beleid. Waar mogelijk nemen we stedelijke opgaven/beleid wel mee. Het omgevingsprogramma heeft een doorlooptijd van 2024 t/m 2033. We committeren ons als gemeente voor lange tijd aan de ambities uit het omgevingsprogramma. Onze partners zijn onmisbaar om de ambities uit dit omgevingsprogramma te realiseren.

Hoe is participatie vormgegeven?

Het omgevingsprogramma is het vervolg op het wijkperspectief. Het wijkperspectief is opgesteld met inwoners en professionals uit de wijk. De input uit het wijkperspectief is leidend geweest voor het omgevingsprogramma. Het wijkperspectief is het resultaat van een uitgebreid participatie traject. De wensen en noden vanuit de wijk hebben we in 2021 op diverse manieren opgehaald in de verschillende buurten: op straat, in diverse sessies met wijkwerkers en inwoners, met een enquête, wijkwandelingen en een wijkgesprek. Deze zijn verwoord en getoetst in het wijkperspectief Liendert. Voor kansrijk Liendert, een

van de bouwstenen van dit omgevingsprogramma, werken we samen met de inwoners, vrijwilligers en professionals in Liendert. Ook voor de verdere uitvoering van dit programma is de inzet van hen van wezenlijk belang.

Van 30 mei tot 10 juli heeft het ontwerp omgevingsprogramma Wij-Liendert ter inzage gelegen. Via een mailing, stadsberichten en flyers in de wijk zijn betrokkenen geïnformeerd over hoe zij konden reageren: online, of door langs te komen op het stadhuis, de Groene Stee of Madiba. Ook organiseerden we verschillende activiteiten, gesprekken en inloopbijeenkomsten om actief input op te halen in de wijk. Met deze input van inwoners en partners hebben we het plan nog verder verbeterd. In bijlage 2 is in de zienswijzenota terug te vinden welke onderdelen zijn veranderd. Ook de individuele reacties en de reactie van de gemeente hierop vindt u hier terug.

Opbouw omgevingsprogramma Liendert

We schetsen eerst de visie op de wijk. In het hoofdstuk ambities, doelen en inspanningen geven we aan waar we naar toe willen met de wijk de komende 10 jaar. Het hoofdstuk is gebaseerd op het wijkperspectief Liendert, de Omgevingsvisie Amersfoort 2030-2040 en het beleidskader Inclusieve Stad (Sociaal Domein). Deze documenten hebben dezelfde planhorizon.

De ambities en inspanningen hangen met elkaar samen. Voor de leesbaarheid is het omgevingsprogramma opgebouwd uit vier ambities. Deze vier ambities vloeien voort uit wat de wijk heeft aangegeven belangrijk te vinden in het wijkperspectief. Het omgevingsprogramma is geen opsomming van alles wat we al doen in de wijk, maar een antwoord op het wijkperspectief: wat gaan we anders, beter en/of meer in afstemming doen om tot wijkverbetering te komen.

In het hoofdstuk ‘uitvoering’ omschrijven we het uitvoeringsprogramma voor de komende jaren. Wat gaan we doen, wanneer gaan we dat doen en wat zijn de kosten hiervan? We ondersteunen de uitvoering met een beschrijving van de wijze van aansturing en monitoring: hoe gaan we samenwerken om ervoor te zorgen dat we de ambities voor Liendert realiseren?

Doelen uit het omgevingsprogramma monitoren we structureel. We zijn continu in gesprek met inwoners, partners en collega’s en verbeteren de uitvoering van acties waar nodig. Iedere twee jaar voeren we, samen met de wijk, een brede evaluatie uit. Waar nodig kan het omgevingsprogramma daarop worden bijgesteld. Dit lichten we nader toe in het hoofdstuk uitvoering.

Het traject dat we ingegaan zijn is ook een leertraject. Met name op de verbinding tussen het sociale en het fysieke domein en de werkwijze om samen met inwoners oorzaken aan te pakken hebben we al veel geleerd en zullen we in de komende jaren ook tot nieuwe inzichten komen die wellicht vragen om bijstelling van het omgevingsprogramma.

Tijdens het opstellen van het omgevingsprogramma staan we natuurlijk niet stil en lopen er in de wijk vele mooie initiatieven. Naast deze lopende projecten en initiatieven, zijn we ook gestart met laaghangend fruit. Dit zijn concrete maatregelen die bijdragen aan de leefbaarheid en die in 2023 en 2024 zijn uitgevoerd. Zo is er samen met ondernemers en gebruikers van het Vogelplein gewerkt aan het verbeteren van de leefbaarheid rond het Vogelplein, is er een taalcafé gestart, samen met jongeren een muurschildering gemaakt, de buitenkast aan de Zwaluwenstraat opgeknapt en worden er grofvuildagen georganiseerd.

2 Visie

Manier van werken

We willen in Liendert samen verantwoordelijkheid nemen voor de bijzondere omstandigheden in deze wijk. Samen met inwoners, samen met partners en samen met de verschillende afdelingen van de Gemeentelijke organisatie. We werken integraal waar nodig met alle disciplines. In het hoofdstuk ‘organisatie’ beschrijven we hoe we dit gaan doen.

We willen in Liendert interventies, maatregelen en acties inzetten die oorzaken aanpakken (en niet alleen symptomen bestrijden). En deze interventies willen we structureel en langdurig inzetten om een effect op langere termijn te realiseren.

Ongelijkheid vraagt om ongelijk investeren. We willen doen wat nodig is voor de wijk en haar inwoners. Dat is soms meer dan in andere wijken. Wat goed is voor Liendert staat centraal, met aandacht voor stedelijke opgaven waar mogelijk. Hier hoort bij dat wij focussen op doelgroepen die dat nodig hebben. Investeren in de juiste doelgroepen doen wij met maatwerk en compassie.

Het omgevingsprogramma Liendert is kan grotendeels uitgevoerd worden binnen bestaand (stedelijk) beleid. Waar nodig, passen we maatwerk toe, of wijken we af. Zo stellen we aanvullende eisen aan de hoogbouwvisie voor de hoogbouw aan de valleikanaalzone en erkennen we voor het sociaal domein dat Liendert een 'status aparte' heeft. Dat betekent dat we activiteitenbudgetten binnen Liendert waar nodig ontschotten, bundelen en herverdelen.

Inhoudelijke visie

We stellen de onderstaande vier ambities centraal voor Liendert:

Ambitie 1: Inwoners van Liendert zijn gezond, veilig en kansrijk

We willen passende inzet plegen voor oorzaken van sociale problematiek. Met Kansrijk Liendert richten we ons daarom niet alleen op symptomen, maar kijken we naar de oorzaken. We maken gebruik van kennis uit wetenschap, lokale data en ervaringen van professionals en inwoners over de risicofactoren en beschermende factoren die een rol spelen bij de doelen die we willen bereiken. We zetten onder meer in op het versterken van de informele steun, een taalaanpak, het bouwen aan bestaanszekerheid en het vergroten van inclusie.

Ambitie 2: Inwoners wonen passend en tevreden in een leefbare omgeving

We willen dat Liendert een wijk is waar inwoners wonen in een woning die zo goed mogelijk bij hun wensen en leefsituatie past en dat de leefomgeving leefbaar is. Passend wonen betekent een voldoende grote woning die past bij de levensfase en zorgbehoefte. We zorgen in verschillende buurten voor verschillende typen woningen. Bij nieuwe woningen kijken we naar de behoefte van de wijk en wat past bij de vraag van haar bewoners.

Ambitie 3: Openbare ruimte die goed leefbaar is en waar bewoners zich thuis voelen

De huidige openbare ruimte van Liendert is grotendeels aangelegd in de jaren '60, is op veel plekken niet langer in goede staat en voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Dit betekent dat de openbare ruimte van de wijk de komende jaren op grote schaal vernieuwd gaat worden. We vragen in de huidige tijd meer van de openbare ruimte dan in de tijd dat deze oorspronkelijk werd aangelegd. Het verkeer is toegenomen, er zijn extra kabels en leidingen (energie en elektriciteit) en dataverkeer. Dit vraagt (extra) ruimte, boven en onder de grond. Tegelijkertijd vraagt klimaatverandering om meer ruimte voor o.a. wateropvang, extra bomen en meer koele plekken in de stad. De openbare ruimte moet ook ruimte bieden voor ontmoeten. We streven naar een groene en gezonde wijk, met een openbare ruimte die de ruimte biedt (en aanleiding geeft) voor ontmoeten en bewegen.

Ambitie 4: Voldoende en goede voorzieningen en een goed ondernemersklimaat

We vinden het belangrijk dat het maatschappelijke voorzieningenniveau van de wijk aansluit op de vraag van haar bewoners en de ondersteuningsbehoefte die zij hebben. Ook bewoners van Rustenburg maken gebruik van de (maatschappelijke) voorzieningen in Liendert. Dit betekent dat we kijken wat er nodig is qua voorzieningen op het gebied van welzijn en zorg, aansluitend op de bestaande voorzieningen zoals bijvoorbeeld wijkcentrum de Groene Stee, de Amerena of Madiba. We vinden het belangrijk dat er in de wijk ruimte is voor bedrijvigheid en voldoende werkgelegenheid. We sluiten voor Liendert aan op de stadsbrede visie: het juiste werk op de juiste plek. Dat betekent dat we in Liendert met name inzetten op wijkeconomie. In een verkenning wijkeconomie onderzoeken we samen met ondernemers wat zij en de wijk voor elkaar kunnen betekenen en wat er nodig is om de wijkeconomie te versterken.

3 Ambities, doelen en inspanningen

In dit hoofdstuk worden de vier ambities uit de visie uitgewerkt in doelen en inspanningen. Deze ambities zijn:

1. Gezond, veilig en kansrijk leven

2. Inwoners wonen passend en tevreden in een leefbare omgeving

3. Openbare ruimte die nu en in de toekomst goed leefbaar is en waar bewoners zich thuis voelen

4. Voldoende en goede voorzieningen en een goed ondernemersklimaat

Bij iedere ambitie is in een blauw kader opgenomen welke doelen en subdoelen bij de ambitie horen. Per subdoel beschrijven we welke inspanningen we vanuit de gemeente doen of faciliteren om deze (sub)doelen te realiseren. De ambities en doelen hangen vaak samen. Wanneer een inspanning bijdraagt aan meerdere (sub)doelen, verwijzen we daar naar. We committeren ons langjarig aan de ambities, maar blijven ook flexibel: de inspanningen worden continu bijgehouden en minimaal tweejaarlijks geactualiseerd en waar nodig bijgesteld.

3.1 Ambitie: gezond, veilig en kansrijk leven

[Gereserveerd]

3.1.1 Hoofd- en subdoelen gezond, veilig en kansrijk Liendert

In dit hoofdstuk staan de negen doelen die bijdragen aan deze ambitie beschreven en een toelichting op de werkwijze waarop we aan deze doelen werken.

De maatregelen staan beschreven in paragraaf 3.1.2. Deze maatregelen dragen bij aan de negen doelen. In verband met de complexiteit van deze samenhang en de leesbaarheid verwijzen we in de tekst niet naar de precieze bijdrage per doel. In paragraaf 3.1.3. staan acties die concreet bijdragen aan één van de negen doelen.

Gezond
- Meer mensen hebben een betere algemene gezondheid
- Meer mensen gedragen zich gezonder
- Meer mensen hebben een betere sociaal-emotionele gezondheid

Veilig
- Meer mensen leven in een veilig thuis
- Minder mensen maken zich schuldig aan criminaliteit
- Meer mensen leven in een veilige omgeving

Kansrijk
- Meer mensen hebben werk
- Meer jeugdigen behalen betere prestaties op school en halen hun diploma
- Meer mensen doen mee aan sport, cultuur en vrijwilligerswerk

Nieuwe werkwijze: Kansrijk Liendert

Om de negen doelen te bereiken, is het belangrijk te weten wat invloed heeft op deze doelen. Het factorenmodel helpt ons hierbij. Dit is een verzameling van stevige wetenschappelijke inzichten over hoe kansrijk, veilig en gezond leven samenhangt met diverse factoren. Er zijn drie typen factoren in het factorenmodel:

1. **Risicofactoren** Voorbeelden hiervan zijn: armoede en psychische problemen. Deze risicofactoren hebben een negatieve invloed op de doelen.

2. **Beschermende factoren** Voorbeelden hiervan zijn: sociale steun en klasklimaat op school. Deze factoren verminderen de negatieve impact van de risicofactoren.

3. **Versterkende factoren** Voorbeelden hiervan zijn: taalbeheersing, bewegen, sociale verbondenheid. Deze factoren hebben van nature een positieve invloed.

Kennis uit wetenschap, data, praktijk en ervaring

Naast de wetenschappelijke kennis is ook lokale data belangrijk: hoe staat het met deze factoren in Liendert? In de Startfoto is dat bij elkaar gebracht. Hierin valt o.a. op dat: in Liendert veel kinderen een VVE indicatie

hebben (14% van alle indicaties in Amersfoort), meer jongeren in Liendert tussen de 18 en 30 jaar geen startkwalificatie hebben (14% in Liendert t.o.v. 11% gemiddeld in Amersfoort), meer jongeren overgewicht of obesitas hebben (in de groep 10 en 11 jarigen is dit in Liendert 33%, t.o.v. 13% gemiddeld in Amersfoort) en veel gezinnen moeten rondkomen van een bijstandsuitkering (17% in Liendert t.o.v. 5% gemiddeld in Amersfoort). Het draait om zowel cijfers als verhalen: we gebruiken gegevens van verschillende bronnen en luisteren naar de ervaringen van bewoners.

Geïnspireerd door wetenschappelijke inzichten en lokale data hebben we samen met inwoners en professionals op basis van hun praktijkkennis de belangrijkste factoren voor een kansrijk, veilig en gezond leven in Liendert bepaald en gegroepeerd. Deze groepen zijn:

- Sociale cohesie, waaronder met name sociale steun, sociale verbondenheid en sociale participatie
- Rondkomen met weinig geld. Hieronder vallen: armoede, financiële zekerheid, schulden, economische achtergesteldheid, werkloosheid en sociaal economische status
- Taalbeheersing
- Psychische problemen bij ouders en kinderen (waaronder stress)
- Discriminatie en racisme
- Negatieve gezinsomstandigheden en huiselijk geweld
- Gehechtsheidsrelatie van kinderen, opvoedvaardigheden (dit omvat factoren zoals ouderlijk toezicht, ouderlijke steun, opvoedstijl, sensitiviteit, ouder-kind relatie, ouderlijke warmte)
- Omgang met delinquente anderen
- Ondersteunend klimaat in de klas en ouderbetrokkenheid gedurende de opleiding of het onderwijs
- Middelengebruik

Wijkprogrammering: zo komen we tot efficiënte en effectieve actie

De belangrijkste factoren in Liendert vormen de basis voor de wijkprogrammering. Wijkprogrammering is een werkwijze die uitgaat van zowel een stevige wetenschappelijke onderbouwing als interactie in en met de praktijk. In de wijkprogrammering bepalen inwoners, uitvoerend professionals, vrijwilligers en de gemeente samen wat er wanneer en in welke hoeveelheid wordt gedaan. Dat doen ze met behulp van wetenschappelijke kennis uit het Factorenmodel, lokale data en hun eigen inzichten over de wijk. Zo komen ze tot concrete actie. Medio 2024 zal de wijkprogrammering voor Liendert ontwikkeld en in uitvoering zijn.

3.1.2 Acht doorslaggevende maatregelen

Vooruitlopend op de wijkprogrammering hebben inwoners, uitvoerend professionals, vrijwilligers en de gemeente in gezamenlijkheid prioriteiten gesteld op basis van een diepgaande analyse. Dit zijn essentiële onderdelen van de wijkprogrammering die hoe dan ook niet mogen ontbreken.

We realiseren acht doorslaggevende maatregelen die Liendert een eerste stevige zet vooruit moeten geven op weg naar een meer kansrijke, veiligere en gezondere wijk. Hoewel we in de beginjaren een extra focus hebben op jeugd en gezin, richten we ons met deze maatregelen en de wijkprogrammering op alle inwoners van de wijk: van jong tot oud. In grote lijnen gaat het daarbij om:

1. Sterkere netwerken en activering;

2. Betere preventieve interventies en voorzieningen;

3. Betere toegankelijkheid;

4. Betere en meer passende hulp en ondersteuning.

We hebben gekozen voor maatregelen die bijdragen aan meerdere doelen. De acht maatregelen zijn:

Maatregel 1: Versterken van informele sociale steun en verbondenheid

We breiden informele interventies en aanpakken uit in omvang, breedte en kwaliteit. Dit doen we zowel in programmering als in de fysieke ruimte (het Huis van de Wijk (maatregel 2)). Met informeel aanbod bedoelen we steun die voor en door inwoners zelf wordt gegeven. We doen dit, omdat inwoners en professionals het huidige informeel aanbod als te beperkt ervaren in omvang, breedte en kwaliteit. Dat

is een belangrijk inzicht, mede omdat inwoners aangeven dat er wantrouwen heerst ten opzichte van uitvoerende instanties. Dat kanervoor zorgen dat inwoners niet durven aan te kloppen bij hulpverleners en daarmee niet de hulp krijgen die ze nodig hebben. Het versterken van informele netwerken en bieden van informele zorg is daarbij duurzamer: het vergroot het omzien naar elkaar en benut de kracht van de wijk. Maar die kracht moet wel eerst aangeboord en gefaciliteerd worden. Daarom investeren we in het versterken van de basis. Vanuit de wetenschap is bekend dat sociale steun en sociale verbondenheid belangrijke beschermende en versterkende factoren zijn. Hiermee wordt de negatieve werking van een breed scala aan risicofactoren gedempt en gekeerd. Sociale steun en sociale verbondenheid dragen bij aan alle 9 doelen van Kansrijk Liendert.

We gaan de volgende concrete acties uitvoeren ter aanzien van maatregel 1:

- Uitbreiden van de breedte, omvang en kwaliteit informele sociale steun en verbondenheid .

  Dit doen we door samen met inwoners en professionals in de wijkprogrammering te bepalen

  wat er wanneer in welke mate wordt gedaan. Voorbeelden hiervan zijn: Homestart, Maatjes

  achter de Voordeur, Moeders informeren Moeders en de Fixbrigade.
- Basis voor ontmoeting in toegankelijk Huis van de Wijk (maatregel 2).

Maatregel 2: Huis van de Wijk

We realiseren een Huis van de Wijk. Hoe dit er concreet uit gaat zien verkennen we in gezamenlijkheid met inwoners en professionals. Daarbij houden we scherp in het oog welke plekken er al zijn in de wijk en hoe deze qua invulling en samenwerking beter met elkaar verbonden kunnen worden. Opties zijn onder meer de Groene Stee, de plint van de nieuwbouw aan de Zwaluwenstraat, een plein van de wijk bij het Vogelplein, of het benutten van bestaande ontmoetingsplekken in de wijk. Die knoop hakken we in 2024 door.

We doen dit, omdat inwoners aangeven een plek te missen voor ontmoeting, om binnen te lopen en hulp te krijgen. Een plaats ook waar informele én formele ondersteuning bereikbaar en toegankelijk is. Professionals (van bijvoorbeeld indebuurt033, wijkteam, GGD en de huisarts) zoeken naar manieren om elkaar makkelijker te treffen en hun samenwerking verder te versterken. In de huidige ontmoetingsplekken is daarvoor te weinig ruimte. Op basis van wetenschappelijke inzichten is bekend dat passende voorzieningen en toegang daartoe bijdragen aan het welzijn van mensen. Vanuit het Huis van de Wijk dragen we met een goede inhoudelijke invulling aan activiteiten en interventies bij aan alle 9 doelen van Kansrijk Liendert.

We gaan de volgende concrete acties uitvoeren ter aanzien van maatregel 2:

- Medio 2024 ronden we de verkenning af en komen we met een concreet plan tot realiseren van een Huis van de Wijk in Liendert
- Zowel de informele als formele steun uit maatregelen 1, 3, 7 en 8 zijn in of via het Huis van de Wijk te vinden
- Samen met inwoners en professionals richten we het Huis van de Wijk verder inhoudelijk in
- Sleutelfiguren werken binnen buurtbanen (zie maatregel 6) in het Huis van de Wijk om de toegang tot voorzieningen te vergroten.

Maatregel 3: Allemaal taal voor iedereen

We gaan van start met de ‘taalaanpak’. Deze taalaanpak is gemaakt samen met professionals in de wijk. De focus van de taalaanpak ligt op het verrijken van de taalomgeving thuis voor jonge kinderen voordat ze naar school gaan. We richten ons vooral op het versterken van taalvaardigheden via informele steun en maken nadrukkelijker de combinatie van taal en werk. Hiermee verkleinen we stappen naar de arbeidsmarkt voor mensen die vanwege taal een grotere afstand hiernaar ervaren.

We doen dit, omdat inwoners en professionals zich zorgen maken over de Nederlandse taalvaardigheden van mensen in Liendert. Tegelijk zien ze taal als de basis om te kunnen meedoen in de maatschappij. Kennis uit de wetenschap laat zien dat dat helpt bij het kansrijk leven van mensen, en ook van belang is voor de doelen op gezondheid en twee van de drie doelen op veiligheid. Dat laat zien hoe essentieel goede taalvaardigheden zijn. Door middel van de taalaanpak leggen kinderen een basis voor hun verdere ontwikkeling. Ook hun ouders en andere volwassenen worden hier in meegenomen.

We gaan de volgende concrete acties uitvoeren ter aanzien van maatregel 3:
- Binnen interventies en aanpakken van Kansrijke Start in Liendert komt meer nadruk op taal waardoor de jongste kinderen nog voordat ze naar school gaan een stevige basis voor verdere ontwikkeling leggen.
- Met de GGD en andere partijen starten we informele en toegankelijke ondersteuning zodat ouders thuis de taalomgeving van hun kinderen kunnen verrijken.
- In de jeugdgezondheidszorg komt een extra contactmoment dat gericht is op taalontwikkeling; ouders waarbij de taalomgeving verder kan groeien, krijgen ondersteuning om hiervoor te zorgen.
- Voor ouders en andere volwassenen richten we meer informele ondersteuning in. Naast het taalcafé ook op taalonderdelen als gezondheidsvaardigheden en financiële geletterdheid.

Maatregel 4: Bouwen aan bestaanszekerheid

In de wijkprogrammering maken we een samenhangend voorstel met maatregelen waardoor inwoners in Liendert beter kunnen rondkomen en vooruitkomen. We starten nu al met de eerste acties hieruit waarvan we weten dat ze nodig zijn. Dat doen we in samenhang met de maatregelen 1, 2, 4, 7 en 8. We maken de doorbraakaanpak actiever, zodat we meer maatwerk kunnen aanbieden en gaan met een integraal team op het gebied van inkomen, werk en schulden de wijk in. We willen het aanbod aan sport- en cultuuractiviteiten voor jongeren en volwassen versterken door meer samenhang in het aanbod te realiseren, meer inwoners te bereiken en hierdoor meer impact voor inwoners te realiseren, zodat ze meedoen in de wijk en zich verbonden voelen. Dit aanbod aan activiteiten voor jongeren en volwassenen moet goed toegankelijk zijn. We versterken de vindbaarheid door de communicatie te versterken in de wijk en digitaal. We streven hierbij naar meer bereik van jongeren en volwassenen zodat iedereen mee kan doen en volop kansen krijgt.

We verkennen daarnaast: het beter toegankelijk maken van sport en cultuur voor volwassenen, het aanbieden van gezonde, voedzame voeding op school en het uitbreiden van stress-sensitieve dienstverlening.

We doen dit, omdat armoede en schulden zorgen voor problemen zoals stress en daarmee voor negatieve gevolgen op de 9 doelen. Het is belangrijk dat mensen ondersteuning krijgen voordat problemen verder oplopen. Daarom gaan we niet afwachten tot mensen zich melden voor hulp, maar zoeken we ze actief op.

We gaan de volgende concrete acties uitvoeren ter aanzien van maatregel 4:
- We bieden meer maatwerk aan via de doorbraakaanpak.
- Met een integraal team in de wijk zoeken we inwoners op wat betreft inkomen, werk en schulden. We leggen op een actieve manier contact en wachten niet tot mensen daar zelf om vragen.
- Komen tot een samenhangend voorstel in de wijkprogrammering. Hierin verkennen we de volgende acties: het beter toegankelijk maken van sport en cultuur voor volwassenen, het aanbieden van gezonde, voedzame voeding op school en het uitbreiden van stress-sensitieve dienstverlening.

Maatregel 5: Vergroten van inclusie

We versterken de Vreedzame wijk, zodat alle betrokken organisaties (gemeente, GGD, scholen, kinderopvang, moskeeën, kerken, SRO, Indebuurt033, politie, handhaving) gezamenlijk met ouders zorgen voor een fijne omgeving om op te groeien voor kinderen en jongeren. Professionals van de gemeente, het wijkteam, indebuurt033 nemen verplicht deel aan trainingen Vreedzame wijk, waar ook cultuursensitief werken onderdeel van is. Overige partners zoals corporaties, politie en winkeliers, worden aangemoedigd hier ook aan deel te nemen. Hierin betrekken we de Academie Inclusieve Stad.

We gaan dit doen, omdat in gesprekken met jongeren, ouders en professionals is aangegeven dat inwoners worden buitengesloten of anders behandeld worden in de wijk op basis van hun huidskleur, afkomst, of inkomen. Voor krachtig beleid is samenhang nodig: we slaan onze handen ineen voor diversiteit en tegen discriminatie. Dit doen we door een stevige pedagogische basis neer te zetten in de wijk voor alle partners die met kinderen, jongeren en ouders werken. In Liendert wordt al gewerkt met de Vreedzame Wijk en beide basisscholen zijn Vreedzame School. Daarnaast gaan we meer cultureel sensitief werken.

We gaan de volgende concrete acties uitvoeren ter aanzien van maatregel 5:
- We zorgen voor een brede opfrissing van De Vreedzame Wijk voor professionals en vrijwilligers
- De Vreedzame Wijk wordt als basis geborgd binnen de wijkprogrammering

- Professionals worden getraind in de principes van de Vreedzame wijk en cultuursensitief werken.
- We gaan samen met de scholen aan de slag om stage discriminatie te bestrijden

Maatregel 6: Buurtbanen voor eigenaarschap en verbondenheid

We starten met een pilot waarin vier inwoners als buurtbaner aan de slag gaan. Een buurtbaan draagt niet alleen bij een het versterken van informele steunstructuur en de leefbaarheid in de wijk, maar ook aan het versterken van de bestaanszekerheid en de persoonlijk ontwikkeling van de buurtbaner. Een buurtbaan kan fungeren als tussenstap naar een betaalde baan. Een kwartiermaker vanuit de gemeente zal in samenwerking met SCOOP de opzet en ondersteuning organiseren, de lessen uit de pilot meenemen naar een duurzame constructie.

We doen dit omdat het gebrek aan vertrouwen in uitvoerende organisaties en beperkte aanbod van informele sociale steun maakt dat mensen niet terecht komen bij de ondersteuning die ze nodig hebben. Dit vraagt om een steviger basis met sleutelfiguren die de toegankelijkheid vergroten. In Liendert zijn veel actieve bewoners die zich vrijwillig inzetten voor hun wijk. Deze krachten willen we beter benutten voor de wijk.

We gaan de volgende concrete acties uitvoeren ter aanzien van maatregel 6:
- In 2024 starten vier sleutelfiguren uit de wijk met een buurtbaan die bijdraagt aan de verbetering van de wijk, toeleiding naar juiste ondersteuning én hun persoonlijke ontwikkeling.
- We stellen een kwartiermaker aan vanuit de gemeente die in samenwerking met SCOOP de opzet en ondersteuning organiseert, de lessen uit de pilot meeneemt naar een duurzame constructie.

Maatregel 7: Versterken van een stimulerend thuis

Op het gebied van opvoedondersteuning breiden we de interventies en aanpakken uit, zowel in kwaliteit als in toegankelijkheid. Tegelijk kiezen we voor meer effectieve interventies, meer voor informele sociale steun en collectief aanbod (zie ook maatregel 1 en 2). Dit landt in de wijkprogrammering. Met de sleutelfiguren in de buurtbanen (maatregel 6) zorgen we voor betere toeleiding zodat de ondersteuning terechtkomt bij de mensen die dat het hardste nodig hebben.

We gaan dit doen, omdat inwoners en uitvoerend professionals aangeven dat het essentieel is dat kinderen een positief en stimulerend thuis hebben. Maar tegelijk dat dit in Liendert niet voor elk kind even vanzelfsprekend is. Daarmee kunnen achterstanden en problemen ontstaan op meerdere gebieden. Wetenschappelijke inzichten laten zien dat factoren in de thuissituatie zoals ouderlijke warmte en steun, ouderlijk toezicht en opvoedgedrag samenhangen met alle gezondheidsdoelen, twee doelen op kansrijk en twee op het gebied van veilig leven.

We gaan de volgende concrete acties uitvoeren ter aanzien van maatregel 7:
- Binnen de Wijkprogrammering maken we een mix van effectieve en informele interventies met meer nadruk op collectief aanbod.
- We investeren in een betere toegankelijkheid via informele sociale steun en sleutelfiguren in buurtbanen (maatregel 6).

Maatregel 8: Vergroten van levensvaardigheden

Beide basisscholen in Liendert krijgen een Rijke Schooldag. We zorgen er samen met de scholen voor dat het aanbod binnen de Rijke Schooldag bestaat uit interventies die een bewezen positieve invloed op sociaal-emotionele vaardigheden hebben. We verbeteren de kwaliteit van het aanbod en vergroten de omvang. Daarnaast maken we ook hier de koppeling met informele netwerken.

We kiezen hiervoor, omdat inwoners en professionals aangeven dat mentale gezondheidsproblemen van ouders en kinderen de ontwikkeling belemmert. Ze zien gevolgen voor de thuissituatie vanwege een korter lontje en onvoorspelbaarheid bij ouders, uitval van werk en kinderen die zich niet kunnen ontplooien. De wetenschap laat zien dat de positieve tegenhanger van psychische problemen, sociaal-emotionele vaardigheden is. Deze vaardigheden kunnen problemen voorkomen en laten een positieve invloed zien op alle negen doelen van Kansrijk Liendert.

We gaan de volgende concrete acties uitvoeren ter aanzien van maatregel 8:

- De Rijke Schooldag wordt ondersteund vanuit de Wijkprogrammering, in gezamenlijkheid wordt de keuze van interventies bepaald zodat het aanbod zoveel mogelijk aanvullend is op de andere interventies in de wijk.
- Bij de keuze voor interventies staat effectiviteit en kwaliteit voorop.
- Via informele sociale steun wordt de toegankelijkheid van preventieve interventies vergroot, ook voor ouders en andere volwassenen.

3.1.3 Aanvullende acties die bijdragen aan gezond, veilig en kansrijk Liendert

De genoemde acht maatregelen dragen bij aan alle drie de doelen: gezond, veilig en kansrijk. Naast deze acht maatregelen zijn er verschillende acties die we gaan uitvoeren die met name aan één van de doelen (gezond, veilig of kansrijk) bijdragen. Vaak hangen deze acties samen met acties uit andere sporen. Waar dat aan de orde is koppelen we deze acties.

Veilig

- Bij jongeren waar zorgen om zijn bieden we een aanpak op maat. In deze aanpak zorgen we dat preventieve, curatieve en repressieve interventies én persoons-, groeps- en wijkgerichte interventies op elkaar aansluiten. Dat zijn bijvoorbeeld interventies op verschillende leefgebieden van de jongeren, zoals wonen, werk of school en gezondheid. Waar nodig betrekken we de ouders.
- We willen het op tijd in de gaten hebben wanneer het niet goed gaat met een jongere. Om dit te doen zorgen we ervoor dat professionals eenvoudig zorgen kunnen delen met elkaar met aandacht voor de privacy van de jongeren. Zo kunnen we sneller handelen op het moment dat er zorgen zijn en we kunnen voorkomen dat de jongere verder afglijdt. Hiermee verbeteren we de verbinding tussen repressie en preventie.
- We werken aan een stedelijke aanpak ondermijning. Ondermijnende criminaliteit is criminaliteit waarbij boven- en onderwereld verweven zijn. De gemeente werkt samen met partners zoals de politie en de belastingdienst om actief de ondermijnende criminaliteit te verstoren en te verminderen en de weerbaarheid van inwoners te vergroten. Daarnaast wordt extra ingezet op de aanpak van drugscriminaliteit onder jongeren. Dit doen we door samen met de politie en zorgpartijen in verschillende pilots te onderzoeken wat effectief is in het tegengaan en beperken van deze problematiek. Ook in Liendert gaan we hiermee aan de slag.
- Criminaliteit van een gezinslid heeft grote invloed op de rest van het gezin. Daarom gaan we in Liendert gezinscoaches inzetten, die gespecialiseerd zijn in het ondersteunen van gezinnen op het moment dat er gezinsleden in de criminele wereld zitten.
- We hebben de ogen en oren van inwoners nodig in deze aanpak. Zij weten het beste wat er speelt in de wijk en dat willen we beter benutten. Daarom gaan we inwoners van Liendert beter bewust kunnen maken van hun eigen rol bij veiligheidsvraagstukken. We geven gerichte informatie over hoe en waar inwoners meldingen kunnen doen en waar je hulp kan vragen. Omdat aanpakken op het gebied van veiligheid niet altijd direct zichtbaar zijn voor inwoners, gaan we ook beter informeren over wat we doen.
- We gaan door met het aanpakken van woonoverlast en verbeteren deze aanpak waar nodig. Dit doen we door gebruik te maken van de maatregelen binnen de wet aanpak woonoverlast en door verder te investeren in de preventieve aanpak. We willen eerder signalen ontvangen en oppakken. We bouwen voort op een goede samenwerking tussen woningcorporaties, gemeente, wijkteam, we evalueren lopende aanpakken, zodat we leren waar we de aanpak nog verder kunnen verbeteren.
- Het gebied rondom de garageboxen aan het eind van de Liendertsedreef wordt ervaren als onveilig. Wij zien als gemeente geen mogelijkheid om transformatie actief op te pakken, maar willen de markt uitdagen om dit te doen. Welke bestemming is nog niet duidelijk: dit moet een initiatiefnemer in overleg met de eigenaren, de buurtbewoners en de gemeente vormgeven. Transformatie naar werken kan (zie ook: 3.4.1 Hoofddoel: Er is passende ruimte voor wijkeconomie). Maar ook wonen (zie ook: 3.2.1 Hoofddoel: Een woningaanbod dat beter past bij de behoeften van de wijk) of parkeren (zie ‘Parkeren van de Wiekslag deels verplaatsen naar omliggende straten ten gunste van groen, ontmoeten en verblijven.) kan een optie zijn. Al dan niet met inpassing of vernieuwing van de bestaande garageboxen. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is het geluid vanaf het aangrenzende spoor. Omgevingsprogramma Wij-Liendert 14
- In overleg met de wijkboa zorgen we voor gerichte inzet van de huidige handhavingscapaciteit op plekken met veel overlast. Waar nodig zetten we handhavers in opleiding in voor extra handhavingsacties. • Wooncomplexen of buurten waar de leefbaarheid meer onder druk staat, krijgen meer gefocuste aandacht van alle samenwerkingspartners. Indebuurt033 krijgt de opdracht extra in te zetten op de meest kwetsbare gebieden, daar meer aanspreekbaar en aanwezig te zijn en de samenwerking tussen de partners, zoals corporaties, welzijnsorganisaties, politie en gemeente te verbeteren. Zie ook: Subdoel: Meer zorg en ondersteuning bij concentratie van kwetsbare groepen.

- Leefbaarheid is een belangrijk onderdeel van een veilige omgeving. Inspanningen die hier aan bijdragen zijn:
  - een schone wijk (zie ook: Hoofddoel: De openbare ruimte van Liendert is schoon, heel en veilig)
  - een schone directe leefomgeving (met directe leefomgeving wordt bedoeld: het complex) bijvoorbeeld door de inzet van huismeesters/gebouwbeheerders (zie ook: Subdoel: Meer zorg en ondersteuning bij concentratie van kwetsbare groepen).

Gezond
- Gezondheid en bewegen in de openbare ruimte
  - We zorgen er voor dat de inbreng vanuit Kansrijk Liendert in beeld is bij het herinrichten van de openbare ruimte. Bijvoorbeeld bij het creëren van verschillende plekken in de wijk die aanleiding geven tot ontmoeten, sporten en spelen. Zie hiervoor ook het doel 3.3.3. Hoofddoel: In Liendert nodigt de openbare ruimte uit om elkaar te ontmoeten, spelen en bewegen.
  - In 2024 wordt een beweegrondje in Liendert gerealiseerd. Zie hiervoor ook doel 3.3.3. Hoofddoel: In Liendert nodigt de openbare ruimte uit om elkaar te ontmoeten, spelen en bewegen.
- Gezondheid en (sport)voorzieningen/verenigingen
  - We laten programmering tot stand brengen op de (nieuwe) sport- en beweegvoorzieningen in de wijk, om gebruik door de inwoners te stimuleren. Dit doen we in samenwerking met de verenigingen, de buurtsportcoaches en inwoners van Liendert.
  - We zetten in op het vernieuwen van sporthal Midland (zie doel 3.4.3. Hoofddoel: Er is een passend aanbod aan maatschappelijke voorzieningen).
  - We herhuisvesten de jeu de boule-, handbal- en tennisvereniging op een nieuw Sportpark Liendert en houden daarbij rekening met multisportsgebruik van de voorzieningen, zodat ook andere sport- en beweegvormen er kunnen plaatsvinden (zie doel 3.4.3. Hoofddoel: Er is een passend aanbod aan maatschappelijke voorzieningen).

Kansrijk
- We verbeteren het wijkcentrum Groene Stee en jongerencentrum The Game (zie ook het doel: 3.4.3. Hoofddoel: Er is een passend aanbod aan maatschappelijke voorzieningen).

3.2 Ambitie: inwoners wonen passend en tevreden in een leefbare omgeving

Doelen:
- **Een woningaanbod dat beter past bij de behoeften van de wijk**
  - Verkleinen van aandeel sociale huurwoningen
  - Verbetering kwaliteit bestaande voorraad
  - Een ruimer betaalbaar koopaanbod • Meer collectief wonen
  - Meer inwoners nemen energiebesparende maatregelen
  - Meer grote woningen beschikbaar voor grote gezinnen
- **Verbeteren van de leefbaarheid**
  - Minder concentratie van kwetsbare groepen
  - Meer zorg en ondersteuning bij concentratie van kwetsbare groepen
- **Een woningaanbod dat past bij de zorgvraag**
  - Passende woningen voor ouderen nabij voorzieningen
  - Aanbod voor zorgdoelgroepen

3.2.1 Hoofddoel: Een woningaanbod dat beter past bij de behoeften van de wijk

Het woningaanbod in Liendert bestaat uit veel (sociaal) huuraanbod. Om meer doorstroming en langere wooncarrières in de wijk en buurten mogelijk te maken, willen we het aandeel sociale huurwoningen verkleinen ten gunste van een groter aandeel (betaalbaar) koopaanbod. Daarnaast zien we in Liendert het belang om bestaande woningen te verbeteren en de bestaande woningvoorraad beter te benutten door de doorstroming te stimuleren, zodat meer huishoudens een passende woning kunnen vinden. Deze koers kan tevens bijdragen aan het verbeteren van de sociale veerkracht en de leefbaarheid in de wijk en het draagvlak voor voorzieningen versterken. Onderstaand beschrijven we de subdoelen en aanpak die hierbij horen.

Subdoel: verkleinen van aandeel sociale huurwoningen

Het omvangrijke sociale huuraanbod maakt dat doorstroming in de wijk en het maken van lange wooncarrières beperkt mogelijk zijn. Een verschuiving naar procentueel minder sociaal huuraanbod en meer (betaalbaar) koopaanbod is daarom wenselijk. Daarnaast kan deze koers ook de sociale

veerkracht in de wijk versterken, omdat we zien dat de huidige sociale huurwoningen steeds meer bewoond worden door mensen in een kwetsbare positie. Zij hebben bijvoorbeeld schuldenproblematiek of een licht verstandelijk of psychiatrische beperking. Concentratie van mensen in een dergelijke positie zet het omzien naar elkaar en de sociale cohesie onder druk en vergroot de kans op leefbaarheidsproblemen. Zo is er in wijken met een hoog aandeel sociale huurwoningen vaker sprake van overlast en onveiligheid. In de buurten De Horsten, Zangvogelbuurt en Liendert-Zuid staat de leefbaarheid in sommige complexen al onder druk, mede door deze concentratie. Om nieuwbouw te realiseren die de wijk en directe omgeving iets te bieden heeft passen we maatwerk toe.

Binnen het Deltaplan wonen zoeken we ruimte om in de nieuwbouw minder sociaal en meer betaalbare koop te realiseren. Daarnaast bekijken we de mogelijkheden om via woningverkopen, liberalisaties of grondruil tussen corporaties en marktpartijen ook bij te dragen aan de gewenste aanbodverschuiving. Dit beleid wordt in het vast te stellen programma Volkshuisvesting (Woonbeleid, voorzien in 2025) verder uitgewerkt.

Uitgangspunt van nieuwbouw is dat een ontwikkeling niet leidt tot een toename van het aandeel sociale huur in Liendert.

De huidige bouwplannen bevatten plusminus honderd sociale huurwoningen (netto toevoeging: minus sloop). De opgave wordt gerealiseerd in de volgende projecten (zie ook Figuur 1):

- Liendert-West: Sloop van een zwembad, verplaatsen van tennis en handbalvereniging, nieuwbouw van 126 woningen en nieuw openbaar gebied, waarvan 60 sociale huur.
- Het project Zangvogelweg is inmiddels afgerond. Hier zijn 168 appartementen gebouwd waarvan 57 sociale huur.
- Zwaluwenstraat: door Portaal wordt onderzocht of sloop van het verzorgings-complex en nieuwbouw van ca 120 woningen mogelijk is. De kaders voor dit programma zijn al vastgesteld in de raad.

Geplande nieuwbouw in Liendert tot 2030

Ontwikkelplannen	Nieuwbouw	Aandeel	Netto	Aandeel
Laag segment	177	43%	107	31%
Midden segment	228	55%	228	67%
Hoog segment	6	1%	6	2%
Totaal	411	100%	341	100%

Tabel 1: geplande nieuwbouw

Tabel 1 toont het aantal woningen in nieuwbouwprojecten in Liendert. In de kolom ‘Netto’ is dit aantal verminderd met het aantal woningen dat gesloopt wordt. Dit zijn dus de woningen die er extra bijkomen in Liendert.

Figuur 1

Ontwikkellocaties in Liendert

Subdoel: Verbetering kwaliteit bestaande voorraad

We brengen de kwaliteit van de sociale woningvoorraad op wijkniveau omhoog door (her)ontwikkeling te faciliteren. Zo komt een passende woning die voldoet aan de wensen en eisen van deze tijd voor meer mensen binnen bereik. Daarnaast constateren we dat diverse panden te maken krijgen met schimmelproblematiek. In de prestatieafspraken met woningcorporaties is daarom afgesproken dat schimmelproblematiek wordt aangepakt en is een werklijn beschreven.

Subdoel: Een ruimer betaalbaar koopaanbod

Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.Tegenover de procentuele afname van het sociale huuraanbod zetten we in op een hoger aandeel (betaalbaar) koopaanbod. De uitbreiding van het koopaanbod voorzien we voor circa 75% in het betaalbare segment (maximaal de rijksgrenzen voor betaalbare koopwoningen).

We gaan dit subdoel realiseren d.m.v. de volgende inspanningen:

- Korte termijn inzet op nieuwbouw middenkoop:
  - We sturen in de plannen op het toevoegen van betaalbare koopwoningen.
  - Als het ruimtelijk en financieel kan dan ligt de voorkeur bij nieuwe woningen op betaalbare eengezinswoningen. Hiervoor liggen bijvoorbeeld kansen bij herontwikkelingsprojecten van de corporaties.
- Sturen op het programma wanneer locaties zich aandienen:
  - We gaan op zoek naar mogelijkheden voor maatwerk om een lager aandeel sociale huur te realiseren. Als dit wenselijk is, kunnen we zo sterker sturen op (betaalbare) koop in nieuwe projecten.
  - Nieuwe locaties voor (her)ontwikkeling kunnen zich de komende jaren aandienen. Nu zijn deze locaties nog niet in zicht. In het wijkperspectief is een aantal locaties in beeld gebracht die kansen bieden (Vogelbuurtjes van de Alliantie, Axia college). Het is nog niet duidelijk of deze locaties daadwerkelijk beschikbaar komen voor (her)ontwikkeling. Bij vrijkomende locaties bekijken we voor welke functie deze het meest geschikt is en op welke manier nieuwbouw

aansluit bij de wijk. Hoe we deze afweging maken beschrijven we bij het Subdoel: We geven het werken in de wijk een impuls.

- Verkoop van corporatiewoningen
  - Wij zijn stadsbreed terughoudend met de verkoop van corporatiewoningen, omdat daar een grote behoefte aan is. Voor Liendert kan verkoop wel wenselijk zijn. Met de verkoop van corporatiewoningen wordt het aandeel sociale huurwoningen lager en wordt meer betaalbaar koopaanbod aan de wijk toegevoegd. Verkoop is een stadsbrede beleidsafweging die uitgewerkt wordt in het programma Volkshuisvesting. In de prestatieafspraken die de gemeente maakt met corporaties wordt hier vervolgens invulling aan gegeven.
- Doorstroming aanjagen met doorstroompakket:
  - Doorstroming biedt kansen voor andere huishoudens om een passende woning te vinden. Amersfoort heeft een pakket ten behoeve doorstroming, waaronder koopvoorrang voor sociale huurders, van groot naar beter, verhuispremie, woonlastengewenning, jongerencontract en starterslening. In Liendert doen we een stapje extra met:
  - Wijkgerichte inzet van wooncoaches: een wooncoach helpt bewoners van grote sociale huurwoningen (55+) bij het vinden van een beter passende woning.
  - Aantrekkelijke woningen voor ouderen te programmeren (zie ook Subdoel: Passende woningen voor ouderen nabij voorzieningen).
  - We onderzoeken of buurtvoorrang voor ouderen in de sociale huur wenselijk is.

Tabel 2: huidige en lange termijn woningvoorraad Liendert

	2023	Opmerking	2030-2040
Sociale huur	46%	Beperkte uitbreiding, in nieuwe projecten sturen op een kleiner aandeel, en meer spreiding over buurten	Ca. 40%
Vrije huur	14%	Beperkte uitbreiding/vervanging indien beheerd door corporaties	Ca. 15%
Koop	40%	Uitbreiding koopaanbod, waarvan ca 75% betaalbaar	Ca. 45%

Subdoel: Meer collectief wonen

Collectief wonen draagt bij aan: keuzeruimte voor woningzoekenden, sociale verrijking van de wijk en efficiënt gebruik van schaarse woonruimte.

We gaan dit subdoel realiseren d.m.v. de volgende actie:

- Met corporaties verkennen we mogelijkheden voor woningdelen, zoals bijvoorbeeld *friends* wonen. Hierbij kijken we naar de nieuwbouw van corporaties in het middensegment, maar ook naar de bestaande woningen.
- Bij ontwikkeling van woningen stellen we als gemeente voor om collectieve woonvormen te realiseren.

Subdoel: Meer inwoners nemen energiebesparende maatregelen

We helpen en stimuleren inwoners bij energiebesparing. Dit willen we doen omdat deze maatregelen kosten besparen voor inwoners, en dat komt de bestaanszekerheid ten goede. Energiebesparing draagt ook bij aan het passend maken van het woningaanbod in financiële zin en is goed voor het klimaat. Met de acties die we uitvoeren zorgen we er voor dat de drempel voor mensen om energiebesparende maatregelen te nemen laag is. Hierbij volgen we de stedelijke aanpak, met een wijkgerichte focus. Deze aanpak bestaat uit:

Adviezen en campagne

- Het geven van advies aan inwoners t.a.v. energiebesparende maatregelen. Dit varieert van eenvoudige maatregelen tot woningisolatie.
- Een wijkgerichte campagne t.a.v. energiebesparende maatregelen.
- We voeren een campagne t.a.v. woningisolatie uit op buurt of straatniveau. Bijvoorbeeld in de Zangvogelbuurt gericht op eigenaren met inkomens tot 150% van bijstandsinkomen, van grondgebonden woningen met een waarde tot 441.000.

Capaciteit/inzet mensen

- De inzet van energiecoaches continueren. Zij richten zich uitsluitend op de doelgroep (kopers en huurders) met een inkomen tot 120% van het minimum en in het bijzonder op mensen die een energietoeslag hebben ontvangen en nog geen gebruik maakten van het aanbod. Bij de inzet van de energiecoaches werken we samen met de woningcorporaties.
- Inzet van FIXbrigade. Zij voeren kleine energiebesparende maatregelen uit door leerwerkbedrijf met mensen met afstand tot arbeidsmarkt. Bij de inzet van de FIXbrigade werken we samen met de woningcorporaties en het sociaal netwerk in de wijk.

Subsidie

- Subsidieregeling stimuleren van woningisolatie woningeigenaren, specifiek voor grondgebonden woningen gebouwd met minimaal 1 slecht geïsoleerd bouwdeel (WOZ waarde <=441.000). Hierbij zetten we hoofdzakelijk in op de doelgroep met een inkomen tot 150% van het minimum tot de genoemde woningwaarde. Op termijn verkennen we samen met woningcorporaties de mogelijkheid voor een flatbatterij in Liendert, naar voorbeeld van de pilot aan De Burgemeester Molendijkflat (Rustenburg). Een flatbatterij kan een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van geavanceerde lokale energiesystemen in de toekomst en kan uiteindelijk een mogelijke oplossing zijn voor het probleem van netcongestie. We wachten hiervoor de bevindingen van de pilot aan De Burgemeester Molendijkflat (Rustenburg) af.

Subdoel: Meer grote woningen beschikbaar voor grote gezinnen

In Liendert zien we dat enkele grote gezinnen te klein wonen. Daarom beogen we woningen voor grote gezinnen vrij te maken door doorstroming te stimuleren. Dit doen we door:

- De regeling 'van groot naar beter'.
- In de reguliere woningvoorraad schalen we de inzet van wooncoaches op om bewoners te helpen aan een beter passende woning (zie ook Subdoel: Passende woningen voor ouderen nabij voorzieningen).
- We starten een bewustwordingscampagne over wonen, gericht op bewust ouder worden.

We realiseren ons dat woningen niet altijd direct toegewezen kunnen worden binnen de wijk.

3.2.2 Hoofddoel: Verbeteren van de leefbaarheid

De sociale huur wordt steeds meer bewoond door mensen in een kwetsbare positie. Zij hebben bijvoorbeeld schuldenproblematiek of een licht verstandelijk of psychiatrische beperking. Concentratie van mensen in een dergelijke positie vergroot de kans op leefbaarheidsproblemen. Zo is er in wijken met een hoog aandeel sociale huurwoningen vaker sprake van overlast en onveiligheid. In de buurten De Horsten, Zangvogelbuurt en Liendert-Zuid staat de leefbaarheid in sommige complexen onder druk, mede door deze concentratie. Om de veerkracht te vergroten in die buurten waar de leefbaarheid onder druk staat, zetten we in op een mix van interventies.

Subdoel: Minder concentratie van kwetsbare groepen

- We zetten in op een evenwichtige spreiding van het sociale huuraanbod over de wijk.
- In de woningbouwopgave (inclusief sloop-nieuwbouw) hebben we expliciet aandacht voor de spreiding van sociale huur.
- Binnen de sociale huur onderzoeken we met corporaties of er ruimte is om de nadruk op huurwoningen tot de liberalisatiegrens te leggen.

Subdoel: Meer zorg en ondersteuning bij concentratie van kwetsbare groepen

We zetten interventies in om meer zorg en ondersteuning te bieden aan kwetsbare groepen. De maatregelen onder ambitie 1 dragen bij aan een betere ondersteuning van inwoners. Daarnaast gaan we het volgende doen:

- In complexen of buurten waar de leefbaarheid onder druk staat, gaan we in samenwerking met corporaties, welzijnsorganisaties, politie en gemeente gefocust inzetten. Indebuurt033 focust de huidige inzet extra in de meest kwetsbare gebieden en zorgt ervoor dat ze daar meer aanspreekbaar en aanwezig zijn. Het gaat in eerste instantie om de buurten de Horsten en Liendert Zuid. Daarnaast wordt er tijdelijk extra buurtnetwerkerscapaciteit ingezet om deze nieuwe manier van werken vorm te geven, meer aanwezig te kunnen zijn en om en de samenwerking tussen de partners te verbeteren.
- We zien sloop-nieuwbouw als kans om een impuls te geven aan de ruimtelijke kwaliteit en woonkwaliteit. Bij nieuwbouw kijken we verder dan alleen het plot, maar nemen ook de impact op de buurt mee.
- In complexen waar leefbaarheid onder druk staat gaan corporaties zorgvuldig om met directe bemiddeling.
- We zorgen voor een passend voorzieningenniveau (bijvoorbeeld locatie voor huisvesting welzijn, huisarts of wijkteam). (Zie ook het doel: 3.4.3. Hoofddoel: Er is een passend aanbod aan maatschappelijke voorzieningen.)
- We continueren de werkafspraken 'thuis in de wijk'
- Corporaties zetten huismeesters en buurtbeheerders in, in complexen met leefbaarheidsproblematiek.

3.2.3 Hoofddoel: Een woningaanbod dat past bij de zorgvraag

Subdoel: Passende woningen voor ouderen nabij voorzieningen

In de nieuwbouw sturen we op het toevoegen van geclusterde woningen voor ouderen. Woningen moeten aantrekkelijk zijn voor ouderen en nabij voorzieningen liggen. Dit doen we omdat we weten dat ouderen graag in hun wijk blijven wonen, zodat het sociale netwerk behouden wordt. We willen het aantrekkelijk maken om binnen de buurt te verhuizen en zo doorstroming op gang te brengen.

Dit subdoel realiseren we door middel van de volgende inspanningen:
- De kansen voor ouderen en zorgdoelgroepen benutten bij de herontwikkeling van Zwaluwenstraat.
- De overige behoefte aan passende woningen voor ouderen komen waar mogelijk in de bestaande woningvoorraad.

  Na 2030 neemt deze behoefte verder toe. Door middel van monitoring moet blijken of nieuwbouw nodig is, of dat deze behoefte in kan worden gevuld in de bestaande voorraad.

Subdoel: Aanbod voor zorgdoelgroepen

We willen (beperkt) aanbod voor bewoners met een zorg- of ondersteuningsvraag toevoegen. Dit doen we omdat er een grote behoefte is aan woningen voor deze doelgroep. Ook in de wijk Liendert maken we hier ruimte voor. We trekken hierin samen op met de woningcorporaties en zorgpartijen.
- Portaal verkent mogelijkheden voor de realisatie van een woon-zorgconcept in een prikkelarme omgeving aan het Kwikstaartpad. Op dit moment wordt de haalbaarheid hiervan onderzocht.
- Portaal onderzoekt de haalbaarheid om aan Zwaluwenstraat 1 een gemengd wonen concept voor vragende en dragende bewoners te realiseren.

3.3 Ambitie: Openbare ruimte die nu en in de toekomst goed leefbaar is en waar bewoners zich thuis voelen

Liendert is in de jaren ‘60 als nieuwe woonwijk van Amersfoort gebouwd. Het grootste deel van de openbare ruimte is sinds die tijd nooit vernieuwd. Veel van de straten en trottoirs in Liendert zijn dusdanig versleten dat het niet meer lukt om de kwaliteit op het gewenste niveau te houden met reparatiewerk alleen: de straten moeten in het geheel worden vervangen. Dit betekent dat in Liendert de komende 10 jaar op grote schaal wordt gewerkt in de openbare ruimte.

De hoofddoelen bij het herinrichten van de openbare ruimte in Liendert zijn:
- De openbare ruimte van Liendert is schoon, heel en veilig.
- Kwalitatief hoogwaardig groen en meer biodiversiteit
  - Verbinden van het groen tussen Valleikanaal en waterwingebied op vijf locaties door de wijk ten gunste van mens en dier
  - Ontwikkeling van groen in de zone langs het Valleikanaal
  - Kwaliteit groen verbeteren
  - Biodiversiteit bevorderen door aanplant struiken
  - Benodigde parkeercapaciteit spreiden over de wijk
- In Liendert nodigt de openbare ruimte uit om elkaar te ontmoeten, spelen en

  bewegen.
  - Wiekslag als levensader
  - Parkeren van de Wiekslag deels verplaatsen naar omliggende straten ten gunste van groen, ontmoeten en verblijven.
  - Ringstructuur aanbrengen (gebiedsontsluitingsweg 30 km/uur)
  - Ruimte voor bewegen
- De openbare ruimte is klimaatadaptief: ook bij een veranderend klimaat waarin het soms natter en soms juist droger en heter zal zijn is het in Liendert prettig wonen.
- De openbare ruimte in Liendert biedt ruimte aan iedereen, ongeacht leeftijd, nationaliteit en beperkingen.

Onze visie voor de openbare ruimte is gebaseerd op het wijkperspectief en de omgevingsvisie en

bestaat in hoofdlijnen uit de volgende aspecten:
- Het realiseren van een levensader of buurtstraat over de Wiekslag. Er wordt een groene ader door de wijk gelegd waar ontmoeten en verblijven centraal staan, bij uitstek geschikt om te voet en te fiets door Liendert te verplaatsen. Het doorgaande autoverkeer en een deel van het parkeren wordt van de Wiekslag afgehaald.

- Het aanpassen van de verkeersstructuur zodat de Wiekslag ontlast wordt, door het toepassen van een ringstructuur voor lokaal autoverkeer. Alle buurten ontsluiten via deze ringstructuur, bestaande uit de Zangvogelweg, Liendertseweg, de Trekvogelweg en de Lageweg.
- Het versterken van de groen-blauwe structuur in Liendert door het verbinden van de twee groene zones waartussen Liendert ligt ingesloten. De zone langs het Valleikanaal wordt op 5 plaatsen via het buurtgroen verbonden met het Waterwingebied. Deze verbindingen staan in het teken van het versterken van de ecologie en biodiversiteit, klimaatadaptatie en realiseren van koele routes voor mens en dier.

Deze visie vormt de grondslag voor de inspanningen die gekozen zijn om de hoofddoelen te bereiken.

3.3.1 Hoofddoel: De openbare ruimte van Liendert is schoon, heel en veilig

De huidige openbare ruimte van Liendert is grotendeels aangelegd in de jaren '60, is op veel plekken niet langer in goede staat en voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Na de herinrichting is de openbare ruimte weer in goede staat en kan deze weer 50 jaar mee. In het Handboek Inrichting Openbare Ruimte Amersfoort (HIOR) staan alle eisen waaraan de openbare ruimte in Amersfoort moet voldoen.

In het wijkperspectief zijn de volgende wensen en behoeften aangegeven t.a.v. de openbare ruimte: goede toegankelijkheid, (verkeers-)veiligheid, ruimte voor spelen en ontmoetingsplekken voor verschillende doelgroepen. De HIOR dekt deze onderwerpen: zo is geborgd dat genoemde wensen en behoeften een plek krijgen in de herinrichting van de openbare ruimte.

Er is een plan van aanpak t.a.v. afval voor de wijk Liendert gemaakt. Doelen in het plan van aanpak zijn het verminderen van het aantal bijplaatsingen bij containers en het aanpakken van het zwerfafval. De aanpak bestaat uit het in beeld brengen van de hotspotlocaties, betrekken van ondernemers en inwoners en ontwikkelen van interventies per locatie. Via regelmatige monitoring houden we bij welke interventies werken en welke niet. Regelmatige 'grofvuildagen' bij De Horsten en in Liendert Zuid zijn onderdeel van de aanpak.

3.3.2 Hoofddoel: Kwalitatief hoogwaardig groen en meer biodiversiteit

Verbinden van het groen tussen Valleikanaal en waterwingebied op vijf locaties door de wijk ten gunste van mens en dier

We zorgen voor verbinding tussen deze twee groengebieden die Liendert omsluiten (Figuur 2: Groene verbindingen). Dit doen we omdat dit de beleving van groen in de wijk versterkt. We halen het bestaande en goed gewaardeerde groen aan de randen zo meer de wijk in voor mens en dier. De zone langs het Valleikanaal wordt op vijf plaatsen via het buurtgroen verbonden met het Waterwingebied. Deze verbindingen staan in het teken van het versterken van de ecologie en biodiversiteit, klimaatadaptatie en realiseren van koele routes voor mens en dier.

Figuur 2

Groene verbindingen

Ontwikkeling van groen in de zone langs het Valleikanaal

De komende jaren wordt de Valleikanaalzone versterkt door terug te grijpen op de oorspronkelijke kwaliteit van deze zone. Dit betekent dat het gebied verder wordt aangeplant met bomen, toegankelijk gemaakt wordt vanuit de wijk (aanleg van paden en verbeteren van oversteken), en meer mogelijkheden krijgt voor verblijf door het plaatsen van banken of speelaanleidingen wanneer de mogelijkheden zich voordoen.

Kwaliteit groen verbeteren

Liendert is een relatief groene wijk in Amersfoort. Het groen is hier voornamelijk ingericht met gras en bomen. Het groen wordt echter niet altijd als positief ervaren. Het groen is vaak kijkgroen, met gras en bomen, zonder functie. Door het onderling verbinden van de verschillende groengebieden in de wijk ontstaan routes door de wijk naar Valleikanaalzone en Waterwingebied. Door een aantal van deze groengebieden in te richten met paden ontstaan (koele) routes voor de bewoners uit de wijk. Waar deze verbindingen de Wiekslag kruisen ontstaan mogelijkheden voor fijne ontmoetingsplekken.

Biodiversiteit bevorderen door aanplant struiken

De verbonden groengebieden bieden kansen voor de vergroting van de biodiversiteit, omdat ze als geheel een leefgebied voor dieren kunnen vormen. De biodiversiteit wordt verder vergroot door te werken met een passend assortiment van planten en bomen. Daarbij is het vooral van belang om vaste planten en struiken toe te voegen, die in de huidige inrichting vaak ontbreken. De hagen en struiken bieden beschutting voor dieren, en zorgen bijvoorbeeld ook voor voeding en nestgelegenheid. Daarmee kunnen we ook binnen de wijk voldoen aan de vijf V's van biodiversiteit (voedsel, veiligheid, variatie, voortplanting en verblijf). Bij de keuze, aanleg en onderhoud van deze hagen en struiken, houden we rekening met de sociale veiligheid.

Benodigde parkeercapaciteit spreiden over de wijk

In de woonbuurten zoeken we naar een balans tussen het vergroten van de leefbaarheid door toevoeging van bomen, groen en speel- en beweegmogelijkheden én het efficiënt parkeren van auto's. Per buurt

vraagt dit een maatwerkoplossing, die we samen met bewoners verkennen. Door het aantal parkeerplekken waar kan worden geparkeerd iets terug te brengen en de auto's te spreiden over de buurt ontstaat er ruimte voor groen in de straten.

Per buurt (logisch afgebakende deel van de wijk) maken we voldoende parkeerplaatsen om de parkeerdruk 's avonds te faciliteren. Daarbij houden we rekening met de mogelijkheden om op eigen terrein te parkeren. We zorgen voor een evenredige verspreiding van de parkeerplekken over de buurt. Op basis van een parkeeronderzoek krijgen we de indruk dat er op wijkniveau 20% overschot aan parkeerplekken is (en dus 80% bezetting). Verder onderzoek is nodig om nadere inzichten te verwerven bijvoorbeeld om na te gaan om hoeveel 2e of 3e auto's het gaat, hoeveel parkeren op eigen terrein aanwezig is en om hoeveel lease-auto's het gaat.

Bij het aanleggen van parkeerplekken in de openbare ruimte zorgen we voor voldoende laadplekken. Hierbij sluiten we aan op de Omgevingsvisie en het in 2024 vast te stellen omgevingsprogramma Mobiliteit. Naast het spreiden van de benodigde parkeercapaciteit door de wijk maken we ruimte voor deelmobiliteit (deelscooters, -auto's en -fietsen).

3.3.3. Hoofddoel: In Liendert nodigt de openbare ruimte uit om elkaar te ontmoeten, spelen en bewegen

Wiekslag als levensader

De Wiekslag wordt de levensader van de wijk. Deze plek krijgt de functie van een buurtboulevard of buurtstraat. Dat doen we door meer ruimte te bieden aan voetgangers en fietsers en voor ontmoeten en door groen en verblijfskwaliteit toe te voegen.

We maken van de Wiekslag een doorgaande fietsverbinding waar ook voor de voetganger voldoende ruimte is. Het doorgaande autoverkeer wordt omgeleid, alleen lokaal autoverkeer maakt gebruik van de Wiekslag (Figuur 3: Liendert bereikbaar en verbonden). De Wiekslag kruist de Van Randwijcklaan, de doorgaande route van de Ringweg naar Rustenburg, en de Lageweg. Op de kruising van deze wegen wordt onderzocht hoe de ontsluitingsstructuur kan worden vereenvoudigd en hoe de doorgaande wegen beter oversteekbaar gemaakt kunnen worden (veiliger inrichting).

Figuur 3

Liendert bereikbaar en verbonden

Parkeren van de Wiekslag deels verplaatsen naar omliggende straten ten gunste van groen, ontmoeten en verblijven.

Belangrijkste ingreep in het parkeren is het verschuiven van parkeerplaatsen uit de hoofdstructuur van de Wiekslag naar de zijstraten ervan, zodat er ruimte ontstaat voor wandelen, fietsen, verblijven en groen in het hart van de wijk. Dit geldt ook voor de hoofdstructuur van groene verbindingen tussen Valleikanaalzone en Waterwingebied. Van hieruit worden parkeerplaatsen verschoven binnen de wijk ten gunste van robuuster groen. Onder de inspanning 'kwalitatief hoogwaardig en verbonden groen' is aangegeven hoe we dit vormgeven in de buurten.

Ringstructuur aanbrengen (gebiedsontsluitingsweg 30 km/uur)

Bij het afwaarderen van de Wiekslag ten gunste van verblijven, ontmoeten wandelen, fietsen en groen, hoort een verandering van de aansluitende wegenstructuur. De belangrijkste doorgaande wegen in de wijk worden verbonden tot een gebiedsontsluitingsweg voor de hele wijk.

De ringstructuur biedt een duidelijke, comfortabele ontsluitingsstructuur voor autoverkeer, bus en bevoorradingsverkeer (zie: Figuur 3: Liendert bereikbaar en verbonden). Hiervoor maken we gebruik van de bestaande wegenstructuur. Aspecten hierin:

- De ringstructuur bevat de wegen Zangvogelweg, Liendertseweg, Trekvogelweg en Lageweg (allen 30 km/uur) en wordt in het midden doorsneden door de Van Randwijcklaan (50 km/uur).
- Vanuit alle buurten ben je snel met de auto op deze ring en kun je via de Liendertseweg, Van Randwijcklaan of Lageweg de wijk uit.
- Ook de bus maakt, net als nu, gebruik van deze ringweg. Omgevingsprogramma Wij-Liendert 27
- Bij de inrichting van deze ring zal er veel aandacht zijn voor een goede verkeersafwikkeling, comfort voor de busdienst en verkeersveiligheid (oversteekbaarheid) voor met name voetgangers en fietsers.

Bewegen

We vinden het belangrijk dat de openbare ruimte uitnodigt om te bewegen:

- Bewegen is voor een deel ondergebracht bij:

- 3.1.3 Aanvullende acties die bijdragen aan gezond, veilig en kansrijk Liendert en bij
- 3.4.3. Hoofddoel: Er is een passend aanbod aan maatschappelijke voorzieningen

- Bewegen in de openbare ruimte faciliteren we daarnaast door beweegrondje in Liendert dat in 2024 wordt aangelegd en via een netwerk van wandelpaden.
- We creëren meer sport- en beweegaanleidingen in de openbare ruimte.
- In de wijk stimuleren we het gebruik van de fiets: we maken betere fietsverbindingen binnen Liendert en van Liendert naar de omliggende wijken.

3.3.4 Hoofddoel: De openbare ruimte is klimaatadaptief

We zorgen ervoor dat, ook bij een veranderend klimaat waarin het soms natter en soms juist droger en heter zal zijn, het in Liendert prettig wonen is:

- Om de hittestress in de wijk Liendert te beperken zetten we in op meer groen. Zie hiervoor ook hoofddoel 'Kwalitatief hoogwaardig groen en meer biodiversiteit'.
- Wateropvang:
  - In Liendert is nu op verschillende plekken wateroverlast op straat en in het groen. De mate waarin wateropvang een urgent vraagstuk is verschilt per gebied. Liendert is van oudsher een erg nat gebied; het water kan er de bodem niet in en er zijn erg hoge grondwaterstanden. Vooral de noord en oostzijde van de wijk zijn erg nat. Oplossingen worden gezocht in tijdelijk vasthouden in verlaagde openbare ruimte en watergangen en drainage van de natste delen. Hier zal verder onderzoek naar worden gedaan. Omdat de mate van urgentie per gebied verschilt, nemen we de wateropvang mee wanneer we de openbare ruimte opnieuw inrichten.
  - Lokaal verbeteren van de waterafvoer om problemen in de toekomst te voorkomen;
  - Versterken van het watersysteem door onder andere beweegbare stuwen toe te passen en open water beter te verbinden

Op korte termijn zal Liendert als wijk niet van het gas af gaan. We voeren wel op de langere termijn een verkenning uit voor een warmteoplossing in Liendert (voorzien in de periode 2030 – 2040), voortvloeiend uit de Transitievisie warmte. In die verkenning wordt ook nagegaan of aansluiting (van kansrijke complexen) op een warmtenet een haalbare en betaalbare optie is.

Meer groen in de wijk

Liendert heeft nu 71m2 groen per huishouden. Daarmee is Liendert vergeleken met andere Amersfoortse wijken een relatief groene wijk. Ondanks dat er al veel groen is in Liendert, zetten we ons in om de wijk verder te vergroenen. We streven naar 75m2 groen per huishouden in Liendert. Dit betekent een aanzienlijke vergroeningsopgave voor de wijk. Tijdens de uitwerking van de plannen zal moeten blijken of deze vergroening haalbaar is in relatie tot de benodigde ruimte voor mobiliteit en parkeren.

3.3.5 Hoofddoel: De openbare ruimte in Liendert biedt ruimte aan iedereen, ongeacht leeftijd, nationaliteit en beperkingen

De openbare ruimte van Liendert is voor iedereen. Daarom vinden we het belangrijk dat de openbare ruimte in de wijk voor iedereen goed toegankelijk is en dat iedereen zich er welkom voelt. Om dit hoofddoel te realiseren investeren we in de verblijfsgebieden aan de doorgaande verbindingen in de wijk en zorgen we er voor dat alle inwoners van Liendert de mogelijkheid krijgen om mee te praten over de inrichting van de openbare ruimte.

3.4 Ambitie: Voldoende en goede voorzieningen en een goed ondernemersklimaat

Doelen:

- Er is passende ruimte voor wijkeconomie
  - Detailhandel mag blijven waar het zit, maar geen uitbreiding
  - Transformeren van bestaande werklocaties: nee, tenzij
  - We geven het werken in de wijk een impuls
- Behoefte ondernemer wijk faciliteren en koppelen aan de maatschappelijke opgaven in de wijk
- Er is een passend aanbod aan maatschappelijke voorzieningen

3.4.1 Hoofddoel: Er is passende ruimte voor wijkeconomie

In Liendert vinden we het van belang dat er passende ruimte is voor wijkeconomie. Hierin maken we onderscheid tussen consumentgerichte en ondernemersgerichte economie.

Toelichting definitie

Consumentgerichte functies: Bedrijven en instellingen die diensten/producten leveren aan inwoners van de wijk, en die een bijdrage leveren aan de leefbaarheid, het voorzieningenniveau en de levendigheid van de wijk.

Het gaat hierbij zowel om:

1. Commerciële bedrijven (winkels, horeca, persoonlijke dienstverlening, kleinschalige leisure, etc.)

2. (semi-) maatschappelijke instellingen en initiatieven (scholen, huisartsen, wijkcentrum, etc.).

Ondernemersgerichte functies: Bedrijfsactiviteiten en functies die ruimte bieden aan bedrijfsactiviteiten van wijkbewoners. Dit gaat om: kleinschalige flexkantoren ter behoeve van hybride werken in de wijk (voor kenniswerkers, zzp'ers, et cetera).

Subdoel: Detailhandel mag blijven op plekken waar het zit, maar geen uitbreiding

In Liendert breiden we detailhandel niet verder uit. De plekken waar detailhandel zit (o.a. op de Rietzangerstraat en de Wiekslag) mag blijven waar het zit. We streven ernaar deze winkelstrips en de supermarktfunctie te versterken waar mogelijk, door leegstand en een grote mutatiegraad tegen te gaan en te investeren in een sterker ondernemersnetwerk in de wijk (zie ook doel 3.4.2) We sluiten hiermee aan bij de detailhandel structuur (zoals beschreven in de nota detailhandel). Concentratie is van belang voor de levensvatbaarheid van detailhandel. Het winkelcentrum Neptunusplein, dat komende jaren verder wordt versterkt, maakt wel deel uit van de winkelstructuur, dit is dichtbij en vervult ook een belangrijke functie voor Liendert.

Subdoel: Transformeren van bestaande werklocaties: nee, tenzij

We willen bestaande werklocaties in de wijk waar mogelijk behouden en versterken. Hoewel ruimte voor bijvoorbeeld wonen schaars is, vinden we dat we in de wijk voldoende ruimte moeten bieden voor werken en bedrijvigheid. Ook hierbij sluiten we aan op het stedelijk beleid. We willen deze werklocaties behouden om vier hoofdredenen:

- om bij te dragen aan de doelstelling in de omgevingsvisie om minimaal 0,85 banen per inwoner tussen de 18 en 65 jaar te behouden;
- de beperkte uitbreidingsmogelijkheden van bedrijventerreinen en de transformatie van kantoren naar woningen;
- met oog op de groei van het aantal werkenden en consumenten in de wijken en het belang van bestaanszekerheid door middel van arbeidsparticipatie;
- sommige werklocaties zorgen voor nabijheid van voorzieningen (horeca, detailhandel, zorg en onderwijs) en zijn belangrijk vanuit de verstedelijkingsstrategie (omgevingsvisie).

Subdoel: We geven het werken in de wijk een impuls.

Waar mogelijk geven we het werken in de wijk een impuls. We kijken bijvoorbeeld naar plekken waar

we werken een kansrijke bestemming vinden. Voorbeelden van deze plekken in Liendert zijn:

- Drukke, veel gebruikte plekken langs verkeersaders, of langs de levensaders in algemene zin.

  Bijvoorbeeld in de blinde of onderbenutte plinten van galerijflats langs deze levensaders.
- Vrijstaande garageboxen (zie ook: 3.1.3 Aanvullende acties die bijdragen aan gezond, veilig en kansrijk Liendert).
- Door het intensiveren en/of combineren van bestaande werklocaties. We kijken of deze bestaande werkcomplexen mogelijkheid bieden voor herontwikkeling, waardoor er meer ruimte voor werken, én ruimte voor wonen of voorzieningen kan worden gevonden.

Dit doen we door:

- Het faciliteren en creëren van randvoorwaarden voor initiatiefnemers en eindgebruikers, door aanpassing omgevingsplan en inzet aan de omgevingstafel.
- Bij vrijkomende locaties bekijken voor welke functie deze het meest geschikt is en op welke manier nieuwbouw ingepast kan worden. Ieder initiatief beoordelen we individueel, op eigen toegevoegde waarde voor de wijk. Functies waarvoor ruimte nodig is zijn: werken, wonen, parkeren en groen.

Per locatie moet worden bekeken welke functie daar het meest passend is. Bij de inpassing speelt het volgende een rol:

- De wijk is opgebouwd in een stempelstructuur (grondvorm). Deze kenmerkende stempelstructuur willen we behouden.
- De omvang van de nieuwbouw en de positie van de (bestaande) aanliggende woonbebouwing
- De bereikbaarheid
- De openbaarheid van de plek

Specifiek langs het Valleikanaal geldt het volgende:

- In de hoogbouwvisie staat de Valleikanaalzone aangewezen als hoogbouwlocatie. Bij nieuwbouw (of sloop nieuwbouw) in deze zone staan we (onder voorwaarden) hogere bouw toe. Voorwaarde daarbij is o.a. dat een hoogbouweffectrapportage moet worden opgeleverd. We willen deze zone graag verder vergroenen, beter bereikbaar en zichtbaar te maken. In het belang van de wijk Liendert stellen we daarom een aantal aanvullende voorwaarden aan voor ontwikkelingen in deze zone:
  - Er moet een kleiner grondvlak terugkomen dan bij de bestaande bebouwing;
  - het gebied rond de hoogbouw moet openbaar toegankelijk worden en groen ingericht.
  - Het plan dat in ontwikkeling is voor sporthal Midland is een voorbeeld waarbij we vanuit deze voorwaarden ervoor kiezen om niet veel hoger te bouwen dan de bestaande bebouwing.

3.4.2. Hoofddoel: Behoefte ondernemers in de wijk faciliteren en koppelen aan de maatschappelijke opgaven in de wijk

De ondernemers in de wijk willen we faciliteren in hun behoeften. In het bijzonder de ondernemers die consument- en ondernemersgericht werken. Daarnaast stimuleren we de wijkeconomie door te verkennen hoe ondernemers een bijdrage kunnen leveren aan de maatschappelijke opgaven in de wijk. Met een sterkere lokale wijkeconomie kunnen we verschillende kansen benutten, zoals: het verbeteren van de leefbaarheid, het faciliteren van ontmoetingen tussen bewoners, ondernemers en bezoekers van de wijk, het bestrijden van werkloosheid, het verbeteren van de sociale cohesie of het stimuleren van lokaal ondernemerschap.

Dit hoofddoel realiseren we door middel van de volgende acties: • Opstarten verkenning Wijkeconomie Liendert. Daarmee brengen we de behoeften in kaart en inventariseren we kansen en knelpunten om de economische aan de maatschappelijke opgave te koppelen. Begin 2024 organiseren we een netwerkbijeenkomst voor ondernemers om samen met hen te onderzoeken wat nodig is om de wijkeconomie te versterken. • In te zetten op betaalbare ruimtes t.b.v. voorzieningen en ondernemersklimaat. Bijvoorbeeld d.m.v. samenwerking met pandeigenaren en corporaties of (co-)financiering (in een gebiedsfonds of subsidie) of door gemeentelijke zelfrealisatie (zelf aankopen van de ruimtes en verhuren). In de verkenning van de garageboxen ook de kansen t.a.v. werken in beeld te houden (zie ook: 3.1.3 Aanvullende acties die bijdragen aan gezond, veilig en kansrijk Liendert).

3.4.3. Hoofddoel: Er is een passend aanbod aan maatschappelijke voorzieningen

Voldoende en goede maatschappelijke voorzieningen zijn belangrijk in iedere wijk, ook in Liendert. Uit gesprekken met professionals en de voorzieningenscan blijkt dat er in Liendert behoefte is aan een geclusterde maatschappelijke voorziening, een zorgloket/ontmoetingsruimte en ruimte voor sporten.

We bieden ruimte aan de toevoeging van een (geclusterde) maatschappelijke voorziening die past bij de vraag in de wijk. Deze vraag wordt onder andere bepaald (en neemt toe) als gevolg van de toevoeging van woningen enerzijds en de huidige bovengemiddelde ondersteuningsbehoefte anderzijds. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om ruimte voor (een combinatie) van bijvoorbeeld huisartsenzorg, dagbesteding, ontmoeting, inzet van het wijkteam en informele steun. We zorgen daarnaast voor extra sport- en beweegvoorzieningen, aansluitend bij de wensen en behoeften van inwoners van Liendert. En we zorgen er voor dat er voldoende programmering is bij het wijk- en jongerencentrum.

Dit hoofddoel realiseren we door middel van de volgende acties: •

- Wanneer een initiatiefnemer in de plint ruimte biedt voor een maatschappelijke voorziening, sluiten we aan bij de behoefte in de wijk. Door de voorzieningenscan en gesprekken met de wijk kennen we de behoefte aan maatschappelijke voorzieningen. Concreet zien we nu kansen voor:
  - Een maatschappelijke voorziening (bijvoorbeeld dagbesteding, ontmoeting, huisarts etc.) in de plint van HIER aan de Zangvogelweg en in de ontwikkeling de Liendert op de Zwaluwenstraat.
  - Het realiseren van voorzieningen bij de vernieuwing van sporthal Midland. We vernieuwen niet alleen de sporthal zelf, maar actualiseren ook (samen met betrokkenen) de programmering van de sporthal. Ook de openbare ruimte rondom de sporthal wordt ingericht op bewegen.
- We verbeteren The Game en de Groene Stee. Samen met bewoners en professionals kijken we hoe deze verbeterd kunnen worden.

- We onderzoeken de mogelijkheden voor een 'huis van de wijk' waar ontmoeting tussen inwoners en (zorg)professionals mogelijk is, zodat inwoners laagdrempelig de juiste ondersteuning vinden. Zie ook maatregel 2 bij 3.2.1. Acht doorslaggevende maatregelen
- We blijven aan de hand van de voorzieningenscan, gemeentelijk beleid en gesprekken met de wijk de behoefte aan maatschappelijke voorzieningen in de wijk monitoren en waar mogelijk aanpassen aan de veranderende behoefte.

Figuur 4

Levensader Wiekslag en voorzieningen

Locatie op kaart	Voorzieningen in huidige plannen
01. Zangvogelweg (alliantie)	Gezondheidspraktijk of maatschappelijke instelling (verkenning)
02. Zwaluwenstraat (portaal)	Maatschappelijke voorziening of ontmoetingsruimte buurt (verkenning)
03. Madiba	Ruimte bieden aan de ambities van Madiba voor de wijk
04. De groene stee	Bestaand gebruik versterken
05. The Game	Programmering versterken
06. Sporthal Midland	Renoveren, buitensport een aanvullende functies bij renovatie
07. Handbal en tennisvereniging	Verplaatsen

Er is vooralsnog geen behoefte aan extra scholen in Liendert. Wel onderzoeken we de mogelijkheid tot het uitbreiden van de Zonneparel. De Zonneparel biedt ruimte aan twee basisscholen. In het pand is geen ruimte voor de bovenbouw van de Windroos. Daarnaast is er een wachtlijst voor vroeg- en voorschoolse educatie en zien we mogelijkheden om de Zonneparel nog meer dan nu in te zetten voor het vergroten van ouderbetrokkenheid en het betrekken van kinderen en ouders jonger dan 4. Om de wachtlijst op de VVE snel op te kunnen vangen plaatsen we vooruitlopend op deze uitbreiding in 2024 een noodlokaal.

4 Uitvoering

In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens aan de orde:
- Uitvoeringsprogramma (welke inspanningen/acties plegen we, hoe ziet de planning er uit en wat de rol van de gemeente?)

- Financiering (hoe financieren we het programma?)
- De organisatie (hoe werken we samen, zowel in- en extern om het omgevingsprogramma uit te voeren?)
- Communicatie (hoe zorgen we ervoor blijvend in gesprek te zijn met inwoners en organisaties in de wijk?)
- Monitoring (hoe evalueren wat er in praktijk gebeurt en stellen we waar nodig bij?)

4.1 Uitvoeringsprogramma

In bijlage II zijn de inspanningen uit het Omgevingsprogramma geactualiseerd. Dit vormt het geactualiseerde Uitvoeringsprogramma Wij Liendert najaar 2026-2027 van dit omgevingsprogramma.

4.2 Financiering van het omgevingsprogramma

Het grootste deel van de voorgestelde acties worden gefinancierd uit de inzet van regulieremiddelen. Dit is mogelijk door acties slim te koppelen en daarnaast te focussen op een integrale aanpak. Tegelijkertijd zien we dat er ook extra inzet nodig is om de noodzakelijke inhaalslag te kunnen maken. Ongelijkheid vraagt om ongelijk investeren.

Voor de vervanging van de openbare ruimte zijn middelen gereserveerd. Daarmee kunnen we de verouderde openbare ruimte weer opknappen volgens de eisen van deze tijd. Voor de nieuwe opgaven in de openbare ruimte van Liendert is een aanvullende investering nodig. Het gaat dan om de investeringen die nodig zijn om van de Wiekslag een levensader en hart van de wijk te maken en om meer sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte te realiseren en te onderhouden. Dit is noodzakelijk omdat we zien dat in Liendert veel meer dan gemiddeld obesitas voorkomt en bewegen een beschermende factor is die bijdraagt aan alle doelen uit het sociaal domein. Hiervoor is in de reguliere budgetten onvoldoende ruimte.

Binnen het sociaal domein vraagt de nieuwe manier van werken een boost om nu al extra te kunnen vernieuwen en investeren buiten de nu nog geldende subsidierelaties om. Dan gaat het onder meer om: het versterken van de informele steun, het realiseren van de taalaanpak en het verbeteren van de bestaanszekerheid. Ook voor het realiseren van een huis van de wijk (voor zowel formele maatschappelijke voorzieningen als informele voorzieningen) is nu nog geen dekking. Oorzaken aanpakken vraagt flexibiliteit, ook in budgetten. Daarom is het nodig dat we expliciet in Liendert voor de komende 10 jaar de activiteitenbudgetten kunnen ontschotten en herverdelen waar nodig. Door deze herverdeling is het mogelijk focus aan te brengen en interventies die oorzaken aanpakken een impuls te geven.

Tot slot is er een programmaorganisatie nodig om de integrale uitvoering van de actiesgoed te organiseren in de komende 10 jaar.

Voor het inlopen van de achterstanden en het geven van een impuls aan de wijk hebben we naar schatting €7 miljoen nodig voor de komende 5 jaar. Voor deze extra investeringen zoeken we naar mogelijkheden om te schuiven binnen bestaande budgetten, aanvullende subsidiemogelijkheden vanuit provincie en rijk en naar mogelijke fondsen. Daarnaast is een gemeentelijke bijdrage nodig. Daarom heeft het college met de Kadernota 2025 incidentele middelen van €1.500.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering in 2025 en 2026. Met deze middelen zetten we in op de plus op de openbare ruimte, waardoor er meer groen en ruimte voor ontmoeten en bewegen ontstaat. Daarnaast zettenwe in op het zorgenvoor meer kansen:meer kans op werk, betere scholing en minder armoede. Tot slot zetten we het geld in als cofinanciering voor een aanvraag van de 6e tranche van de regiodeal bij het rijk.

4.3 Organisatie

Rollen en verantwoordelijkheden

In de onderstaande tabel is uitgewerkt welke rollen en verantwoordelijkheden we onderscheiden t.a.v. het omgevingsprogramma Liendert.

Tabel 3: Rollen en verantwoordelijkheden omgevingsprogramma Liendert

Wie	Rol	Verantwoordelijk voor
Gebiedsmanager	Coördinator uitvoering omgevingsprogramma	• Gebiedsmanager is eerste aanspreekpunt voor inwoners en stakeholders in de wijk die nog geen ingang binnen de gemeente hebben • Signaleren en bijsturen wanneer de uitvoering van de sporen ver-

Wie	Rol	Verantwoordelijk voor
		traagt / niet goed onderling afgestemd is • Gebiedsmanager initieert ad hoc overleg tussen betrokkenen uit afstemmingsteam bij ontwikkelingen. • De gebiedsmanager is de voorzitter van het regieteam, kernteam en het afstemmingsteam. • Gebiedsmanager wordt aangehaakt bij ontwikkelingen in wijk door bijv. portfoliomanager, intake- en omgevingstafel • Initiëren van de monitoring • Voorbereiden van de Liendert-staf
Communicatieadviseur		• Organiseren van het wijkgesprek twee keer per jaar • Communicatie en participatie op elkaar afstemmen • Wijkkrant
Sporentrekkers	Aanspreekpunt en coördinator van de sporen	De sporen openbare ruimte, sociaal domein en wonen hebben een spoortrekker. Elk van deze drie sporentrekkers: • Is onderdeel van het regieteam (Tabel 4: Overlegstructuur omgevingsprogramma Liendert) • Is aanspreekpunt voor de gebiedsmanager en de organisatie • Is verantwoordelijk voor de coördinatie van dat spoor en de uitvoering in het spoor • Heeft een eigen ambtelijk opdrachtgever en bestuurlijk opdrachtgever (bijv. openbare ruimte: PL van POR, opdrachtgever van LO en wethouder stedelijk beheer als opdrachtgever)
Leden afstemmingsteam	Uitvoeren omgevingsprogramma	• Leden afstemmingsteam geven uitvoering aan het omgevingsprogramma (vanuit de eigen afdeling). Uiteraard integraal waar nodig. We borgen de integraliteit daarnaast middels het afstemmingsteam. • Leden afstemmingsteam informeren sporentrekker over wat er speelt. • Elk spoor heeft eigen contacten in samenleving, eigen participatietrajecten en communicatieadviseur. Leden van het afstemmingsteam blijven zelf verantwoordelijk voor participatie en communicatie. Wederom: in integraliteit.
Ambtelijk opdrachtgever	Ambtelijk opdrachtgever	• Organisatorisch sturing geven aan het programma • Budget en capaciteit voor het programma verzorgen • In afstemming met afdelingsmanager van andere betrokken afdelingen: de afdelingsmanager van Samen Leven, BSV en Fysiek domein (in MT gebiedsgericht werken)
Wijkwethouder	Bestuurlijk opdrachtgever	Aanspreekpunt in de wijk en ambassadeur voor Liendert. Inhoudelijk sturing geven aan het programma (in samenwerking met andere betrokken wethouders in de in te stellen Staf Liendert en college)

Onderlinge afstemming

In de onderstaande tabel is uitgewerkt hoe we de afstemming vormgeven. Elk spoor heeft eigen contacten in samenleving, eigen participatietrajecten en communicatieadviseur. Leden van het afstemmingsteam blijven zelf verantwoordelijk voor participatie en communicatie. Wederom: in integraliteit.

Tabel 4: Overlegstructuur omgevingsprogramma Liendert

Overleg	Doel overleg	Frequentie overleg	Samenstelling overleg
Interne overleggen			
Regieoverleg	Gezamenlijk uitvoeren programma	1 keer per 2 weken 1 uur	Sporentrekkers, gebiedsmanager en de communicatieadviseur
Afstemmingsoverleg	Gezamenlijk monitoring op doelen en snel schakelen bij opkomende initiatieven	1 keer per kwartaal 3 uur	Afstemmingsteam: vaste vertegenwoordigers voor Liendert vanuit verschillende disciplines, zoals wonen, werken, welzijn, sport, openbare ruimte. Zie ook Figuur 4: Governance omgevingsprogramma Liendert.
Staf Liendert	Afstemming met wethouders over (voortgang) omgevingsprogramma	1 keer per kwartaal (aansluitend op afstemmingsteam)	Gebiedsmanager, wijkwethouder en andere betrokken wethouders.
Externe overleggen			
Kernteamoverleg (tactisch/ operationeel)	Afstemming uitvoering lopende zaken en samenwerking tussen wijkpartners	1 keer per 6 weken 1 uur	met boa's, gebiedsbeheerder, wijkagenten, corporaties, indebuurt033, ABC, wijkteam
Strategisch overleg	Gezamenlijk monitoring op doelen, input op agenda wijkgesprek	1 keer per halfjaar, voorafgaand aan het wijkgesprek	Met stafleden/management van corporaties, indebuurt033, politie en wijkteam
Wijkgesprek	Informeren/ raadplegen	1 keer per halfjaar wijkgesprek	Wisselend; voor een ieder toegankelijk

Escalatielijn

Leden van het afstemmingsteam lossen in principe kwesties samen op, waarbij de gebiedsmanager het proces begeleidt. Als dat niet lukt dan wordt door de gebiedsmanager opgeschaald naar de ambtelijk opdrachtgever. Organisatorische kwesties worden opgeschaald naar het MT gebiedsgericht werken.

Inhoudelijke kwesties worden (ook) opgeschaald naar de Staf Liendert.

Gevraagde capaciteit

In Tabel is opgenomen wat de gevraagde capaciteit is om de geschetste werkwijze uit te voeren.

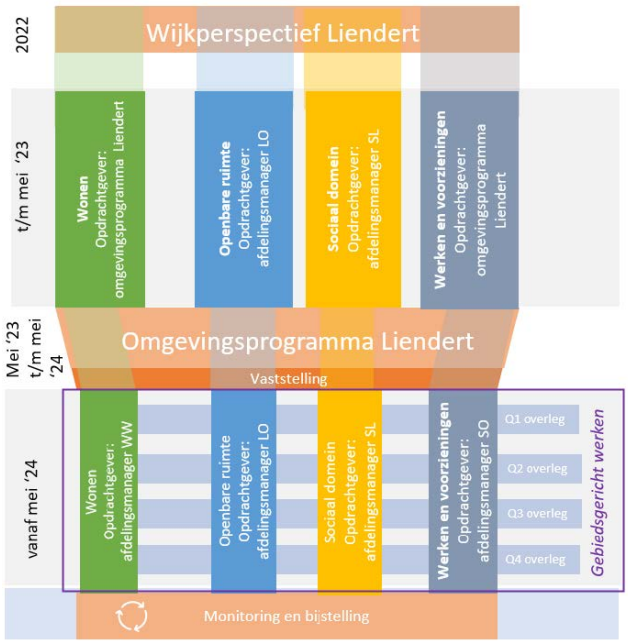
Tabel 5: Benodigde capaciteit

Functie	Extra capaciteit
Gebiedsmanager	12 uur in de week
Communicatieadviseur	4 uur per week
Ondersteuning	4 uur per week
Sporentrekker (3 personen)	2 uur per week per persoon
Projectleider wijkeconomie	12 uur per week
Uitvoeringsmanagersociaal domein	32 uur per week

Functie	Extra capaciteit
Afdelingen	Past binnen het reguliere werk

In de tabel staat met name extra capaciteit opgenomen. Hierin is meegenomen dat het werken op deze wijze ook tijd oplevert. Dit komt doordat integrale (benodigde) afstemming over afdelingen heen meer wordt gefaciliteerd dan nu. Ook worden koppelkansen eerder zichtbaar, zowel inhoudelijk (bijvoorbeeld leefbaarheidsproblemen) als procesmatig (bijvoorbeeld communicatie-/participatiemomenten).

Figuur 4

Governance omgevingsprogramma Liendert

4.4 Communicatie

Na vaststelling van het omgevingsprogramma blijven we in gesprek met de wijk over het plan. Als titel naar buiten gebruiken we: Wij-Liendert, een plan voor een beter, gezond en kansrijk Liendert.

De betrokkenheid en de input van inwoners van Liendert en wijkprofessionals blijft van belang. Zij weten als geen ander wat er in de wijk speelt, welke behoeften er zijn en welke oplossingen zouden kunnen weken.

Dit doen we binnende sporen over concrete zaken(zoals openbare ruimteplannen, woningbouwplannen en sociale inzet). Daarnaast willen we ook over het gehele omgevingsprogramma in contact blijven.

We organiseren tweejaarlijks een wijkgesprek. Het wijkgesprek heeft meerdere doelen:

1. Informeren van de wijk over de voortgang van het omgevingsprogramma
2. Ophalen wat er speelt in de wijk, wat mensen vinden van het programma
3. Activeren en betrekken bij de uitvoering van het programma
4. Organiseren van ontmoeting
5. Het wijkgesprek gebruiken we ook als input voor onze monitoring.

Daarnaast informeren we de wijk op een laagdrempelige manier via: een wijkkrant (ieder kwartaal), een website (Liendertrusternburg.nl) en communicatie via sociale media. Content voor deze kanalen maken we binnen een redactieteam. Dit redactieteam bestaat uit inwoners, indebuurt033 en de gemeente. Ook

zorgen we voor een mobiele ontmoetingsplek in de wijk. Stichting wijkbelang Liendert Rustenburg krijgt een koffiebakfiets, waarmee we op diverse plekken in de wijk ontmoeting en uitwisseling mogelijk maken.

Naast deze communicatiemomenten makenwe ook gebruik van de bestaande netwerkenen lopende externe overleggen in de wijk (zoals benoemd in Tabel 3: Overlegstructuur omgevingsprogramma Liendert) en door actief en aanspreekbaar aanwezig te zijn in de wijk.

4.5 Monitoring

Monitoring van het omgevingsprogramma vindt tweejaarlijks plaats.De afdeling onderzoek en statistiek speelt hier een belangrijke rol in.

Doel van de monitoring is om structureel te volgen of de doelen gerealiseerd worden.We starten met een 0-meting. Vervolgens wordt tweejaarlijks gemonitord op de realisatie van de doelen. Naast het voortdurend leren en verbeteren, bereidt het afstemmingteam de tweejaarlijkse monitoring samen voor. Vervolgens wordt de monitoring besproken in de aansluitende staf Liendert. De bevindingen van deze bespreking worden gedeeld met betrokkenen (inwoners, ondernemers en professionals) middels het wijkgesprek. Indien nodig stellen we het omgevingsprogramma bij op basis van de monitoring.

Leren en verbeteren staat centraal. We evalueren structureel in de verschillende gremia en stellen waar nodig bij.

Bijlage I Overzicht Informatieobjecten

Liendert /join/id/regdata/gm0307/2026/5f4256aeaa344eb78f82e2f8ba2422da/nld@2026-10-06;14113833

Bijlage II Overzicht Documentenbijlagen

Uitvoeringsprogramma Wij Liendert najaar 2026-2027	/join/id/regdata/gm0307/2026/c894c6a4f1d84f2faf4fa3b580c63dd2/nld@2026-10-06;14113833

Bijlage III Bijlagen

1 Bijlage I Liendert in cijfers

Onderwerp	Aantal
Aantal inwoners (2023)	8.174
Aantal woningen	3.798
Aantal sociale huurwoningen	1.771

Huishoudens en bevolkingsdichtheid

Huishoudens en bevolkingsdichtheid

Huishoudens, huishoudenstype en bevolkingsdichtheid 2019 en 2023

		huishoudens	huishoudens				dichtheid
		totaal	% paar zndr knd	% paar met knd	% 1-oudergezin	% alleenstaand	inwoners/ha
stad							
Amersfoort	2019	68.947	25,2	29,2	7,8	37,3	24
	2023	72.949	25,7	27,3	7,6	38,8	25
	+/-	4.002	0,5	-1,9	-0,2	1,5	1
wijk							
Liendert	2019	3.517	20,6	21,9	12,1	44,2	71
	2023	3.951	22,0	20,0	10,9	45,9	79
	+/-	434	1,4	-1,8	-1,2	1,6	7
buurten							
Liendert-Noord	2019	426	21,8	32,4	13,8	31,7	48
	2023	417	24,5	31,7	13,7	28,8	49
	+/-	x	2,6	-0,7	-0,2	-2,9	1
Zangvogelbuurt	2019	790	19,2	20,4	11,8	46,2	74
	2023	789	20,0	18,6	11,5	48,2	73
	+/-	x	0,8	-1,7	-0,2	2,0	-1
De Horsten	2019	816	18,1	29,3	17,8	33,6	116
	2023	829	18,0	28,8	16,5	35,6	120
	+/-	13	-0,2	-0,5	-1,2	2,0	4
Watervogelbuurt	2019	875	23,8	14,4	7,3	53,7	59
	2023	887	22,0	14,1	7,7	55,0	60
	+/-	12	-1,8	-0,3	0,4	1,3	1
Liendert-Zuid	2019	610	20,3	17,4	10,3	51,1	71
	2023	1.029	25,8	14,5	7,5	51,5	112
	+/-	419	5,4	-2,9	-2,8	0,4	41

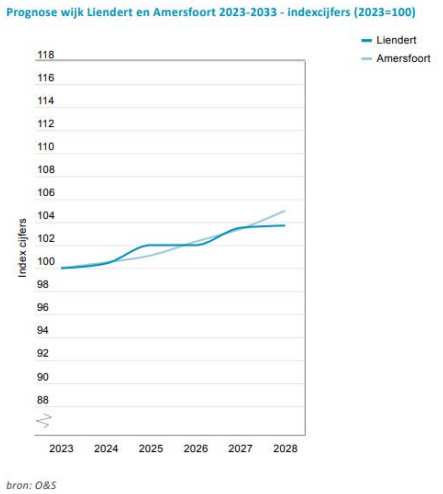
veel hoger dan Amersfoort
hoger dan Amersfoort
ongeveer evenveel als Amersfoort
lager dan Amersfoort
veel lager dan Amersfoort

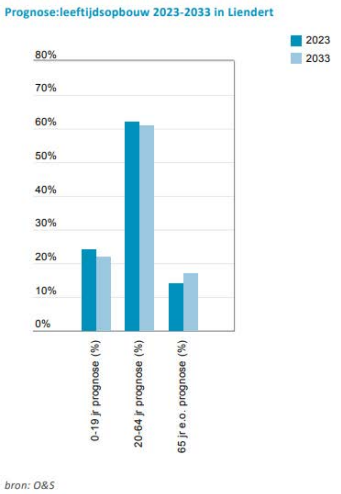
bron: GBA; bewerking O&S
Het berekende verschil (+/-) tussen bovengenoemde jaren kan bij sommige onderwerpen 1 of 0,1 afwijken als gevolg van afronding.

Huishoudens, huishoudenstype en bevolkingsdichtheid 2019 en 2023

Bron: GBA; bewerking O&S

Prognoses

bron: O&S

Woningen, eigendom, type, prijs en dichtheden 2019 en 2023

Woningen, eigendom, type, prijs en dichtheden 2019 en 2023

		woningen	eigendom			type		prijs	dichtheden	
		totaal	% corpor. huur	% part. huur	% koop woning	% een- gezins	% meer- gezins	wozwaarde koopwoning	woningen per ha	woning-bezetting
stad										
Amersfoort	2019	67.181	29,6	12,3	57,9	64,6	35,4	311.518	11	2,3
	2023	70.722	29,0	13,6	57,3	63,2	36,8		11	2,3
	+/-	3.541	-0,6	1,3	-0,7	-1,4	1,4		1	-0,1
wijk										
Liendert	2019	3.415	48,3	9,8	41,7	38,1	61,9	383.000	32	2,2
	2023	3.798	46,6	13,2	40,1	36,4	63,6		37	2,2
	+/-	383	-1,7	3,4	-1,6	-1,7	1,7		4	0,0
buurten										
Liendert-Noord	2019	404	45,0	4,0	50,7	60,8	39,2	266.000	18	2,7
	2023	406	43,8	5,9	50,2	61,1	38,9		18	2,7
	+/-	x	-1,2	2,0	-0,5	0,3	-0,3		1	0,0
Zangvogelbuurt	2019	765	51,5	17,3	31,2	39,2	60,8	203.000	35	2,1
	2023	766	50,0	17,8	32,1	39,2	60,8		35	2,1
	+/-	x	-1,5	0,5	0,9	0,0	0,0		0	0,0
De Horsten	2019	797	57,5	4,0	37,9	35,9	64,1	217.000	46	2,5
	2023	797	58,1	4,8	37,1	35,6	64,4		47	2,6
	+/-	x	0,6	0,8	-0,8	-0,2	0,2		1	0,0
Watervogelbuurt	2019	851	21,6	15,9	62,5	31,6	68,4	167.000	33	1,8
	2023	853	21,5	17,4	61,2	31,6	68,4		33	1,8
	+/-	x	-0,2	1,5	-1,3	-0,1	0,1		0	0,0
Liendert-Zuid	2019	598	72,1	3,3	24,6	33,3	66,7	184.000	34	2,1
	2023	976	57,8	16,1	26,1	28,6	71,4		57	1,9
	+/-	378	-14,3	12,7	1,5	-4,7	4,7		23	-0,1

veel hoger dan Amersfoort
hoger dan Amersfoort
ongeveer evenveel als Amersfoort
lager dan Amersfoort
veel lager dan Amersfoort

bron: BAG en WOZ; bewerking O&S
Het berekende verschil (+/-) tussen bovengenoemde jaren kan bij sommige onderwerpen 1 of 0,1 afwijken als gevolg van afronding.

Bron: BAG en WOZ; bewerking O&S

2 Bijlage II Uitvoeringsprogramma Wij Liendert najaar 2026-2027

Zie het PDF-bestand 'Uitvoeringsprogramma Wij Liendert najaar 2026-2027' in Bijlage II .

3 Bijlage III Zienswijzenota Wij-Liendert

Inleiding

Van 30 mei tot 10 juli heeft het ontwerp omgevingsprogramma Wij-Liendert ter inzage gelegen. Via een mailing, stadsberichten en flyers in de wijk zijn betrokkenen geïnformeerd over hoe zij konden reageren: online, door langs te komen op het stadhuis, de Groene Stee of Madiba, of op een van de activiteiten of inloopbijeenkomsten die we organiseerden in de wijk.

Op deze manier hebben we actief reacties opgehaald. Zodat we met de input van inwoners en partners het plan voor de wijk nog beter kunnen maken. Tijdens de activiteiten en (inloop)bijeenkomsten hebben we ruim 100 inwoners gesproken over het plan. In totaal zijn er 35 zienswijzen binnen gekomen.

Aanpassingen

Op basis van de reacties van inwoners is er op drie punten verbeteringen in het omgevingsprogramma doorgevoerd.

- De zorgen van inwoners over veiligheid, drugscriminaliteit en woonoverlast hebben we serieus genomen en op basis daarvan duidelijker aangegeven wat de gemeente gaat doen met de jeugdaanpak, ondermijningsaanpak. Daarnaast wordt een aanvullende interventie, het inzetten van gezinscoaches, voorgesteld voor Liendert (zie paragraaf 3.1.3).
- Inwoners van Liendert hebben hun zorgen geuit over de woningdichtheid en het hoge aandeel sociale huurwoningen in Liendert. Daarom hebben we het subdoel: vernieuwen en uitbreiden van de sociale woningvoorraad vervangen door: verkleinen van aandeel sociale huurwoningen. Dit is een koerswijziging ten opzichte van de eerdere richting, waarbij het geluid van de wijk meer wordt gehoord. Om toe te werken naar de gewenste aanbodverschuiving passen we bij nieuwe projecten zoveel mogelijk maatwerk toe. Binnen het Deltaplan zoeken we ruimte op om minder sociale huur te programmeren. Het omgevingsprogramma sluit zo beter aan bij het principe dat ongelijke kansen ook ongelijk ingrijpen betekent, waarbij het stadsbelang niet automatisch voorgaat. (zie paragraaf 3.2.1).
- Er zijn toevoegingen gedaan op de maatregelen binnen de ambitie gezond, veilig en kansrijk leven. Bepaalde onderdelen werden door bewoners gemist. Het gaat dan om het belang van cultuur(educatie en -participatie), de aandacht voor laaggeletterdheid, de ervaren discriminatie bij stages en het verbeteren van de communicatie over het aanbod voor jongeren en volwassenen. De suggesties passen goed in de uitwerking van de maatregelen. Hiermee stellen we dus geen koerswijziging voor, maar vullen we de maatregelen aan met deze concrete suggesties (zie paragraaf 3.1.2.).

Naast reacties op het gebied van veiligheid, wonen en kansrijk Liendert, zijn er veel reacties die gaan over de openbare ruimte, parkeren en de verkeersveiligheid. Sommige concrete ideeën die inwoners aandragen kunnen we nu al oppakken of hebben we al opgepakt. Ook zijn er veel suggesties die we meenemen wanneer we verder zijn in de uitvoering van de herinrichting van de openbare ruimte. Over parkeren hebben we wisselende geluiden ontvangen: sommige mensen zijn boos over het nieuwe parkeerbeleid en maken zich zorgen dat zij hun auto niet meer kwijt kunnen, anderen vinden juist dat het nog groener mag in de wijk en er minder ruimte voor de auto zou moeten zijn. De reacties over de openbare ruimte, parkeren en verkeersveiligheid, hebben niet geleid tot aanpassingen in het omgevingsprogramma.

Naast de wijzigingen wat betreft wonen, veiligheid en kansrijk Liendert, vindt u de zienswijzen en de gemeentelijke reactie daarop terug op de volgende pagina's van deze bijlage.

	Reactie inwoner	Reactie gemeente
1	Het gaat weer (bijna) alleen over Liendert. Zelf woon ik in Rustenburg en het valt mij voor de zoveelste keer op dat Rustenburg niet of nauwelijks in beeld lijkt - vaak niet eens genoemd! Officieel 'hoort' Rustenburg op welzijnsgebied bij Liendert, maar in de praktijk is dat niet erg zichtbaar. ALS er al eens een folder van De Groene Stee kwam - vaak veel te laat - ook vaak helemaal niet - waren de vermelde activiteiten al lang voorbij. Al vaker heb ik hierop gewezen bij enquêtes - nooit meer iets over gehoord. Spreek OOK mensen in Rustenburg aan, betrek Rustenburg erbij!	Het klopt dat zowel het wijkperspectief als het omgevingsprogramma gericht zijn op doelen om de wijk Liendert en haar inwoners te ondersteunen en de leefbaarheid te verbeteren. Natuurlijk maken 'Rustenburgers' ook gebruik van de voorzieningen en het groen in Liendert en hebben we tijdens de tour door de wijk ook de betrokkenheid van inwoners uit Rustenburg gehoord en gemerkt. Daarom gaan we de communicatie naar Liendert en Rustenburg verbeteren. Zichtbaar maken welke activiteiten er zijn voor inwoners uit beide wijken. Bijvoorbeeld door het uitbrengen van een wijkkrant Liendert Rustenburg die huis aan huis in beide wijken zal worden verspreid. Door het plaatsen van activiteiten op de website www.liendert-rustenburg.nl en door het plaatsen van mobiele informatieborden in Liendert die voor de inwoners uit Rustenburg ook zorgen voor meer overzicht. Daarnaast zal er in 2025, samen met partners en inwoners, een buurtplan voor Rustenburg worden opgesteld, waarin de prioriteiten voor deze buurt centraal staan. We nemen graag met u contact op om te horen welke ideeën hiervoor bij u zijn.

	Reactie inwoner	Reactie gemeente
2	De school De Wijde wereld geeft dagelijks parkeeroverlast van ouders die hun kinderen naar school brengen. Een soort kiss en ride zone zou mooi zijn. Wordt dit meegenomen in de herinrichting van de Wiekslag? Blijven de muurtjes bij de garageboxen aan de Wiekslag tee hoogte van 357 gehandhaafd bij de herinrichting?	Bedankt voor dit signaal. We nemen de zorgen om parkeeroverlast tijdens haal- en breng momenten mee in herinrichting. In deze fase is er nog geen ontwerp voor de openbare ruimte gemaakt. Deze punten zullen afgewogen worden tijdens het ontwerptraject in 2025. We betrekken u graag bij dit ontwerptraject. Ook andere bewoners kunnen tijdens informatiemomenten en participatiebijeenkomsten die zullen worden georganiseerd nog input geven op het concrete ontwerp. Een uitvoeringsplanning is nog niet gemaakt, maar uitvoering zal niet voor 2027 starten.
3	Je kan voor miljoenen investeren… maar de mentaliteit in de wijk krijg je niet veranderd.	De openbare ruimte is verouderd. Bij de vernieuwing wordt ruimte geboden aan nieuwe opgaven en wensen voor de stad. Daar probeert de gemeente zo goed mogelijk rekening mee te houden: we proberen kwaliteiten te versterken, kansen te benutten en mogelijkheden te bieden. De mentaliteit van mensen zal niet vanzelfsprekend veranderen door een nieuw ontwerp van een buurt of wijk. We gaan graag met u in gesprek om met u te verkennen wat volgens u de gewenste mentaliteit is en wat daaraan zal bijdragen.
4	Ik kom zojuist terug van de inloopavond over het parkeerbeleid dat gevoerd wordt in Liendert. 75% van Amersfoort is het niet eens met dit beleid, toch wordt het uitgevoerd. Ook in mijn wijk en persoonlijke situatie beschouw ik het als onnodig en zie ik er de voordelen niet van in. Gezien het ons wordt opgedrongen, wil ik wel graag weten waar ik aan toe ben. Laat ik beginnen met iets positiefs: Het parkeerbeleid is alleen in de ochtend, hiermee is de impact voor onze wijk beperkt. Vraag is alleen: wat zijn de kosten voor bezoekers? Ik neem aan dat deze ook laag zijn en niet tarieven volgen van het stadscentrum. Waar ik vervolgens woedend van wordt, is de concrete uitwerking voor de wijk Liendert. Als bewoner aan de trekvogelweg zie ik elke dag auto's langs scheuren met snelheden van ruim boven de 50 km/u. In plaats van parkeerbeleid, hebben wij behoefte aan handhaving! Ik hoopte dat hier wat aan gedaan zou worden, maar de ellende wordt groter. De gemeente is voornemens de Wiekslag autoluw te maken. Dit vergroot de druk alleen maar op de Trekvogelweg. Vervolgens zie ik dat het grasveld langs de trekvogelweg en aan de wulpstraat is ingepland als parkeerplaats. Een van de weinige open stukken groen, worden vergrijsd. Bovendien kunnen wij als bewoners van de trekvogelweg dus nog meer verkeersdrukte verwachten. Rond de spits is het al lastig om Liendert uit te komen. In plaats van dat het de leefbaarheid vergroot zorgt dit juist voor overlast, vervuiling, verkeersdrukte en minder veiligheid. Het ziet ernaar uit dat ik en mijn medebewoners het kind van de rekening worden. Alle ambities om te handhaven, 30 km/u wijken in te richten zijn mooi, maar moeten ook waargemaakt worden in de praktijk. Ik zie dat handhaven op snelheid nu al problematisch is in onze wijk. Ik heb er weinig fiducie in dat dit goed gaat komen na invoering van het parkeerbeleid. Vervolgens zie ik dat her en der in en om Liendert (waaronder het waterwingebied) plekken zijn aangewezen voor de zogenaamde hubs. Ik ben me er van bewust dat dit allesbehalve concreet is, maar mocht dit wel gebeuren dan wordt Liendert naar mijn idee het verkeersafvoerputje van Amersfoort. De verdere invulling en aansluiting op deze hubs is volledig onduidelijk, de vraag is dan ook of dit wishfull thinking is of daadwerkelijk haalbaar.	**Parkeerbeleid Liendert** Hoe het nieuwe parkeerbeleid er precies voor Liendert en Rustenburg uit zal gaan zien wordt verder uitgewerkt. Of het vergunningparkeren in Liendert alleen in de ochtend zal gelden is op dit moment nog niet duidelijk. **30-km/uur en handhaving** Bijna de hele stad en dus ook Liendert wordt ingericht als 30 kilometer/uur gebied. Om te zorgen dat er ook echt 30 km/uur wordt gereden, zorgen we voor een combinatie van een passende inrichting met snelheidsremmende maatregelen en handhaving. **'Autoluwe' Wiekslag** De Wiekslag wordt ingericht voor fietser en voetgangers en is bereikbaar voor bestemmingsverkeer. Met de herinrichting van de Wiekslag wordt het doorgaande en kruisende autoverkeer van de Wiekslag afgehaald, zodat deze rustiger wordt en beter ingericht kan worden voor langzaam verkeer, ontmoeting en groen. Door het autoluw maken van de Wiekslag wordt het op de Zangvogelweg en Trekvogelweg inderdaad iets drukker. Deze twee wegen worden daarom heringericht als gebiedsontsluitingsweg 30 km/uur. Na de herinrichting zullen er geen auto's meer op de weg parkeren, maar in parkeervakken. Op de rijbaan zullen fietsstroken worden aangebracht. De totale breedte van de wegen inclusief fietsstroken en parkeerstroken wordt iets breder dan nu, zodat bussen, (vracht)auto's en fietsers elkaar goed en veilig kunnen passeren, anderzijds worden er plateaus en plaatselijke versmallingen gemaakt om de snelheid te remmen en goede oversteken voor voetgangers te maken. **Parkeren Wulpstraat** Een deel van het parkeren dat van de Wiekslag af moet kan gecompenseerd worden in een kleine strook groen. Om ruimte te maken voor een groene inrichting op de Wiekslag wordt een deel van de parkeerplaatsen rond het Vogelplein verwijderd. Ter hoogte van de Wulpstraat kan het langsparkeren en het naastgelegen trottoir worden vervangen door haaksparkeren, zodat de bestaande parkeercapaciteit hier, om de hoek van de voorzieningen, uitgebreid kan worden, terwijl er nauwelijks groen verloren gaat. De markering P op de kaart in het omgevingsprogramma betreft een reservering voor een eventuele parkeerhub in de toekomst. In principe maakt alleen bestemmingsverkeer gebruik van een dergelijke parkeerhub Het zou dan niet zozeer gaan om meer, als wel om meer geconcentreerd parkeren en verkeer gaan. Als daadwerkelijke een parkeervoorziening gerealiseerd zou gaan worden, zou de impact ervan op de omgeving moeten worden bekeken alsmede of er maatregelen genomen zouden moeten worden voor een zorgvuldige inpassing ervan. **Verbetering/verslechtering** Het is zeker niet de insteek om sommige straten 'drukker, viezer en grijzer' te maken, zodat op andere plekken de kwaliteit verbeterd kan worden. In principe geldt de huidige situatie als vertrekpunt. Een bestaande ontsluitingsweg wordt opnieuw ingericht en op de huidige (actuele) situatie ingericht. Dit vraag soms om het anders organiseren van het parkeren of het groen, het maken van goede oversteken en in een enkel geval om een verbreding van de weg. U bent meer dan welkom om hier met de gemeente in de toekomst over mee te praten.

	Reactie inwoner	Reactie gemeente
	Het parkeerbeleid wordt gepresenteerd als een manier om Amersfoort leefbaar, groen en duurzaam te maken. In het geval van Liendert lijkt het erop dat mijn directe omgeving drukker, viezer en grijzer wordt. Het zal misschien voor andere straten iets opleveren, maar wij zitten met de gebakken peren. Het meest vervelende is nog wel, dat wij als bewoners voor een voldongen feit staan, maar nog geen idee hebben waar we aan toe zijn en wat wij ervoor terugkrijgen en in hoeverre al die mooie ambities daadwerkelijk waargemaakt worden.	
5	In de doelomschrijving (verband stedelijk en dagelijkse praktijk = realiteit, wensen bewoners zelf) staat het beter bij elkaar brengen centraal. U gaat uit van slechts een geschetst beeld waarbij wijkperspectief vastgesteld plan van aanpak. Ik mis hierbij: a. Ervaringen uit het verleden ten gunste (voortuitgang) en zaken die niet liepen + evaluatie punten analyses b. Ervaringen met de hoogbouw Liendert en Hogekwartier, zowel sociaal als fysiek – parkeer en openbare ruimte c. Parkeerbeleid voor de hele stad. Deze wordt apart behandeld en mist daardoor de connectie met de voorgestane verandering en in de openbare ruimte. d. Ik mis de reeds beloofde evaluatie groenbeheerplan waterwingebied. Het omgevingsprogramma gaat in op uitspraken WP • Vergroening van de wijk • Aandacht jeugd • Geclusterde voorzieningen • Ruimte voor ontmoeting Jammer is dat hierbij Rustenburg niet bij werd betrokken. De wijk heeft zelf geen voorzieningen dan sporthal en scholen, waar Liendert ook gebruik van maakt. Visa versa maakt Rustenburg gebruik van de voorzieningen in Liendert. Daar zou juist ook ruimtelijke aandacht voor moeten zijn. Niet alleen de gezamenlijke groen ruimte van het waterwingebied maar zeker ook de verkeersbewegingen en parkeerbeleid. Dat zie ik als een grote omissie in dit plan. a. Geclusterde voorzieningen vraagt om parkeerbeleid b. Versterken van ruimtelijk ontmoeten neemt mogelijk ook ongewenste vervoersproblemen mee: fietsen door het park/parkeren van fietsen en auto's buiten de wijk. Daar wordt niet op uitgezoomd. Bovendien is de grens waar het betreft niet het waterwingebied op de bijgeleverde kaart zeer onduidelijk. De pijlen suggereren dat het waterwingebied slechts onder Liendert valt en of dit dus al meegenomen wordt in het wijkomgevingsprogramma zonder uitspraak (Rustenburg/waterwingebied Document evaluatie groen beheerplan) en die omgevings> van 2030-2040. Toetsing wordt summier genoemd. Aannamen zijn er wel, echter ontbreekt het aan data om de aannamen te toetsen op hun haalbaarheid en realisatie en daarop mogelijkheden om tijdig aanpassingen te doen. Het is en	Het omgevingsprogramma Wij-Liendert is niet bedoeld om afgeronde ontwikkelingen te evalueren. De opgedane kennis en ervaringen uit het verleden zijn wel meegenomen in de gemaakte keuzes. Voor wat betreft de invulling van het parkeerbeleid, dit loopt de komende jaren in ontwerp en uitvoering mee met ontwerptraject voor de openbare ruimte. Het Waterwingebied ligt tussen Liendert en Rustenburg in en valt formeel niet onder Liendert. Inwoners van Liendert maken wel gebruik van het park, maar het Waterwingebied valt buiten de scope van de herinrichting van de wijk. We zijn – los van het omgevingsprogramma – wel bezig met het actualiseren van het huidige beheerplan van het Waterwingebied, waarbij de Vrienden van het Waterwingebied nauw betrokken zijn. Op eventuele pijnpunten worden bewoners op 19 en 23 oktober 2024 bevraagd, zodat zij hun reacties kunnen geven. Een reeds bekend voorbeeld van een van deze pijnpunten is het fietsen door het waterwingebied. Het klopt dat zowel het wijkperspectief als het omgevingsprogramma gericht zijn op doelen om de wijk Liendert en haar inwoners te ondersteunen en de leefbaarheid te verbeteren. Natuurlijk maken 'Rustenburgers' ook gebruik van de voorzieningen en het groen in Liendert en hebben we tijdens de tour door de wijk ook de betrokkenheid van inwoners uit Rustenburg gehoord en gemerkt. Daarom gaan we de communicatie naar Liendert en Rustenburg verbeteren. Zichtbaar maken welke activiteiten er zijn voor inwoners uit beide wijken. Bijvoorbeeld door het uitbrengen van een wijkkrant Liendert Rustenburg die huis aan huis in beide wijken zal worden verspreid. Door het plaatsen van activiteiten op de website www.liendert-rustenburg.nl en door het plaatsen van mobiele informatieborden in Liendert die voor de inwoners uit Rustenburg ook zorgen voor meer overzicht. Daarnaast zal er in 2025, samen met partners en inwoners, een buurtplan voor Rustenburg worden opgesteld, waarin de prioriteiten voor deze buurt centraal staan. We nemen graag met u contact op om te horen welke ideeën hiervoor bij u zijn. De groei van groen in stedelijke gebieden is essentieel om het gebruik van auto's te verminderen en het klimaat te verbeteren. Verstedelijking heeft geleid tot een hogere bevolkingsdichtheid op kleinere oppervlakken, wat de vraag naar toegankelijke groene ruimtes zoals parken vergroot. Deze groene ruimtes stellen bewoners in staat om van de buitenlucht te genieten zonder afhankelijk te zijn van hun auto. Dit bevordert niet alleen de gezondheid, maar helpt ook om de CO_2-uitstoot te verlagen en klimaatverandering tegen te gaan. Duurzame opties, zoals de vergroening van straten, stimuleren een actieve levensstijl en moedigen mensen aan om de auto thuis te laten. Dit leidt tot een betere luchtkwaliteit, een vermindering van het stedelijk hitte-eiland effect en heeft een positieve impact op het milieu. Investeren in deze groene voorzieningen zorgt ervoor dat de stad gezonder en leefbaarder wordt en versterkt de sociale cohesie. Het is echter belangrijk dat de effecten op de leefomgeving eerst goed onderzocht worden.

	Reactie inwoner	Reactie gemeente
	blijft zo een dood strategisch document en staat daarmee haaks op het voornemen of opdracht iedereen gelijke kansen te bieden en mensen structureel serieus te nemen. Gezien er nu al afgeweken wordt van evaluatie groenbeheerplan waterwingebied parkeervisie denk ik dat nog onvoldoende punten mee zijn genomen. Dat geldt mi ook voor de noden van de wijk(en) sociaal en fysiek. Ook hier mis ik de evaluatie op reeds jaren in gang gezette doelen en haalbaarheid ook hier weer aannamen die sinds jaar en dag onvoldoende zijn doorgerekend. Opgelost! Een scherpe analyse en oplossing zou mooi zijn.	
6	Naar aanleiding van de info middag op 2 juli in Madiba, Liendertseweg. 1. Voorkomen dat de liendertsedreef een sluiproute wordt voor de nieuw te bouwen appartement in de kop van Liendert.(i.v.m. de veiligheid) 2. Twee bomen vervangen die tijdens een storm verloren zijn gegaan. Dit betreft de plek tussen appartementengebouw "de Zilvermeeuw" (Liendertseweg) en scholengemeenschap "Het hoge Land" Dit i.p.v. de plek aan de liendertsedreef waar nu een nieuwe boom geplaatst zal worden. (Deze plek is slecht gekozen omdat de eventueel nieuw te plaatsen boom geen groeiruimte heeft) 3. Loopbruggetje langs het kanaal (bij appartementen gebouw "Hier") is een plank niet veilig genoeg meer. Tevens is dit bruggetje erg glad. We zijn blij met de plannen om de wijk Liendert op te knappen.	1. We hebben uw zorgen gedeeld met de projectontwikkelaar. Zij zijn verantwoordelijk voor een veilige situatie tijdens de bouw. Wij zullen dat vanuit de gemeente in de gaten houden. 2. Het al dan niet planten van nieuwe bomen wordt meegenomen in het ontwerptraject. De boom aan de Liendertsedreef heeft een goede groeiplaats meegekregen. Wij delen uw zorg met de aannemer. 3. Bedankt voor de melding, het bruggetje is inmiddels verbeterd.
7	Zienswijze met betrekking tot het tienjarenplan ‘Wij Liendert’ 3. Mooie ambities maar ik vond de inspanningen weinig concreet. 3.2. Hier zijn de inspanningen veel concreter maar erger dan de kwaal. 3.2.1.1 i.c.m. 3.2.1.2 kan alleen maar betekenen toevoegen van nog meer woningen. Liendert is al de dichtstbevolkte wijk dus meer woningen toevoegen verergert dit feit. Nog even los van de vraag hoe 75% koopwoningen in het betaalbare segment (wat is dat, en wat heeft 25% onbetaalbaar voor zin?) Liendert gaat helpen. Als je zelf al constateert dat de meeste kinderen van de woningbezitters buiten de wijk een school bezoekt hoe en waar gaat deze groep ons dan ontmoeten en versterken. Ik begrijp het belang van deze inspanning maar heb oprecht mijn twijfels over de uitwerking er van. Het benoemen van herontwikkeling is op een geweldloze en eufemistische manier communiceren over sloop en nieuwbouw. Een bepaalde vorm van gentrificatie ligt hier op de loer als niet duidelijk is wie de nieuw te bouwen huur en|of koopwoningen gaan bewonen en of er al bedacht is waar de bewoners van de te slopen woningen mogen gaan wonen. Wat dat betreft is terughoudendheid t.o.v. verkoop van corporatiewoningen terecht. Dat er een groot tekort is aan sociale huurwoningen behoeft geen uitleg, maar of elke wijk op een eerlijke manier bijdraagt dit	We hebben paragraaf 3.2.1 aangepast op basis van uw – en vergelijkbare - reactie. Het verband tussen bevolkingsdichtheid en leefbaarheid is niet eenduidig. Meer bewoners betekent bijvoorbeeld ook meer draagkracht voor voorzieningen in de wijk. Wel staat de samenredzaamheid in buurten van Liendert onder druk door een grote hoeveelheid sociale woningen en weinig sociale cohesie. Hierdoor verhuizen bewoners snel weer door en bouwen weinig netwerk op. Het tegengaan van een concentratie van kwetsbare bewoners kan door met nieuwbouw betaalbare koopwoningen toe te voegen. Dit woningaanbod geeft meer kansen aan huishoudens die binnen de wijk een stap willen maken naar een koopwoning. Sloop-nieuwbouw wordt alleen overwogen als de kwaliteit van sociale woningen onvoldoende is. Herontwikkeling heeft dan als doel om de kwaliteit van de woningvoorraad te verbeteren en bij te dragen aan een mix van woningen die past bij de vraag vanuit de wijk en bewoners. Gezien het hoge aandeel sociale huur in Liendert ligt de nadruk van het nieuwe programma niet op sociale woningen. Over problematiek omtrent schimmel, vocht en tocht maakt de gemeente prestatieafspraken met de corporaties. Deze afspraken gelden voor de hele gemeente dus daar gaat het Omgevingsprogramma Liendert niet op in. De regeling ‘van groot naar beter’ kan soms hogere woonlasten tot gevolg hebben voor de bewoner(s). Desondanks lijkt de regeling zijn vruchten af te werpen: Raadsinformatiebrief. Over het stedelijke tekort aan sociale huurwoningen zijn we het eens. In het volkshuisvestingsprogramma wordt uitgewerkt hoe iedere wijk op een eerlijke manier bijdraagt aan dit probleem, waarbij het omgevingsprogramma Liendert het mogelijk maakt meer maatwerk te leveren. **3.3.2.1. Groene verbindingen** Het verbinden van het groen tussen Valleikanaal en Waterwingebied op vijf locaties ziet gemeente ook als een mooie ambitie. Of dit realistisch is, is afhankelijk wat je eronder verstaat. Het is waar dat dit geen zuiver aaneengesloten groene verbindingen zijn, zonder dat hier wegen of paden doorheen lopen, of dat deze soms op plekken erg smal zijn om als feitelijk leefgebied te dienen. Tegelijkertijd hoeft dit ook niet letterlijk zo te zijn. De uiteindelijke inrichting van de groene verbindingen verschilt, afhankelijk van de ligging in de wijkstructuur, de problematiek en de kansen ter plaatse. Zo is in de ene verbinding meer ruimte nodig voor wateropvang, in de andere meer ruimte nodig voor een meer diverse beplanting. Op sommige plekken liggen kansen voor verbetering van het leefgebied van bepaalde planten of dieren.

	Reactie inwoner	Reactie gemeente
	probleem op te lossen wordt niet onderbouwd. De in de prestatieafspraken met de woningcorporaties afgesproken werklijn m.b.t. de schimmelproblematiek zijn mogelijk interessant maar nergens terug te vinden. 3.2.1.5. De regeling 'groot naar beter' betekent in de praktijk 'goedkoop naar duurder' hetgeen de doorstroming niet op gang gaat helpen. 3.2.2. Leefbaarheid is een breed begrip maar mijns inziens wel een gevolg van 'hoe' en met wie men leeft en vrijwel altijd ook direct terug te zien in de openbare ruimte die naast de bewoners, ook vaak door gemeente en corporatie wordt veronachtzaamd.(broken window theorie) 3.3.2.1.Het verbinden van het groen tussen Valleikanaal en waterwingebied op vijf locaties. Mooie ambitie ook weer maar is slechts op twee plaatsen realistisch te verwezenlijken. Vooral over deze punten waar ik de meeste vraagtekens bij heb maar ook over de andere, zou ik graag eens van gedachte wisselen met programma en beleidsmakers ervan.	De functie als verplaatsingsgebied voor mensen (voetgangers) en dieren staat altijd voorop. Dit betekent dat deze verbindingen altijd worden aangeplant met (voldoende) bomen, zodat ze werken als koele routes door de stad en dat waar nodig voldoende beschutting en oversteekvoorzieningen worden aangelegd voor dieren, zodat leefgebieden met elkaar worden verbonden en uitgebreid met bestaande stukken groen in de wijk. We nemen contact op met uw organisatie om hierover verder van gedachten te wisselen.
8	Groenvoorziening bij Immanuel Kerk eventueel offeren voor parkeerruimte.	Deze locatie staat vermeld als zoeklocatie voor een parkeerhub in de toekomst. Of deze locatie hiervoor gebruikt zal worden is nog onbekend. Er wordt overwogen om langs de Wulpstraat het trottoir met langsparkeren te vervangen voor haaksparkeren zodat er langs de Wiekslag bij de voorzieningen aan het Vogelplein meer ruimte ontstaat voor langzaam verkeer, ontmoeting en groen; dit wordt in het ontwerptraject in 2025 meegenomen.
9	Nieuwe speelplek Zwaluwenstraat (bij de buitenkast)	De buitenruimte rond de buitenkast wordt heringericht en de speelplek vernieuwd. Dit zal echter niet eerder dan 2025 gebeuren. Het precieze ontwerp wordt in samenspraak met inwoners en Portaal gemaakt. De vrijwilligers van de buitenkast en de kinderen worden hier uiteraard bij betrokken.
10	Wiekslag autoluw maken. Mijn zorg? Waar gaan de auto's rijden naar de winkels en scholen wanneer de Wiekslag autoluw is? Mijn zorg is dat er meer verkeer gaat door de zijstraten als de Vinkenbaan, Putterstraat et cetera. Deze straten zijn niet hierop (woord onleesbaar, ingericht?) en maakt het minder veilig.	De Wiekslag wordt ingericht voor bestemmingsverkeer van alle gebruikers van de wijk. Met de herinrichting van de Wiekslag wordt het doorgaande en kruisende autoverkeer voorkomen, zodat deze rustiger wordt en beter ingericht kan worden voor langzaam verkeer, ontmoeting en groen. Dit vergroot de verkeersdruk op omliggende wegen enigszins. De Zangvogelweg en Trekvogelweg worden daarom vernieuwd en heringericht als Gebieds Ontsluitings Weg 30 km/uur. Winkels en voorzieningen blijven bereikbaar voor alle verkeer. Deze voorzieningen blijven voor auto's en logistiek verkeer bovendien bereikbaar vanaf de bestaande gebiedsontsluitingswegen Liendertseweg, Van Randwijcklaan, Lageweg (en aan de rand van de wijk Hogeweg). De ontsluiting van de Zonneparel wordt sterk verbeterd voor het langzaamverkeer (voetgangers en fietsers) via de langzaamverkeerstroute door de wijk. Daarnaast blijft deze vanaf alle drie de zijden bereikbaar voor het autoverkeer. Bij de herinrichting van de tussenliggende buurten (zoals Vinkenbaan, Putterstraat) wordt rekening gehouden met een eventuele toename van verkeer, met veiligheid als belangrijk uitgangspunt. Bij die herinrichting worden u en omwonenden betrokken.
11	Snelheidsbeperking van de Van Randwijklaan is 30 kilometer per uur. Fietsoversteek Van Randwijklaan onveilig. Waterwingebied veel fietsers over voetpaden. Vergeet Rustenburg niet! Clusteren van voorzieningen.	De van Randwijcklaan is de belangrijkste ontsluiting van Rustenburg en is een aantal jaren geleden opnieuw ingericht. Dit betekent dat een grootschalige herinrichting uitblijft, maar dat de oversteken, met name die bij de Wiekslag worden verbeterd voor voetgangers en fietsers. De Van Randwijcklaan wordt straks, net als de rest van de straten in Liendert een straat waar je maximaal 30 km/uur mag rijden. De snelheidsremmende maatregelen worden meegenomen in het ontwerp van de openbare ruimte. Het klopt dat zowel het wijkperspectief als het omgevingsprogramma gericht zijn op doelen om de wijk Liendert en haar inwoners te ondersteunen en de leefbaarheid te verbeteren. Natuurlijk maken 'Rustenburgers' ook gebruik van de voorzieningen en het groen in Liendert en hebben we tijdens de tour door de wijk ook de betrokkenheid van inwoners uit Rustenburg gehoord en gemerkt. Daarom gaan we de communicatie naar Liendert en Rustenburg verbeteren. Zichtbaar maken welke activiteiten er zijn voor inwoners uit beide wijken. Bijvoorbeeld door het uitbrengen van een wijkkrant Liendert Rustenburg die huis aan huis in beide wijken zal worden verspreid. Door het plaatsen van activiteiten op de website www.liendert-rustenburg.nl en door het plaatsen van mobiele informatieborden in Liendert die voor de inwoners uit Rustenburg ook zorgen voor meer overzicht. Daarnaast zal er in 2025, samen met partners en inwoners, een buurtplan voor Rustenburg worden opgesteld,

	Reactie inwoner	Reactie gemeente
		waarin de prioriteiten voor deze buurt centraal staan. We nemen graag met u contact op om te horen welke ideeën hiervoor bij u zijn.
2	Graag brug (voetgangers) over de Hogeweg langs Valleikanaal.	Recreatieve verbinding langs het Valleikanaal wordt door veel mensen gezien als een goede verbetering van het recreatieve netwerk van de stad. Een dergelijke verbinding is echter niet toegankelijkheid voor mindervaliden, omdat dit meer ruimte vraagt dan ter plaatse beschikbaar is. Om die reden is besloten om de brug vooralsnog niet uit te voeren.
3	Te hard rijden Trekvogelweg. Doe er wat aan: kinderveilig en zebrapaden. Platanen in de straat (Trekvogel) à Verkoelend en veiliger gevoel. Goede sfeer uitstraling. Rol van Wijkteam bij burenconflict: weinig effect, als wijkteam er niets mee kan, dan moeten ze het goed overdragen – communicatie tussen bijvoorbeeld politie en boa's kan beter. Woonoverlast: er kan pas actie worden ondernomen nadat het mis gaat, dat moet veranderen.	De inrichting van de Trekvogelweg wordt meegenomen in het ontwerptraject. Eventuele snelheidsremmende maatregelen (zoals plateaus en wegvernauwingen ter plaatse van groenverbindingen en voetgangersoversteken) en bomen maken hier onderdeel van uit. De gemeente herkent de noodzaak om effectief samen te werken tussen diverse partners in de wijk. We investeren hier ook in via o.a. extra capaciteit voor de buurtnetwerker om de leefbaarheid in buurten te verstevigen. Samen met de woningbouwcoöperaties investeren we ook in het verwelkomen en verbinden van nieuwe inwoners aan de buurt. Daarnaast is er op basis van uw reactie extra maatregelen voorgesteld op het gebied van veiligheid en de aanpak woonoverlast (zie paragraaf 3.1.3)
4	Niet meer woningen in de wijk bouwen. De nieuwe torenflats worden al voldoende ingenomen door kopers. De verhouding sociaal/koop zijn dus al veranderd. Stoppen met verkoop van sociale huurwoningen. Deze worden vaak verkocht aan eénpersoonshuishoudens of als beleggingsprojecten met hoge huren. Graag een jongere uit Liendert in de jongerenraad. Meer éénrichtingsverkeer in de wijk.	Amersfoort heeft een nieuwbouwopgave, die we vooral binnen de bestaande stad willen realiseren. In Liendert zijn enkele geschikte locaties voor woningbouw, waarbij ook kansen liggen om de wijk te verbeteren. Liendert valt op in Amersfoort door de grotere hoeveelheid sociale huurwoningen, we werken toe naar het verkleinen van het aandeel sociale huur. Door nieuwe woningen toe te voegen maken bewoners van Liendert meer kans om binnen de wijk een nieuwe stap te maken. Vooral betaalbare koopwoningen zijn daarvoor nodig. Daarnaast helpt nieuwbouw van sociale woningen om de kwaliteit van de sociale woningvoorraad te verbeteren. We delen de mening dat het wenselijk is om een jongere uit Liendert vertegenwoordigd te zien in de jongerenraad. Het is aan de jongerenraad zelf om te zorgen voor een goede vertegenwoordiging. De vraag is wel aan hen doorgegeven. We onderzoeken goed per straat of het in de verkeerscirculatie mogelijk en wenselijk is om eenrichting te maken.
5	• Plan voor de Wiekslag is geweldig! • Meer groen (vooral in de vorm van natuur niet per se parkachtig) is een fantastisch idee. • Wijkcentra, Vogelplein, ontmoetingskansen: zeker doen. Taal en ontmoeten: mag ik komen voorlezen op regelmatige basis? Dat kan ik (volgens anderen) heel erg goed, doe ik ook al jaren drie keer per week op het seminarie in de stad, voor ouderen. • Minder parkeren, bijvoorbeeld op de stoepen van de Ganzenstraat. Meer parkeerhubs. • Meer plekjes om iets te drinken (geen dure voorzieningen maar gewoon koffie en thee) met elkaar, gezellig eettentje voor een gezonde hap, vaker samen eten. • Goede fietsenstallingen in de wijk door meer 'fietsnieten' te plaatsen en minder autoplekken à stimuleren van fietsverplaatsingen in plaats van autobewegingen bij de winkels. • Meer ontmoetingsplekken zoals bijvoorbeeld bij de speelgoedkasten Zwaluwenstraat/De Liendert en bij de Horsten door bankjes/tafels te plaatsen. Het fantastische van het Wijkfeest op 22 juni was dat er ontmoetingen plaatsvonden, gesprekken waren tussen bewoners en niet alleen tussen groepen die elkaar vaker treffen.	Dank voor de betrokken en enthousiaste inbreng. De genoemde wensen worden meegenomen bij de uitwerking van de plannen. Laagdrempelige en uitnodigende ontmoetingsplekken voor een kopje thee vallen daar ook onder. Binnen Kansrijk liendert pakken we dit o.a. aan in de maatregel Allemaal taal, een Huis van de Wijk en Versterken van informele steun en verbondenheid. Het meedoen en ontmoeten van elkaar is een belangrijke pijler in de aanpak. Dit geldt zeker ook voor het aanbod voor de jeugd waarbij we hen kansen willen bieden en ook voor hen werkgelegenheid in de wijk willen stimuleren met het inzetten op de wijkeconomie. Ten aanzien van de punten die u aanstipt aangaande de herinrichting van de openbare ruimte, uw punten worden afgewogen tijdens het ontwerptraject in 2025. U kunt uw mening inbrengen tijdens participatieavonden en informatiemomenten, waarvoor we u graag t.z.t. uitnodigen. We investeren in de wijkeconomie zodat er kansen ontstaan voor jongeren en volwassenen om in de wijk te werken.

Reactie inwoner	Reactie gemeente
• Plan voor de Wiekslag is geweldig! • Meer groen (vooral in de vorm van natuur niet per se parkachtig) is een fantastisch idee. • Wijkcentra, Vogelplein, ontmoetingskansen: zeker doen. Taal en ontmoeten: mag ik komen voorlezen op regelmatige basis? Dat kan ik (volgens anderen) heel erg goed, doe ik ook al jaren drie keer per week op het seminarie in de stad, voor ouderen. • Minder parkeren, bijvoorbeeld op de stoepen van de Ganzenstraat. Meer parkeerhubs. • Meer plekjes om iets te drinken (geen dure voorzieningen maar gewoon koffie en thee) met elkaar, gezellig eettentje voor een gezonde hap, vaker samen eten. • Goede fietsenstallingen in de wijk door meer 'fietsnieten' te plaatsen en minder autoplekken à stimuleren van fietsverplaatsingen in plaats van autobewegingen bij de winkels. • Meer ontmoetingsplekken zoals bijvoorbeeld bij de speelgoedkasten Zwaluwenstraat/De Liendert en bij de Horsten door bankjes/tafels te plaatsen. Het fantastische van het Wijkfeest op 22 juni was dat er ontmoetingen plaatsvonden, gesprekken waren tussen bewoners en niet alleen tussen groepen die elkaar vaker treffen.	
Ik ben een bewoner van de wijk Liendert (Zuid) en schrijf deze zienswijze om mijn bezwaren tegen het ontwerp omgevingsprogramma Liendert van 13 februari 2024 te delen. Het is essentieel dat de stem van de bewoners wordt gehoord, vooral omdat de betrokkenheid in onze wijk relatief laag is en niet iedereen even welbespraakt kan opkomen voor onze belangen. Daarom vraag ik u deze zienswijze serieus te nemen. **Samenvatting** Mijn bezwaar is in essentie dat het programma zich voornamelijk richt op het oplossen en beperken van de gevolgen van bestaande problemen in plaats van de oorzaken aan te pakken. Bovendien wijkt het programma op cruciale punten af van de adviezen uit het wijkperspectief van 2021. Hierdoor zijn veel initiatieven gericht op de korte termijn en blijven de fundamentele problemen onopgelost. **Inleiding** In zijn algemeenheid zie ik het omgevingsprogramma als een goede poging om de leefbaarheid van de wijk Liendert te verbeteren. Het is duidelijk dat er vanuit positieve intenties is gewerkt en dat er veel energie is gestoken in het schrijven en onderzoeken. In grote lijnen kan ik mij vinden in de actieven op de gebieden leefbaarheid, openbare ruimte en het ondernemersklimaat. Ook	Bedankt voor de heldere analyse van de woonopgave in relatie tot de draagkracht van de wijk. De spanning die u beschrijft tussen de kansen om te investeren in sociale woningbouw (een meer stedelijk belang) en de leefbaarheid van de wijk is herkenbaar. Daarom staat in het omgevingsprogramma op pagina 22 dat de keuze inderdaad vraagt om meer zorg en ondersteuning om te voorkomen dat de leefbaarheid vermindert. U hebt ons erop terechtgewezen dat het omgevingsprogramma zichzelf tegenspreekt door tegengestelde doelen te formuleren. Daarom hebben we het subdoel: vernieuwen en uitbreiden van de sociale woningvoorraad vervangen door: verkleinen van aandeel sociale huurwoningen. Dit is een koerswijziging ten opzichte van de eerdere richting, waarbij het geluid van de wijk meer wordt gehoord. Om toe te werken naar de gewenste aanbodverschuiving passen we bij nieuwe projecten zoveel mogelijk maatwerk toe. Binnen het Deltaplan zoeken we ruimte op om minder sociale huur te programmeren. Het omgevingsprogramma sluit zo beter aan bij het principe dat ongelijke kansen ook ongelijk ingrijpen betekent, waarbij het stadsbelang niet automatisch voorgaat. We herkennen dat het aantal mensen in een kwetsbare positie niet bijdraagt aan de leefbaarheid en samenredzaamheid in Liendert. Een negatief effect van woondichtheid op leefbaarheid herkennen we niet. Nieuwbouw kan juist zorgen voor een beter passend woningaanbod en de draagkracht voor voorzieningen in de wijk op peil houden. Aandacht voor voldoende groen, voorzieningen en doorstroming van verkeer is daarbij van belang. Deze aandachtspunten nemen we in het omgevingsprogramma mee. De suggestie in de zienswijze dat de wijk meer dure woningen en huishoudens met hogere inkomens nodig heeft delen we niet. Het sociale en organiserende kapitaal van de bewoners is ruim genoeg om, ondersteund vanuit Kansrijk Liendert, de wijk beter te maken. De wijk en de bewoners zijn ons inziens het meest gebaat bij extra woningaanbod dat wat betreft prijs en oppervlak aansluit op het huidige aanbod. Het realiseren van dure woningen heeft geen meerwaarde voor de meeste huidige bewoners. Bij grote sociaaleconomische verschillen draagt mengen in de praktijk niet bij aan meer sociale cohesie.

6

Reactie inwoner	Reactie gemeente
kan ik me vinden in de (veelbelovende) doelen. En ik ben blij dat er wordt gewerkt vanuit wetenschappelijk onderbouwde factoren die bijdragen aan kansrijk, veilig en gezond leven. Zoals sociale steun, sociale verbondenheid, sociale cohesie en sociale participatie. Ondanks deze positieve aspecten maak ik bezwaar op het programma. Omdat er, ondanks alle oprechte inspanningen, op de kern van het probleem keuzes worden gemaakt die een negatief effect hebben op de wijk en haar inwoners. Keuzes die niet overeenstemmen met de veelbelovende doelen en wetenschappelijk onderbouwde factoren. Ik zal dit bezwaar toelichten. **Gegevens** In zowel het wijkperspectief alsook in het omgevingsprogramma wordt het tekort aan sociale cohesie als een belangrijke oorzaak van de problemen in Liendert gezien. Bij sociale cohesie speelt de verhouding tussen kansrijke en kansarme inwoners een belangrijke rol. En die wordt in Liendert als problematisch gezien. Niet gek als je naar de cijfers kijkt: In Amersfoort is het percentage sociale huur 29%. In Liendert is dat 47% en in Liendert-Zuid 58%. Bijna het dubbele van Amersfoort. Een andere belangrijke oorzaak van het gebrek aan sociale cohesie is de mate van sociale betrokkenheid en sociale controle. Ook de oorzaak hiervan is in de cijfers makkelijk terug te vinden: De woondichtheid van Amersfoort is 11 woningen per Ha. In Liendert is dit 37 per Ha en in Liendert-Zuid (waar het volgende bouwproject – Zwaluwenstraat – in de pijplijn zit) is de woondichtheid 57 woningen per hectare. Het vijfvoudige van Amersfoort. Waar we vroeger in onze dorpjes precies wisten wie de vader en moeder waren van de belhamels in de buurt, heb ik (en al helemaal na de bouw van het Hogekwartier) geen idee waar de ‘rotjochies’ wonen. De hoge woondichtheid zorgt voor anonimiteit. En daarnaast is er een algemeen geldende wet: ‘hoe massaler mensen op elkaar zitten, hoe minder verantwoordelijk ze zich voelen voor het geheel’. En dus ook hoe minder verbinding mensen ervaren met de wijk en de medebewoners. De hoge percentages sociale huur en de hoge woondichtheid in Liendert dragen bij aan een gebrek aan sociale cohesie. Ze vergroten de anonimiteit onder bewoners en verminderen de sociale betrokkenheid en controle. Deze factoren liggen ten grondslag aan de problemen van Liendert. **Visie** Tot zover de gegevens die de kern van het probleem inzichtelijk maken. In het volgende gedeelte belicht ik vanuit de visie van het omgevingsprogramma mijn bezwaren.	

Reactie inwoner	Reactie gemeente
Uit het omgevingsprogramma: *"Het wijkperspectief is in februari 2022 vastgesteld door de gemeenteraad, waarbij de raad opdracht heeft> gegeven om e.e.a. uit te werken in een concreet Plan van Aanpak. We hebben ervoor gekozen dit te maken in de vorm van een omgevingsprogramma. Een belangrijke rode lijn in het wijkperspectief is dat we iedereen in de stad gelijke kansen willen geven. Het vraagt lef van de overheid om juist niet in iedere wijk dezelfde inzet te plegen, maar om per wijk te beoordelen wat er voor nodig is om de kansen van bewoners in Liendert serieus en structureel te verbeteren." (ontwerp omgevingsprogramma Liendert – H1, pag 5.)* **Bezwaar 1** Je zou verwachten dat àls de gemeente inderdaad 'iedereen in de stad gelijke kansen wil geven', en 'per wijk beoordeelt wat ervoor nodig is om de kansen van bewoners in Liendert serieus en structureel te verbeteren,' er stevig ingegrepen wordt op de woondichtheid en het percentage sociale huur. Maar het tegendeel is waar. Op het gebied van sociale huur lees ik in paragraaf 3.2 (pag 18.) van het omgevingsprogramma de doelen op het gebied van wonen. Waarbij doel 1 is '*Een woningaanbod dat beter past bij de behoeften van de wijk'.* Maar als subdoel 2 staat daaronder genoemd '*Vernieuwen en uitbreiden van de sociale woningvoorraad.*' Deze doelen zijn feitelijk tegengesteld aan elkaar. De wetenschappelijke inzichten pleiten juist voor een vermindering van het percentage sociale huur .En op het gebied van woondichtheid is in paragraaf 3.2.1 op pagina 18 te lezen: *'We sturen in de plancapaciteit op de toevoeging van 100 betaalbare koopwoningen tot en met 2033.'* Het doel is dus is om de woondichtheid te vergroten in plaats van te verkleinen. Deze plannen komen hiermee niet overeen met de visie van het wijkperspectief. Terwijl aan bewoners is toegezegd dat het wijkperspectief richting zou geven aan de plannen voor de wijk. **Bezwaar 2** Een ander punt dat ik in wil brengen staat omschreven in Paragraaf 3.2.2 (pag. 22). '*De sociale huur wordt steeds meer bewoond door mensen in een kwetsbare positie. Zij hebben bijvoorbeeld schuldenproblematiek of een licht verstandelijk of psychiatrische beperking. Concentratie van mensen in een dergelijke positie vergroot de kans op leefbaarheidsproblemen. Zo is er in wijken met een hoog aandeel sociale huurwoningen vaker sprake van overlast en onveiligheid. In de buurten De Horsten, Zangvogelbuurt en Liendert- Zuid staat de*	

Reactie inwoner	Reactie gemeente
leefbaarheid in sommige complexen onder druk, mede door deze concentratie. *Om de veerkracht te vergroten in die buurten waar de leefbaarheid onder druk staat, zetten we in op (…) het tegengaan en omgaan met een concentratie van kwetsbare groepen.* Als ik dan kijk naar de uitwerking van de plannen, lees ik dit: *'Portaal onderzoekt de haalbaarheid om aan Zwaluwenstraat 1 een gemengd wonen concept voor vragende en dragende bewoners te realiseren.' (§ 3.2.3, pag.22).* *'Zwaluwenstraat: door Portaal wordt onderzocht of sloop van het verzorgings-complex en nieuwbouw van ca 120 woningen mogelijk is.' (§ 3.2.1, pag.19).* *'De huidige bouwplannen bevatten +/- 100 sociale huurwoningen (netto toevoeging: minus sloop).' (§ 3.2.1, pag.19).* Het omgevingsprogramma trekt dus eerst de conclusie dat het hoge aandeel sociale huurwoningen leidt tot problemen. En maakt vervolgens plannen om dit percentage te verhogen. **Bezwaar 3** Ook beleidsmatig spreekt het omgevingsprogramma het wijkperspectief en zichzelf tegen: *'Een belangrijke rode lijn in het wijkperspectief is dat we iedereen in de stad gelijke kansen willen geven. Het vraagt lef van de overheid om juist niet in iedere wijk dezelfde inzet te plegen, maar om per wijk te beoordelen wat er voor nodig is om de kansen van bewoners in Liendert serieus en structureel te verbeteren.' (H1, pag.5)* '*We trekken op met de corporaties om op korte termijn het aantal sociale huurwoningen in Liendert uit te breiden. We doen dat omdat er een groot tekort is aan sociale huurwoningen en omdat elke wijk in Amersfoort z'n steentje bijdraagt om dit tekort op te lossen.*' (§ 3.2.1, pag.19). *'Op lange termijn (na 2030) loopt naar verwachting het tekort aan sociale huurwoningen terug. Dan kan het aandeel sociale huurwoningen in Liendert afnemen.*' (§ 3.2.1, pag.20). Dus een belangrijke rode lijn is om per wijk te bekijken wat de wijk nodig heeft. Maar feit is dat het omgevingsprogramma voorrang geeft aan 'het steentje' dat elke wijk bij moet dragen aan het woningtekort. Als dat is opgelost, ontstaat er ruimte voor de belangrijke rode lijn. Conclusie: pas als het woningtekort is opgelost, gaat de gemeente 'lef tonen' om per wijk te bekijken wat er nodig is. Dat is geen lef. Dat is het doorschuiven van de verantwoordelijkheid om lef te tonen naar gemeentebesturen in de toekomst. **Bezwaar 4**	

Reactie inwoner	Reactie gemeente
Ook cijfermatig spreekt het omgevingsprogramma zichzelf tegen. De cijfers die worden genoemd in tabel 1 (pag.19), *de cijfers die daaronder staan vermeld bij 'Subdoel: Vernieuwen en uitbreiden van de sociale woningvoorraad',* de cijfers in figuur 1 (pag.20) en in figuur 2 (pag.20), komen niet met elkaar overeen. Het is een wazig geheel van voorspellingen, wat voor mij als burger (en ook voor de gemeenteraadsleden?) niet te volgen is. Dit lijkt me geen goede basis voor het nemen van besluiten. **Bezwaar 5** Dit laatste punt is meer een suggestie dan een bezwaar. Het omgevingsprogramma ziet de verhouding kansrijk en kansarm als een van de kwetsbaarheden van Liendert. Nou lees ik in paragraaf 3.2.1. (pag.19) dat: '*Wanneer het tekort van sociale huurwoningen op stadsniveau voldoende is ingelopen, bieden we corporaties ruimte voor verkoop van maximaal 300 woningen.****Dit zijn vooral appartementen die bij verkoop in het betaalbare segment vallen. (...) Voordat woningen verkocht worden onderzoeken de corporaties eerst of een tijdelijke koopconstructie haalbaar is, bijvoorbeeld d.m.v. koopgarant.***' Op zichzelf is dit een mooie manier die mensen de mogelijkheid biedt om van kansarm naar kansrijk te bewegen. Tegelijkertijd verwacht ik niet dat deze maatregel binnen redelijke termijn een verbetering gaat brengen in de samenstelling van de wijk. Het blijven immers dezelfde bewoners die in plaats van huur, nu hypotheek betalen. Het lijkt me voor een gebalanceerde samenstelling van de wijk een grotere winst opleveren als er naast dit initiatief, ook woningen verkocht worden in een duurder segment. **Emoties** Graag neem ik in deze zienswijze ook even de ruimte om, naast het wijzen op inhoudelijke bezwaren en feitelijke onjuistheden, te laten zien wat zo'n document op emotioneel gebied doet met bewoners. Op gevoelsniveau lees ik het omgevingsprogramma namelijk zo: '*Wij van de gemeente Amersfoort vinden Liendert belangrijk en nemen het welzijn van de bewoners serieus. We gaan vanaf nu inzetten op het bestrijden van de effecten van de problematiek. Dit doen we door meer zorg te bieden, meer toezicht te houden en door een aantal programma's te bieden die hopelijk een klein resultaat hebben op de sociale cohesie etc.* *Voor wat betreft de basale oorzaak van het probleem: dit gaan we eerst nog even vergroten door het bouwen van nieuwe woningen met daarvan een flink percentage sociale huur. Maar we beloven wél dat we vanaf 2030 het percentage sociale huur in kleine stappen en marginaal terug zullen dringen. Oh ja, en aan de woondichtheid veranderen we niks. Alhoewel, als we eerlijk*	

	Reactie inwoner	Reactie gemeente
	zijn zal deze op zowel korte als lange termijn toenemen.' En ik kan u melden dat, ondanks de oprechte inspanningen van de gemeente om de bewoners in Liendert te horen en serieus te nemen, dit omgevingsprogramma het tegenovergestelde effect heeft. Ik ervaar het als een bevestiging dat de gemeente het niet zo nauw neemt met de bewoners van Liendert. Ho wacht, nu vergis ik me. Ver in de toekomst (als het kwaad al geschied is door het bouwen van honderden extra woningen in Liendert-Zuid en de Zangvogelbuurt – de meest kwetsbare buurten), dán gaat de gemeente Amersfoort de bewoners van de wijk Liendert wél serieus nemen…. Het sarcasme in dit gedeelte van mijn bezwaar is een uiting van boosheid en machteloosheid. Ik heb in het verleden al meerdere malen bezwaar gemaakt op de bouw van zoveel woningen en torenflats in Liendert. Met elke keer weer de ijdele hoop, dat als ik het maar goed genoeg uit zou leggen, er wel geluisterd zou worden. Maar die hoop wordt keer op keer kleiner. Want mijn bezwaren (en die van andere wijkbewoners) hebben niet geleid tot een beleid dat wezenlijk verandering brengt. En zo komt er een moment dat ik concludeer: 'het heeft geen zin om je stem te laten horen.' Tot zover de emoties. Ondanks dat ik besef dat deze bij mij horen, noem ik ze toch. Het spiegelt het ontstaan van frustratie richting- en wantrouwen in het plaatselijk bestuur. En misschien draagt het verwoorden hiervan bij, aan het verkleinen van de kloof. **Conclusie** Hoewel ik de intenties achter het omgevingsprogramma waardeer, heb ik bezwaren tegen de huidige aanpak en de voorgestelde maatregelen. Ik hoop dat deze zienswijze bijdraagt aan een heroverweging van het programma, zodat de fundamentele problemen van Liendert effectiever en duurzamer worden aangepakt. Graag word ik op de hoogte van het proces rondom de behandeling van deze zienswijze. Ik stel daarnaast een inhoudelijke reactie op mijn bezwaren zeer op prijs.	
7	Groenvoorziening Gruttostraat dient te blijven, ik ben in het bezit van een brief van de gemeente hierover.	Er liggen nu nog geen concrete plannen om de groenvoorziening Gruttostraat helemaal op te heffen, maar ook dit deel van de wijk valt binnen de scope van de herinrichting, dat betekent dat tijdens het ontwerptraject wordt ook dit deel opnieuw beschouwd. Op het moment dat de plannen concreter worden, zullen we u daarbij betrekken en vernemen we ook graag de precieze inhoud van de brief.
8	Dat ze een heel groot voetbalveld maken, dat ze een grote trampoline maken, dat ze nieuwe planten maken, dat ze gratis ijsjes geven, watergevecht en wanneer het heel warm is een zwembad.	Dat klinkt als een hele leuke wijk die jij beschrijft! Kom zeker eens langs als we ons ontwerp aan het maken zijn. Niet alles kan natuurlijk, maar wie weet kunnen we een aantal ideeën wel uitvoeren en kun jij ons helpen om de wijk net een beetje leuker te maken.
9	Ik vind dat er een zebrapad moet komen bij het schoolplein Zonneparel want ik vind dat het niet veilig is	Bedankt voor je tip. De verkeerssituatie en de veiligheid rond de Zonneparel wordt meegenomen in het ontwerptraject.

	Reactie inwoner	Reactie gemeente
2	Dat ze een hele grote glijbaan bouwen en attractie maken. Dat ze ook een grote trampoline maken en dat ze ook meer stoelen leggen.	Dat klinkt als een hele leuke wijk die jij beschrijft! Kom zeker eens langs als we ons ontwerp aan het maken zijn. Niet alles kan natuurlijk, maar wie weet kunnen we een aantal ideeën wel uitvoeren en kun jij ons helpen om de wijk net een beetje leuker te maken.
2	Op het grasveld wordt een picknicktafel met een zomerparaplu. En skelters voor gratis en een zandbak voor de kinderen.	Dat klinkt als een hele leuke wijk die jij beschrijft! Kom zeker eens langs als we ons ontwerp aan het maken zijn. Niet alles kan natuurlijk, maar wie weet kunnen we een aantal ideeën wel uitvoeren en kun jij ons helpen om de wijk net een beetje leuker te maken
2	1. Vaker handhaven en op het juiste tijdstip 2. Kozijnen binnenkant Horsten moeten worden aangepakt 3. Er moeten voldoende parkeervoorzieningen worden teruggebracht bij herinrichting Horsten 4. De oversteekbaarheid van de Trekvogelweg is een aandachtspunt 5. Veiligheid	1. De handhavingscapaciteit wordt niet uitgebreid. De wijkboa is wel veel in de wijk aanwezig, melden helpt om juiste tijdstip beter te kunnen bepalen 2. Doorgegeven aan de Alliantie 3. De ruimte bij de Horsten is beperkt, de vakken vergroten en het aantal gelijk houden lukt niet. We brengen 95% van de vakken terug. 4. De oversteekbaarheid van de Trekvogelweg wordt meegenomen in het ontwerptraject. 5. Het thema veiligheid heeft extra aandacht gekregen in het omgevingsprogramma (zie paragraaf 3.2.1)
3	1. Kruising Lijsterstraat/Zangvogelweg, bij de moskee, is een gevaarlijk kruispunt, graag verbeteren bij de herinrichting. 2. Het grasveldje bij de Lijsterstraat is nu vooral voor honden (poep). Kan er een bankje worden geplaatst of ingericht worden zodat er ook ruimte is om elkaar te ontmoeten?	1. Bedankt voor dit signaal, deze situatie wordt meegenomen in het ontwerptraject. 2. We nemen uw suggestie mee bij het ontwerptraject per buurt. Ontmoeten is een belangrijke pijler bij de herinrichting.
4	Graag reageren we als 'Groene Wijkraad Liendert- Rustenburg' op het ontwerp omgevingsprogramma Wij-Liendert van 13 februari 2024 met onderstaande zienswijze (mening). We constateren dat er niet heel veel tekst is besteed aan groene thema's, maar wat er staat over hoogwaardig groen en meer biodiversiteit; daar zijn we het van harte mee eens. Als 'Groene Wijkraad Liendert-Rustenburg' zijn we al actief in het waterwingebied en in verschillende andere groene delen tussen de A28 en het Valleikanaal in de beide wijken. Daar hebben we ideeën over om het groen in de wijken te versterken en meer met elkaar te verbinden. Daarom zijn we graag betrokken bij de verdere ontwikkeling van die verbindingen en daar zien we ook de mogelijkheden voor in het plan Wij-Liendert. In het plan wordt er gesproken van struiken. Wij denken dat de aanleg van	Wij delen uw mening dat biodiverse hagen een belangrijke bijdrage zouden kunnen leveren aan de wijk. We zijn blij met jullie meedenk aanbod en zullen regelmatig in gesprek blijven en zeker tijdens het ontwerptraject u als ‘Groene Wijkraad Liendert – Rustenburg’ uitnodigen om mee te denken over de invulling van het groen in Liendert De mogelijkheden voor buurtmoestuinen kunnen we dan ook samen verkennen.

Reactie inwoner	Reactie gemeente
gevarieerde, biodiverse heggen en hagen met een laag niveau van onderhoud een belangrijke bijdrage kan leveren aan die verbindingen tussen groene gebieden. Het draagt bij aan biodiversiteit, aan leefgelegenheid voor wat kruipt en fladdert en aan groene beleving van de wijk. Dit project noemen wij 'Behaaglijk Liendert-Rustenburg'. Overigens denken we dat dit soort heggen (met inheemse beplanting) de hele stad goed zouden doen en een belangrijke bijdrage is om de biodiversiteit te verhogen door corridors te realiseren zodat populaties dieren en planten met elkaar worden verbonden. We hebben hierover al met vertegenwoordigers van de gemeente gesproken en bieden aan dat we graag betrokken willen worden bij de groene inrichting van de wijk en met name bij de inrichting van de genoemde verbindingen middels de aanleg van deze heggen, maar ook in zijn algemeenheid over de inrichting van de groene ruimte. Tevens willen wij graag de suggestie doen om in Wij-Liendert de mogelijkheid te onderzoeken of er meer buurtmoestuinen en Voedselbosjes aangelegd kunnen worden, samen met de bewoners. Dit zouden wij ook graag mee willen geven voor de wijk Rustenburg. Ook hier bieden wij aan om mee te denken en te werken aan deze ideeën onder de naam 'Eetbaar Liendert-Rustenburg'. Namens de vertegenwoordigers van Waterwingebied, Natuurtuin Liendert, Ganzengroen, Tuinen van Verbinding, Educatietuin & Buurtpark Rustenburg en Groengordel Rustenburg (allen zijn leden van de Groene Wijkraad Liendert- Rustenburg).	
Hierbij nog mijn reactie programma "Wij Liendert". Allereerst een prachtprogramma voor een prachtwijk. Een paar opmerkingen/aanvullingen: • Doel: aanvullend: meer mogelijkheden om mee te doen en te laten zien hoe jij kan bijdragen	Bedankt voor uw betrokken reactie en positieve feedback. In de contacten die er zijn tussen de scholen in Liendert en gemeente, kunnen we deze aandachtpunten samen nog eens verder verdiepen en meenemen in de uitwerking van de maatregelen binnen kansrijk Liendert. Het combineren van functies in bestaande gebouwen kan zorgen voor ontmoeting en kruisbestuiving. We nemen deze wens mee in het onderzoek naar het huis van de wijk.

Reactie inwoner	Reactie gemeente
• Sterk: integrale aanpak • Sterk: verbinden tussen jong en oud; samen ben en kan je meer: ook in de nieuwbouwplannen • Sterk: buurtbanen • Sterk: richten op “laaghangend fruit”: maak effect zichtbaar dat geeft een gevoel van trots • Aandacht: gezondheid: belangrijke basis voor alles rondom privé en werk • Aandacht: biedt jongeren rijke ervaringen met elkaar, sociale netwerken leveren geen echte vriendschappen op, samen ontdekken daarin leer je elkaar waarderen en respecteren; nieuwsgierig naar elkaar in plaats van oordelend. • Maak versterkende factoren belangrijk • Toevoegen: eenzaamheid • Sterk: Huis van de Wijk/taalcafé • Onderzoek welke gebouwen meerdere functies kunnen vervullen	
Dinsdagmiddag 2 juli jl. maakte ik tijdens het inloopmoment van de gemeente bij Madiba, kennis met het programma ‘Wij-Liendert’. Mijn interesse ging vooral uit naar wat er mogelijk zou gaan veranderen in de infrastructuur, de groenvoorzieningen en het aanzien van de wijk. Daarom heb ik me vooral laten voorlichten over de ambitie ‘Buiten’ die de gemeente heeft. Omdat ik in de buurt van de Zangvogelweg woon en van deze weg regelmatig maak met de fiets en de auto, ken ik de situatie daar redelijk goed. Toen ik hoorde dat deze weg in de plannen deel zal uitmaken van de ringweg rond Liendert, schrok ik in eerste instantie. Mijn ervaring is namelijk dat het hier o.a. door bezoekers van de moskee, de scholieren en de geparkeerde auto’s nu al vaak erg goed uitkijken is. Ik begreep dat deze weg in het plan een 30 km-weg zal worden hetgeen volgens mij een belangrijk uitgangspunt is. Ik hoop dat het voor automobilisten dan door een zodanige aanleg van de weg, onmogelijk wordt om	Wij streven er naar de 30 km/uur inrichting zo te maken dat er ook 30 gereden wordt en dat doorstroming van verkeer mogelijk blijft. De problematiek bij deze kruising is bekend. En u heeft gelijk dat hier geen eenvoudige oplossing voor is. Eigenlijk is de weg hier met de groei van het verkeer door de jaren heen een opstelstrook geworden van de kruising met de Ringweg. Dit maakt kruising met langzaamverkeerroutes en andere wegen, aan de oostzijde van het kanaal op bepaalde momenten van de dag lastig. Met de herinrinrichting zal de situatie en uw opmerkingen daarbij verder worden bekeken.

Reactie inwoner	Reactie gemeente
harder te rijden en dat doorstroming van het verkeer mogelijk blijft. Het plan 'Buiten' zoals ik het gezien heb met de groenverbindingen en de autoluwe Wiekslag spreekt mij zeker aan. Als ook de Liendertseweg nog een wat groenere en vriendelijker weg zou worden, zou ik dat wel heel fijn vinden. In de andere 3 ambities van de gemeente ben ik wat minder geïnteresseerd en laat het reageren daarop graag aan anderen over. Alhoewel het volgende misschien buiten het programma 'Wij-Liendert' valt, zou ik hiervoor toch nog graag uw aandacht vragen. Alweer enige tijd geleden is de oversteek-plaats voor fietsers (en voetgangers) die bijv. van het Meerkoetpad komen en op de Liendertseweg linksaf willen, verlegd. De oversteekplaats is hier m.i. niet veiliger van geworden. Als voorbeeld hiervan geef ik hieronder mijn eigen ervaring weer. Vanaf mijn woning moet ik de wijk in en uit via de Liendertsedreef. Als ik met de auto vanaf de Liendertsedreef rechtsaf richting Ringweg Kruiskamp of linksaf de Liendertseweg op wil, moet ik letten op: 1. Fietsers van links (en rechts); 2. Auto's van links vanaf het pompstation; 3. Auto' s van links en rechts op de Liend-ertseweg; 4. Hoewel niet toegestaan: fietsers van rechts die pas na de oversteekplaats oversteken (wrsch omdat dat makkelijker is dan de haakse bocht bij de oversteek-plaats) en fietsers die helemaal niet oversteken en gewoon links blijven rijden; 5. Automobilisten die vanaf de Liendertse-weg de Liendertsedreef denken te mogen inrijden. Op vrijdag als de moskee uitgaat ben ik afhankelijk van de rij automobilisten op de Liendertseweg of ik al dan niet met de auto de Liendertseweg op kan. En in de nabije toekomst gaan ook bewoners van de Kop van Liendert de wijk verlaten via	

Reactie inwoner	Reactie gemeente
de Liendertsedreef en ook zij worden dan met het bovenstaande geconfronteerd. Ik begrijp dat voor bovenstaande regelmatig gevaarlijke situatie niet zomaar een gemakkelijke oplossing bestaat, maar ik wilde u de situatie toch voorleggen, zodat u bij besprekingen over het programma 'Wij-Liendert' hiervan op de hoogte bent. Al met al ben ik erg blij dat de gemeente vindt dat de wijk Liendert aan een rigoureuze opwaardering toe is. Het totale plan vind ik ambitieus en ik ben erg nieuwsgierig naar de uitvoering. Ik wens de gemeente hierbij veel succes!	
Hierbij willen we graag formeel onze zienswijze (reactie) indienen op het Omgevingsprogramma Wij-Liendert. In het omgevingsprogramma Wij-Liendert wordt cultuur(-educatie & - participatie) nauwelijks benoemd of beschreven. Misschien wordt dit in een andere vorm (thema deelomgevingsprogramma Cultuur) beschreven? Als voorbeeld bedoelen wij het volgende: - cultuureducatie, mogelijk maken voor alle kinderen in de leeftijd 4 - 18j. Zoals KunstKids dat doet met haar gevarieerde aanbod aan workshops en cursussen (zang, muziek, dans, kunst, creatief schrijven, etc). De ervaringen en resultaten geven aan dat dit inhoudelijk goed past binnen Kansrijk Liendert. - cultuurparticipatie; op een laagdrempelige manier meer mensen (jong en oud) deel te laten nemen aan culturele ontwikkeling en participatie in o.a. wijkevenementen. Zoals KunstKids dat doet met haar optredens en exposities in de wijk. Maar ook de cursussen die Amateurkunst033 momenteel voor ouderen aanbiedt. - cultuurparticipatie in optima forma is de organisatie van een jaarlijks terugkerend Wijkfestival. In veel gevallen werken groepen wijkbewoners, initiatieven of organisaties soms maanden samen aan de voorbereidingen voor hun presentatie.	Dank voor de reactie waarin u aandacht vraagt voor cultuur. Wij herkennen de kansen die cultuurparticipatie en -educatie biedt om bij te dragen aan kansen voor jong en oud en te zorgen voor ontmoeting en verbinding. Wij zullen een aanpassing op nemen in het omgevingsprogramma, zie paragraaf 3.1.2, maatregel 4; Samenhangende wijkprogrammering: We willen het aanbod aan sport en cultuuractiviteiten voor jongeren en volwassen versterken door meer samenhang in het aanbod te realiseren, meer inwoners te bereiken en hierdoor meer impact voor inwoners te realiseren, zodat ze meedoen in de wijk en zich verbonden voelen. Over de precieze invulling van dit aanbod binnen de wijkprogrammering houden we contact.

	Reactie inwoner	Reactie gemeente
	Deze activiteiten, workshops en cursussen blijken zeer waardevol te zijn voor de ontwikkeling en participatie van jong en oud op het gebied van cultuur en cultuurbeleving. Ook dragen ze bij aan het vormen van een eigen wijk-'identiteit' op een bestendige/duurzame wijze (jaarlijks/periodiek terugkerend). We hopen dat met deze zienswijze de gemeente bereid is om de nodige aanpassingen/aanvullingen op het programma Wij-Liendert te maken. Indien nadere toelichtingen gewenst zijn dan vernemen we die graag.	
2	ik heb u afgelopen zaterdag gesproken over voorzieningen tegen het auto verkeer over het kwikstaartpad, bijvoorbeeld hekken, paaltjes of bloembakken	Om de toegankelijkheid voor voetgangers te waarborgen is het niet wenselijk om hekken of andere hinderlijke objecten te plaatsen. De objecten moeten zo geplaatst worden dat iemand in een rolstoel of met kinderwagen hier zonder problemen doorheen kan. Als een rolstoel en een kinderwagen hierlangs kunnen dan kan een fietser dit helaas ook. Wij gaan daarom geen hekken of bakken plaatsen. Wel kijken we bij de herinrichting hoe we het zo kunnen inrichten dat het onaantrekkelijk wordt deze route voor autoverkeer te gebruiken.
2	Dank aan jullie hele team voor het organiseren van de activiteiten van afgelopen zaterdag. Als aanvulling op de plannen voor de wijk of misschien als detaillering daarvan geef ik graag het volgende mee: 1. Eerder stuurde ik een schetsje en een tekening van een mogelijke herinrichting voor het plein tegenover Jumbo. 2. Aangezien er plannen zijn voor de herinrichting en vernieuwing van de weg-(fietspad)infra, doe ik graag een pleidooi om, daar waar mogelijk is te kiezen voor één toegangsweg per buurt. Dus bijvoorbeeld bij mij in Liendert Zuid (ook wel buurt Zwaluwenstraat genoemd op Allecijfers.nl) een ingang bij de Zwaluwenstraat en spechtstraat (met eenrichtingsverkeer) en een aan de Spreeuwenstraat met als uitgangsweg de Wiekslag. Dan ook met een fysieke scheiding tussen fiets verkeer en autoverkeer. Alle verkeer in de wijk max 30KM. 3. De Lageweg smaller maken, door scheiden van fietsverkeer en autoverkeer met een fysieke scheiding. Dit ook voor het optisch	1. Dank hiervoor, uw idee wordt meegegeven aan het ontwerpbureau. Wanneer we de ontwerpen voor het Vogelplein gaan schetsen, worden inwoners van Liendert betrokken. Mogen we u dan ook uitnodigen? 2. De verkeersafwikkeling in de buurten is onderdeel van de ontwerpopgave. 3. Veiligheid voor alle verkeersdeelnemers is voor ons belangrijk. De mogelijkheden worden afgewogen tijdens het ontwerptraject, waar we u en andere omwonenden ook graag bij betrekken. 4. Wij zijn zeker voornemens het gebied van/rond het plein bij de Lageweg groener in te richten. 5. Op basis van uw – en andere – reactie(s) is paragraaf 3.2.1 aangepast. We hebben het subdoel: vernieuwen en uitbreiden van de sociale woningvoorraad vervangen door: verkleinen van aandeel sociale huurwoningen. Dit is een koerswijziging ten opzichte van de eerdere richting, waarbij het geluid van de wijk meer wordt gehoord. Om toe te werken naar de gewenste aanbodverschuiving passen we bij nieuwe projecten zoveel mogelijk maatwerk toe. Binnen het Deltaplan zoeken we ruimte op om minder sociale huur te programmeren. Het omgevingsprogramma sluit zo beter aan bij het principe dat ongelijke kansen ook ongelijk ingrijpen betekent, waarbij het stadsbelang niet automatisch voorgaat. 6. We hebben uw opmerking genoteerd en zullen hier aandacht voor hebben bij de invoering van vergunningparkeren. 7. Bedankt voor het prikken en dank voor het signaal.

Reactie inwoner	Reactie gemeente
verlagen van de snelheid, maar ook voor meer veiligheid voor de fietsers. Het is voor hen dan minder mogelijk om met drie of meer naast elkaar te fietsen, auto's worden minder gehinderd, etc. 4. Vergroenen van het (school)plein tussen nummer 8 en 10 en integreren van het voetpad naast nummer 10 (dat nergens heen gaat). 5. Graag maak ik nogmaals de opmerking dat een betere verdeling tussen (sociale)huur en eigenaar-bewoners, Dan wel enige sturing op nieuwkomers voor Liendert Zuid een positieve invloed kan hebben. Natuurlijk is dat niet te sturen en we hebben ook eigenaar-bewoners met een lagere betrokkenheid. Echter meer sociale cohesie helpt wel. 6. In mijn koopovereenkomst staat dat ik geen motorvoertuig in mijn voortuin mag parkeren. Toch zie ik op meerdere plaatsen dit gebeuren. Zeker op het moment dat er vergunningparkeren wordt ingevoerd, dient hier extra aandacht voor te komen. 7. Eentje nog ter afsluiting, Als regelmatige zwerfvuil-prikker kom ik de laatste maanden minder lachgasflessen tegen, meer peuken van jointjes en envelopjes voor harddrugs. Dank voor het lezen en verwerken van mijn opmerkingen	
Wonen We blijven ons zorgen maken dat Liendert volgebouwd wordt met hoge woontorens. **Sociale huur** Mooi dat er op de langere termijn ingezet wordt op meer middenhuur en betaalbare koop. Wat kan er op de kortere termijn al gedaan worden om in Liendert de verhouding tussen sociale huur en andere woningtypen al wat te verschuiven naar minder sociale huur? **Voorzieningen** Is er een uitruil mogelijk? Als er in een wijk zoals Liendert meer mensen met een	**Wonen** In het verleden is de buurt hier al tegen in het verweer gekomen. Wegens het grote woningtekort, betekent dit niet dat er geen woontorens in Liendert kunnen komen, maar wel dat we er als gemeenterekening mee houden dat Liendert niet verdwijnt achter een bebouwingswand aan het kanaal. Dat er bij vernieuwing langs het Valleikanaal wordt ingezet op een vergroting en verbetering van het groen en een betere ontsluiting vanuit de wijk en dat er aanvullende eisen aan de hoogbouwvisie zijn gesteld. **Sociale huur** Op basis van uw – en andere – reactie(s) is paragraaf 3.2.1 aangepast. We hebben het subdoel: vernieuwen en uitbreiden van de sociale woningvoorraad vervangen door: verkleinen van aandeel sociale huurwoningen. Dit is een koerswijziging ten opzichte van de eerdere richting, waarbij het geluid van de wijk meer wordt gehoord. Om toe te werken naar de gewenste aanbodverschuiving passen we bij nieuwe projecten zoveel mogelijk maatwerk toe. Binnen het Deltaplan zoeken we ruimte op om minder sociale huur te programmeren. Het omgevingsprogramma sluit zo beter aan bij het principe dat ongelijke kansen ook ongelijk ingrijpen betekent, waarbij het stadsbelang niet automatisch voorgaat. Echter, uw heeft gelijk, de maatregelen zullen met name op de langere termijn effect

	Reactie inwoner	Reactie gemeente
	lagere sociaal economische positie wonen in vergelijking met andere wijken, kunnen er dan ook meer voorzieningen tegenover staan? **Veiligheid** We missen in het programma een stevige integrale aanpak van drugscriminaliteit en ondermijning. Dit is een thema dat we ook als zorgprofessionals vaker tegenkomen, maar waar we niet altijd handelingsperspectief hebben. **Lerende aanpak** Er wordt in het plan gesproken van een lerende aanpak. Wordt er ook geleerd van wijkaanpakken bij andere gemeenten? En kunnen we ook leren van wat er in Liendert gebeurt voor andere wijken in Amersfoort? Met name in Randenbroek, Schuilenburg, Soesterkwartier, Kruiskamp, Koppel en Schothorst spelen vergelijkbare vraagstukken. Hoe voorkomen we dat alleen Liendert hiervan profiteert? **Communicatie** Er is veel in Liendert voor inwoners en als zorgprofessionals weten we niet altijd wat er is en waar we inwoners met hulpvragen naar door kunnen verwijzen. Hoe krijgen inwoners en wij als professionals in de wijk een beter overzicht van initiatieven en activiteiten? **Levendigheid** Op welke manieren kunnen ondernemers een rol spelen bij oplossingen in de wijk? Kunnen zij zorgen voor wat meer levendigheid in de wijk, door bijvoorbeeld een gezellig terrasje of restaurantje in de wijk?	hebben. **Voorzieningen** We zijn met partners in gesprek over een zorgvuldig afgewogen voorzieningenniveau, passend bij de behoefte van de wijk. **Veiligheid** In het programma staat een sterke focus op preventie. Door jongeren een kansrijke start te bieden met meer beschermende factoren willen we de weerbaarheid voor o.a. drugscriminaliteit en ondermijning vergroten. Voor de huidige vormen van drugscriminaliteit willen we verder werken aan een stevige integrale aanpak. Waar in het verleden met name de straatoverlast een belangrijksignaal voor handhaving was vraagt dit nu om een andere aanpak. Vanuit zowel zorg als veiligheid zoeken we hier samen naar een versterking van integrale aanpak. Deze staat ook nu al in verbinding met het stedelijke netwerk. Op basis van uw – en andere – reactie(s) is paragraaf 3.1.3 aangepast **Lerende aanpak** Bedankt voor uw suggestie. We werken toe naar meer samenwerking binnen de genoemde wijken en zoeken ook samenwerking met gemeenten als Utrecht, Nieuwegein en Zeist om te leren van de wijkaanpakken daar. **Communicatie** Dit is een doelstelling in het programma. De komende maanden komen we bij jullie terug met concrete maatregelen om dit te verbeteren. **Levendigheid** Deze suggesties worden meegenomen in de verkenning wijkeconomie
3	*Tijdens een bijeenkomst met jongeren hebben we de plannen voor iedere pijler* *van het omgevingsprogramma kort uitgelegd.* *Vervolgens zijn we via stellingen over de pijler in gesprek gegaan en hebben* *meningen over de plannen opgehaald.* **Pijler 1: openbare ruimte** Iedereen moet voor zijn deur kunnen parkeren:	We zijn erg blij met de input en de meedenkkracht van de jongeren. Inzet is dat iedereen in zijn eigen buurt kan parkeren in parkeervakken die groot genoeg zijn, maar ook dat iedereen kan lopen, ontmoeten en genieten van groen in de eigen straat. Dat gaat niet in alle woonstraten samen, omdat sinds de bouw van de wijk mensen door de tijd steeds meer auto's hebben gekregen. Daardoor wordt in sommige straten bijna alle ruimte naast de weg (inclusief het trottoir) gebruikt door geparkeerde auto's. In de meeste straten zal er zeker nog geparkeerd kunnen worden voor de deur. Echter niet iedereen kan voor zijn deur staan. Er is te weinig ruimte om voor iedere woning een parkeervak aan te leggen. De gemeente kiest er in Liendert voor om het parkeren en het groen te spreiden over de straten. Tijdens het ontwerptraject is er ruimte om mee te denken over ontmoetingsplekken, speelplekken en afdakjes in de wijk. In de toekomstige situatie zal het parkeren bij de herinrichting worden afgestemd op het daadwerkelijke autobezit en waar nodig

Reactie inwoner	Reactie gemeente
Alle jongeren vinden dat dit mogelijk moet zijn. Argumenten hiervoor zijn: boodschappen zijn zwaar, sommige mensen zijn slecht ter been, senioren worden uitgesloten, door nieuwbouw komen er veel meer auto's in de wijk. Parkeren bij de Jumbo moet mogelijk blijven (voorbeeld van alleenstaande moeder die zware boodschappen heeft). Meer ruimte voor jongeren om elkaar te ontmoeten en te spelen: Bijna alle jongeren zijn het er mee eens dat er meer ruimte moet komen voor jongeren. Bij doorvragen blijkt dat zij vooral ontevreden zijn over de staat van ontmoetings- en speelplekken in de openbare ruimte: veel is verouderd, nat, er ontbreken afdakjes. Er zijn wel (voldoende) voetbalveldjes, maar overkappingen zijn nodig. Er wordt aandacht gevraagd voor speelplekken voor jongeren met een beperking. **Pijler 2: Kansrijk Liendert** Liendert voor iedereen / discriminatie: Twee jongeren geven aan dat je in Liendert jezelf kan zijn. De meeste jongeren vinden dat je in Liendert anders wordt behandeld, als je een andere culturele achtergrond hebt, als je er anders uitziet of dat je gepest wordt door wat je draagt. Iemand geeft aan dat vluchtelingen en buitenlanders minder kansen krijgen. Dit is niet alleen in Liendert het geval, maar in heel Nederland. In Liendert denken veel mensen in hokjes. Ze zijn sceptisch over Vreedzame Wijk. Niet zozeer sceptisch over wat het inhoudt, maar over de uitvoering: ze vragen zich af hoe je ervoor zorgt dat iedereen weet hoe je je Vreedzaam gedraagt en dit ook toepast. Een aantal jongeren geeft aan dat ze vinden dat je in groep 3 nog niet moet uitleggen wat transgender zijn is. Wat kan helpen, is om de mensen die een belangrijke positie hebben in de wijk of in vriendengroepen te overtuigen en mee te krijgen.	over de buurten gespreid worden. De afstand tussen de voordeur en de auto zal gemiddeld groter worden. Dit betekent soms dat mensen verder moeten lopen of thuis de boodschappen moeten afzetten, voordat ze de auto verderop parkeren. Het betekent ook dat zodoende iedere straat weer een goede looproute of trottoir kan krijgen om te lopen naar de voorzieningen of dat er bomen geplant kunnen worden als verkoeling in de steeds warmer wordende stad. We herkennen dat de opgave om een vreedzame wijk te realiseren nog niet klaar is. Dit vraagt veel inzet waar we met partners en inwoners samen mee doorgaan. Met de jongeren blijven we ook in gesprek om het aanbod aan activiteiten op aan te sluiten bij de wensen. Het aansluiten bij de belevingswereld van de jongeren en de straatcultuur is hierbij uiteraard belangrijk. Ook de communicatie over het aanbod om de jongeren daadwerkelijk te bereiken heeft onze aandacht en bespreken we met jongerenwerkers en 033 indebuurt. Stagelopen in de wijk is een optie maar buiten de wijk uiteraard ook. Belangrijk is dat we opgehaald hebben dat jongeren stagediscriminatie tegen komen. Dit willen we samen met de scholen bestrijden en voldoende stagekansen bieden voor jongeren uit Liendert. Daarom hebben we een actie toegevoegd bij maatregel 5: We gaan samen met de scholen aan de slag om stage discriminatie te bestrijden; En bij maatregel 4: Dit aanbod aan activiteiten voor jongeren en volwassenen moet goed toegankelijk zijn. We versterken de vindbaarheid door de communicatie te versterken in de wijk en digitaal. We streven hierbij naar meer bereik van jongeren en volwassenen zodat iedereen mee kan doen en volop kansen krijgt. We zijn nu al concreet met jullie aan de slag om The game op te knappen.

Reactie inwoner	Reactie gemeente
Bij meer contact tussen groepen zien zij het risico dat de verschillende groepen niet respectvol met elkaar omgaan. Dit contact moet dus goed worden begeleid, bijvoorbeeld door iemand die Vreedzaam kent. Activiteiten voor jongeren: Jongeren missen aanbod. Ze willen zaal-voetbal, basketballen, een leuker jongerencentrum en betere plekken om buiten te voetballen. Iemand stelt voor een zaalvoetvaltoernooi te organiseren, waar jong en oud aan mee kan doen, met poultjes. Ze vragen ook aandacht voor jongeren met beperking: speelplekken zijn niet inclusief genoeg. Veel jongeren weten ook niet zo goed wat er is. Belangrijk is dat de activiteiten worden verzorgd door iemand die de straatcultuur goed begrijpt en feeling heeft bij de doelgroep. Sommige jongeren geven aan dat ze zich niet begrepen voelen en dat het belangrijk is een band op te kunnen bouwen met de jongerenwerker of iemand uit het wijkteam. Een jongere vindt dat er wel voldoende voorzieningen voor jongeren zijn (zoals plekken om te voetballen), maar dat die moeten worden verbeterd (te veel modder bij regen, opknappen jongerencen-trum). Jongeren willen via flyers en posters in de wijk bij drukke plekken te weten komen wat het activiteitenaanbod is. Via social media (bijvoorbeeld van de jongerenwerker) komen sommige jongeren wel te weten over activiteiten, maar niet iedereen volgt de accounts of weten ze te vinden waarop de informatie wordt gedeeld. **Pijler 3: werk en voorzieningen** Stage lopen in Liendert: Over het stage lopen ín de wijk lopen de meningen uiteen. Enkele jongeren overwegen het voordeel van een stageplek die dichtbij is. Het is makkelijk om in Liendert stage te lopen.	

Reactie inwoner	Reactie gemeente
lets meer jongeren willen liever niet gezien worden als zij stage lopen. Werken in de wijk kan wel, maar voor stage lopen wil je gefocust zijn. Als je dan bekenden tegen komt, zou je je kunnen schamen. Dit is de voornaamste reden om niet in de wijk een stageplek te hebben. Ook zegt iemand dat een stageplek in andere wijken helemaal niet ver weg is. Daarnaast geven jongeren aan dat er weinig keuze voor stageplekken is in Liendert (vooral winkels en Madiba) of dat ondernemers weinig tijd hebben en niet genoeg ondersteuning kunnen bieden. Iemand stelt voor om ondernemers te trainen om stagiaires aan te nemen. Een ander zegt dat als er meer plekken in de wijk zouden zijn, ze wel in de wijk zou willen stage lopen. Opknappen The Game: Iedereen vindt dat jongeren een eigen plek moeten hebben, en dat jongerencentrum The Game moet worden opgeknapt. Ze willen ook graag meedenken en -helpen bij het opknappen. Ideeën voor het opknappen zijn: • Boxmachine (“zodat je weet wat je slaat”) • Groter! Bijvoorbeeld dat de Groene Stee of de leegstaande winkel naast de Jumbo erbij moet • The Game ziet er nu niet uitnodigend uit • Nieuwe bank • Verven • Plafond maken • Airco • The Game moet voor iedereen zijn, wat niet betekent dat iedereen altijd bij elkaar moet zitten (dus aparte tijdstippen voor verschillende leeftijdsgroepen) • Studio om muziek te maken (dat was er eerst wel) • LED strips (“daar denk je toch aan bij The Game”) • Nieuwe pooltafel • Aantrekkelijke buitenkant	

	Reactie inwoner	Reactie gemeente
	Pijler 4: wonen Moet er meer worden gebouwd? Meningen zijn verdeeld. Een deel zegt dat Liendert al te “vol” staat. In andere wijken, zoals Vathorst, is meer ruimte. Ze vragen zich af waar er nog plek is voor nieuwe woonruimte in Liendert. Een ander deel herkent dit, maar ziet ook dat er meer woningen bij moeten, en dat ook Liendert hieraan moet bijdragen. “Er zijn te weinig huizen. Dus er moeten er meer komen voor mensen die hier graag willen blijven”. Iemand anders stelt voor om huizen vooral op te knappen en te renoveren. Er is weer aandacht voor inclusie: iedereen, met en zonder beperking, moet goed kunnen wonen en spelen.	
2	1. Het kruispunt bij de Bambino is erg gevaarlijk omdat het groen te hoog is. Er is weinig zicht. 2. Wij zouden toch wel graag wat meer speelruimte en speeltoestellen toevoegen aan onze wijk (voetbalveld). 3. Meer aandacht op containers, vuil op straat, openbare prullenbakken in de wijk, anders ligt alles in het water, grond en op de straat. 4. Meer controle (politie en wijkagenten) voor verkoop van drugs. Gebeurt bijna elke dag voor en achter onze huizen door de bewoners van Leger Des Heils. 5. Meer leuke en normale winkeltjes, restaurants en cafés. 6. Minder auto’s = meer bussen en mogelijkheden qua tijden bijvoorbeeld naar station te komen en niet 1 keer per uur (bij Amarena).	1. Bedankt voor dit signaal. Er is opdracht gegeven de hoogte in te nemen. In het najaar van 2024 gaan we de vaste planten omzetten die het zicht belemmeren. 2. De wens voor speelruimte wordt meegenomen in het ontwerptraject. 3. Er komt meer aandacht voor de afvalproblematiek in Liendert. Er lopen diverse trajecten om zwerfafval en bijplaatsingen te verminderen. 4. Bedankt voor dit signaal. U vraagt om meer controle van politie. Zij zullen hier echter niet altijd kunnen zijn. Daarom zijn politie en gemeente regelmatig in gesprek met Hirundo om hen aan te spreken op gedrag van bewoners en overlast door bewoners voor de omgeving te beperken. In deze gesprekken hebben we uw opmerking ook meegenomen. 5. Deze ambitie geven we mee bij onze aanpak wijkeconomie. 6. Het opschalen van het OV hangt samen met het aantal reizigers. Dit gebeurt in afstemming met de vervoersdienst.
3	Graag zou ik mijn waardering uitspreken voor de leefader die de wiekslag zal moeten worden. Liendert is een wijk met veel voetgangers. Mensen van elders die slecht kunnen fietsen, maar ook omdat het zo prettig wandelen is in zo’n groene wijk. Ook de nieuwe rondweg tegen het doorgaand verkeer vind ik een zeer goede zet. Graag zou ik aandacht willen vragen voor de verschillende paden	Dank voor uw positieve feedback. Wij zien net als u de waarde van de autovrije loopstraten en zijn niet van plan dit te veranderen. De gedachte om de straten deels in te richten als shared space zullen we meenemen in het ontwerptraject. De maat van de parkeervakken zal tijdens het ontwerp worden bepaald en afgestemd op de CROW richtlijnen, maar zeker ook op de beschikbare ruimte.

	Reactie inwoner	Reactie gemeente
	in de wijk. Dat die autovrije loopstraatjes mogen blijven. Overweegt u vooral om de staten shared space in te richten. Overdag wordt, sowieso door mijzelf, al veel op de straat gelopen. Dat kan al goed omdat er overdag weinig verkeer is. Overweegt u vooral om de parkeervakken niet (confrom crow) te groot te maken. Amersfoort hoeft de wagenwedloop niet te faciliteren.	
4	1. Goed verhaal om de Wiekslag als centrale groene as te laten functioneren 2. Maak duidelijk hoe je het groen wilt versterken en waar. Liendert is best bijzonder vanwege het groene karakter. Open parkeren in de groene linten 3. De belijning voor parkeren aan de Zangvogelweg bij HIER moet worden aangepast. Is nog steeds vanuit de oude / onbebouwde situatie. 4. Graag duidelijke stoepen, ook voor kinderwagens, rolstoelen en rollators 5. Kan het grote veld bij HIER (bij sporthal) mede een bestemming krijgen als pluktuin / voedseltuin en wat speelwerktuigen voor kinderen tot 5 jaar. Banken zullen bijdragen aan de ontmoeting tussen jong en ouder. Hoog wonen is ok anoniem wonen. Eea in samenwerking met andere bewoners Zangvogelweg. Stalling van fietsen: moet / kan beter. Nu vaak indruk van studenten complexen. Ook bij HIER indertijd goed.	1. Dank voor uw positieve feedback. 2. Tijdens het ontwerptraject zullen de groenverbindingen verder worden uitgewerkt. Bij deze verdere uitwerking, zullen we omwonenden betrekken, en bijvoorbeeld ook de groene wijkraad Liendert Rustenburg. 3. Dit aandachtspunt is inmiddels doorgegeven aan onze beheerafdeling en wordt opgepakt. 4. Hiermee wordt rekening gehouden tijdens het uitwerken van het ontwerp. 5. De inrichting en de functie van het veld zullen worden herbezien tijdens het ontwerp van zowel openbare ruimte als sporthal. Er is vooralsnog geen voedselbos voorzien. Bij de inrichting worden uw suggesties meegenomen en zullen u en andere omwonenden worden betrokken.
5	1. Mijn eerste reactie na een snelle scan het ontwerp omgevingsprogramma Liendert. Wat mij meteen opvalt zijn een aantal verontrustende zaken. De openbare ruimte wordt op kaart aangegeven met pijlen naar het waterwingebied. Een gebied met geschiedenis en met een aparte status van een natuurgebied behorende bij beide wijken Liendert en Rustenburg. Op de getoonde kaart worden pijlen gezet	Dank voor uw betrokken standpunten. 1. De pijlen betreffen groene verbindingen voor mens en/of dier. Er zullen niet meer fysieke verbindingen zoals bruggetjes worden aangelegd. De bijzondere status van het Waterwingebied is bij ons bekend, en zal niet worden aangepast. Het beleid ten aanzien van parkeren zal worden meegenomen in het ontwerptraject voor de Herinrichting van Liendert. 2. Er is inderdaad geen expliciete evaluatie van eerdere jaren gedaan in dit omgevingsprogramma. Wel werken we in een team met partners in de wijk, waarvan velen al jaren in Liendert werken. We benutten de ervaringen van hen in de aanpak van vandaag. Daarnaast leren we van wijkaanpakken in andere gemeenten in de regio. 3. Via de informele netwerken willen we in de haarvaten van de community komen en ook de meeste kwetsbare inwoners bereiken. Met de informele netwerken ver-

Reactie inwoner	Reactie gemeente
zonder medeneming en uitleg. Niet opgenomen en bij de openbare ruimte is het parkeerbeleid. Die al ruim 18 jaar op de agenda staat. 2. Teleurstellend vind ik dat er geen onderbouwing evaluatie zijn met andere wijkperspectieven wat is er gelukt en wat niet. Herhaling lijkt alleen een …. Dat geldt ook voor onderlinge samenwerking wat lukte goed, wat niet. 3. Teveel ook bij hekele punten. Een groot beroep op vrijwilligers (goed willend maar niet stabiel --? Ik zou graag weten of er een plan B is als onverhoopt ondersteuning onderwijs kinderen ouders ook doorgaan als de maatschappelijke functie verdwijnt. (vergelijk SOVEE) 4. Ik schrijf nog een zienswijze met het boekje erbij per blz. Positief hieraan is dat deze veel dunner is, minder in herhalingen valt in de hoofdstukken. Jammer is dat geconstateerde laaggeletterdheid hier weinig is meegenomen. 5. Voor het zicht alleen groen is onvoldoende. Groen moet tastbaar en fysiek blijven. Onvoldoende uitgewerkt kan dit iets verkeerds opleveren. Groen (wordt ook zo benoemd als het over zonnepanelen gaat. Maw: levend groen kan nu ingeruild worden als “groene energie (vergelijk ook de Amerena: daar werd dat op het dak ook zo vertaald. 6. Ik mis evaluatie Hogekwartier verkeer en geluid, aantallen auto’s	sterken we het bereik van de ondersteuning en professionals sluiten hierop op zodat we samen zorgen voor meer impact en deze ook borgen. Het werken met vrijwilligers uit de wijk kan zorgen voor een sterkere community. Juist ook professionals wisselen vaak van functie en zijn hierbij aanvullend aan een sterke community. Uiteraard zullen we hierbij continue meten leren en ervaren hoe de ondersteuning verloopt zodat er waar nodig maatregelen genomen kunnen worden indien de beschikbaarheid van vrijwilligers bijvoorbeeld onvoldoende zorgt voor continuïteit. 4. Wij hebben en houden zeker aandacht voor laaggeletterdheid. Op basis van uw input hebben in het omgevingsprogramma bij maatregel 3, de nadruk op taal en laaggeletterdheid toegevoegd. 5. Het doel van het groen is het vergroten van de leefbaarheid, klimaatbestendigheid en gezondheid. Om deze doelen te halen zal het groen inderdaad fysiek moeten zijn. 6. Het Hogekwartier (deel ten noorden van de Hogeweg) is een recent aangelegd deel van de wijk en zal niet worden heringericht. Daarom is een evaluatie van dit gebied niet meegenomen in dit omgevingsprogramma. Als u toch een (andere) aanleiding ziet om het Hogekwartier te evalueren, neem vooral contact op met de gebiedsmanager van Liendert.

4 Bijlage IV Koppeling wijkperspectief

In onderstaande tabel is opgenomen in hoeverre de beleidsuitspraken uit het wijkperspectief zijn verwerkt in het omgevingsprogramma.

Samen leven en meedoen

Beleidsuitspraak wijkperspectief Liendert (2021)	Opgenomen in omgevingsprogramma Liendert (2024)?
We maken in Liendert een uitzondering op de zelforganisatie van bewoners: als gemeente nemen we een stevigere rol in het organiseren van initiatieven dan in	De buurtnetwerker krijgt meer uren en de opdracht om een stevieger rol te pakken.

Beleidsuitspraak wijkperspectief Liendert (2021)	Opgenomen in omgevingsprogramma Liendert (2024)?
andere wijken van Amersfoort	
We zetten als gemeente in op de bekendheid van de bestaande ontmoetingsruimtes in de wijk Liendert.	Extra inzet op communicatie, beter updaten van liendertrustenburg.nl en het uitbrengen van een wijkkrant met activiteiten die huis aan huis verschijnt.
In Liendert zetten we in op vast aanbod van professionals (professionele ondersteuning van activiteiten).	Ja, onderdeel van wijkprogrammering kansrijk Liendert
We voeren een tweejaarlijks wijkgesprek in dat over alle onderwerpen kan gaan waar mensen mee zitten.	We organiseren twee keer per jaar een wijkgesprek.

Publieke ruimte/ leefomgeving

Beleidsuitspraak wijkperspectief Liendert (2021)	Opgenomen in omgevingsprogramma Liendert (2024)?
We maken betere verbindingen vanuit het Waterwingebied de wijk in en met het Valleikanaal.	Ja
We maken van de Wiekslag een buurtboulevard.	Ja
We zorgen voor meer speelplekken voor kinderen in Liendert	Deels, bij de herinrichting van de openbare ruimte op buurtniveau gaan we in gesprek met de buurt. Hierin nemen we deze behoefte aan spelen mee. Het zal niet altijd om meer speelplekken gaan, maar soms ook om ruimte die uitnodigt om te spelen, of betere speelplekken.
We zorgen voor ontmoetingsplekken voor jongeren in Liendert met kwaliteit, stimulerend en als onderdeel van het leven in de wijk (in de openbare ruimte)	Bij de herinrichting van de openbare ruimte op buurtniveau nemen we deze behoefte mee.
De openbare ruimte maken we meer sfeervol en met betere verlichting en met betere zitplekken.	Bij de herinrichting van de openbare ruimte op buurtniveau nemen we deze behoefte mee.
Verbeteren kwaliteit van het bestaande groen in de wijk (onderhoudsarme groen)	Ja
We zorgen voor betere bereikbaarheid van voorzieningen voor mensen met een rollator	Dit is onderdeel van de herinrichting van de openbare ruimte (HIOR).
We vernieuwen de komende jaren de gehele openbare ruimte van Liendert: we herinrichten de straten.	Dit is onderdeel van de herinrichting van de openbare ruimte.
Overlast verkeer (geluid, snelheid)	Invoering van 30 km/u en onderdeel van stedelijke aanpak verkeerslawaai
We zoeken een oplossing voor de parkeeroverlast die wordt ervaren.	Dit is onderdeel van de herinrichting van de openbare ruimte, binnen de kaders van het omgevingsprogramma parkeren.
We zetten in Liendert extra prullenbakken neer en legen deze vaker dan in andere wijken van Amersfoort.	Dit is opgepakt en loopt door, ook worden doneerringen toegevoegd en waar nodig kleppen op afvalpakken geplaatst.

Beleidsuitspraak wijkperspectief Liendert (2021)	Opgenomen in omgevingsprogramma Liendert (2024)?
We leggen bloemperkjes aan rond de afvalbakken in Liendert en overleggen met bewoners wat betere locaties zijn.	Maatwerk aanpak: per 'hotspot', onderzoeken wat werkt. Bloemperkjes is een van de interventies in het plan van aanpak afval.
We maken levensader met Vogelplein als hart van Liendert	Wiekslag als levensader met Vogelplein als hart van Liendert.
We overbruggen (letterlijk en figuurlijk) de afstand tussen de nieuwbouw bij de Amerena en de bestaande bouw (bijv. door verbetering van de buitenkast-speelplek bij de Zaluwenstraat).	De buitenkast is verbeterd. De wens om deze delen van Liendert meer te verbinden, wordt meegenomen in de herinrichting van Liendert Zuid.

Goed wonen

Beleidsuitspraak wijkperspectief Liendert (2021)	Opgenomen in omgevingsprogramma Liendert (2024)
Er zijn zorgen vanuit Liendert over de hoogbouwlocatie langs de Valleikanaalzone	We stellen aanvullende eisen aan de hoogbouwvisie voor Liendert.
We bouwen in Liendert eerst voor de woningvraag van Liendert, daarna voor stedelijke behoeften	We bouwen in Liendert voor de woningvraag van heel Amersfoort en houden hierbij de behoefte van de wijk in het oog.
We koppelen nieuwbouw in de wijk Liendert expliciet aan vraagstukken in de wijk.	Ja
Passende ruimte voor gezinnen	Ja, met name door inzet op doorstroming.
We zetten ons in voor een goede doorstroming in de wijk, zodat ook ouderen in voor hun geschikte woningen kunnen wonen (o.a. rollatorgeschikt). Dit geldt voor zowel particuliere als sociale huur woningen.	Ja
In Liendert zetten we expliciet in op geclusterde woonconcepten in de particuliere sector voor senioren.	Deze behoefte wordt meegenomen in de nieuwbouw in Liendert Zuid
We realiseren een kleinschalige, intramurale 24-uurszorg als kern in de wijk	Nee
In de wijk Liendert wijken we af van de 35% sociale huurwoningen per project, omdat er al veel sociale huur is.	Nee, bij nieuwe projecten passen we zoveel mogelijk maatwerk toe. Binnen het Deltaplan zoeken we ruimte op om minder sociale huur te programmeren.
Samen leven met kwetsbare buren	Ja, we zetten extra in op die plekken waar de leefbaarheid onder druk staat, door extra inzet vanuit indebuurt033 en betere samenwerking tussen partners.
Verspreid door de wijk zullen zich wellicht nog kleine woningbouwontwikkelingen voordoen; daarbij zetten we in op woningbouw voor de wijk.	Ja, dit gaan we doen.
Parkeren op bestaande parkeerplekken (bijvoorbeeld bij de Amerena)	Niet specifiek meegenomen in programma

Voorzieningen en wijkeconomie

Beleidsuitspraak wijkperspectief Liendert (2021)	Opgenomen in omgevingsprogramma Liendert (2024)
Wens voor een plek om koffie te drinken	Mobiele koffiebakfiets voor de wijk. Onderzoeken of we deze behoefte mee kunnen nemen in het huis van de wijk
We zetten in op maatschappelijke voorzieningen dichtbij in de wijk.	Ja
We gaan in Liendert zorgen voor een ruimer sportaanbod voor een diverse doelgroep.	Toegankelijkheid van sport en bewegen, ook voor volwassenen, wordt verbeterd. Sportaanbod wordt meegenomen in wijkprogrammering.
We gaan als gemeente extra inzetten op de vindbaarheid van (1) sociale voorzieningen en (2) bekendheid van activiteiten voor bewoners van de wijk Liendert.	Extra inzet op communicatie, beter updaten van liendertrustenburg.nl en het uitbrengen van een wijkkrant met activiteiten die huis aan huis verschijnt.

Beleidsuitspraak wijkperspectief Liendert (2021)	Opgenomen in omgevingsprogramma Liendert (2024)
Als gemeente brengen we in Liendert de behoefte aan ondernemerschap in kaart en verbinden we actief (startende) ondernemers aan mogelijke locaties.	De behoefte van ondernemers brengen we in kaart in verkenning wijkeconomie. Ondernemers worden gekoppeld aan locaties, aan elkaar, en aan vraagstukken in de wijk
Bij nieuwbouwprojecten stimuleren we de initiatiefnemer om voorzieningen voor Liendert toe te voegen (zoals een buurthuiskamer, sportfaciliteiten of werkplekken).	Ja, voorbeelden zijn De Liendert en sporthal Midland.
Aan de hand van de voorzieningenscan (die duidelijk zal maken welke nieuwe voorzieningen in de wijk nodig zijn door de groei van het inwonertal) voeren we als gemeente regie op de realisatie van maatschappelijke voorzieningen, in samenspraak met de wijk en aansluitend op de behoefte van de wijk.	Ja
We maken van garageboxen deels bedrijfjes.	Deels, we gaan het niet uitvoeren maar maken het wel mogelijk.
We bieden ruimte voor circulaire bedrijvigheid (opknappen en repareren).	Deels, we gaan het niet uitvoeren maar maken het wel mogelijk. Deze behoefte wordt meegenomen in de verkenning rond het huis van de wijk.
De buitenruimte van de scholen verbinden we met de wijk (zowel qua programmering als fysiek).	Vergroenen schoolpleinen aan de Lageweg is onderdeel van de herinrichting openbare ruimte. Het schoolplein van de Zonneparel is al een buurtplein geworden.

Veiligheid

Beleidsuitspraak wijkperspectief Liendert (2021)	Opgenomen in omgevingsprogramma Liendert (2024)
We pakken de plekken in Liendert aan waar overlast is (1) parkeerplaatsen Basic-Fit, (2)overkapte winkelplint Rietzangerstraat en (3) oude zwembadlocatie.	Overlastlocaties worden aangepakt in een integrale aanpak binnen het kernteam jeugd (gemeente, handhaving, politie, JIT, indebuurt033, wijkteam) en waar nodig opgeschaald.
In het veiligheidsprogramma van de gemeente zetten we in Liendert expliciet in op een netwerkgerichte aanpak (naast een meer persoonsgebonden aanpak).	Onderdeel van wijkprogrammering kansrijk Liendert: opvoedondersteuning en Vreedzame wijk.
We gaan in Liendert extra aandacht besteden aan de zichtbaarheid van politie, met name op de bekende overlastgevende plekken.	Dit gebeurt als de capaciteit bij politie dit toelaat (de gemeente kan niet besluiten over de inzet van de politie)

(op)groeien

Beleidsuitspraak wijkperspectief Liendert (2021)	Opgenomen in omgevingsprogramma Liendert (2024)
We gaan meer gerichte en gecoördineerde inzet bij gezinnen in Liendert plegen (in plaats van losse activiteiten)	Onderdeel van wijkprogrammering kansrijk Liendert
We zetten in de wijk Liendert extra in op de ondersteuning van jongeren, meer	Onderdeel van wijkprogrammering kansrijk Liendert

Beleidsuitspraak wijkperspectief Liendert (2021)	Opgenomen in omgevingsprogramma Liendert (2024)
dan in andere wijken van de gemeente.	
We zorgen voor goede scholen in de wijk.	Onderdeel van wijkprogrammering kansrijk Liendert
We proberen de taal- en lettervaardigheid van ouders en opvoeders te verbeteren door aanpak van de randvoorwaarden (onderwijs, betaald en onbetaald werk) ipv door hulpverlening. → (1) verplichte taalessen en (2) zorgen voor dat mensen onderdeel zijn van de samenleving.	Onderdeel van wijkprogrammering kansrijk Liendert: taalaanpak
De ambitie is dat alle professionals die met kinderen werken in de wijk volgens dezelfde principes conflicten oplossen en samenwerking stimuleren.	Onderdeel van wijkprogrammering kansrijk Liendert: vreedzame wijk
We richten meerdere aantrekkelijke locaties (voorzieningen) voor jongeren in Liendert in.	The game wordt verbeterd. Behoefte aan voorzieningen in de openbare ruimte worden meegenomen bij de herinrichting

Beter klimaat

Beleidsuitspraak wijkperspectief Liendert (2021)	Opgenomen in omgevingsprogramma Liendert (2024)
We koppelen isolatie-acties of andere duurzame maatregelen aan een sociale activiteit met de straat.	Wordt meegenomen in de wijkgerichte campagne rond energie
We zetten als gemeente voor de wijk Liendert een algehele strategie op voor de verduurzaming van woningen waarbij mensen worden ontzorgd en financieel worden geholpen.	We volgen de stedelijke aanpak met wijkgerichte focus